

Załącznik do uchwały Nr .....
Rady Powiatu Stargardzkiego
z dnia .....2020 r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE STARGARDZKIM
NA LATA 2021-2025**

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Sytuacja społeczno-ekonomiczna powiatu stargardzkiego	6
1.1. Charakterystyka geograficzna, demograficzna i podział administracyjny	6
1.2. Charakterystyka rodzin	8
1.3. Charakterystyka zasobów i warunków mieszkaniowych	15
1.4. Charakterystyka gospodarcza	18
1.5. Charakterystyka rynku pracy	20
1.6. Charakterystyka usług zdrowotnych oraz profilaktyki zdrowotnej	22
1.7. Charakterystyka infrastruktury edukacyjnej i opiekuńczo-wychowawczej	27
1.8. Charakterystyka infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	29
1.9. Charakterystyka infrastruktury kulturalnej	30
1.10. Infrastruktura, transport, komunikacja	31
1.11. Charakterystyka bezpieczeństwa publicznego	33
1.12. Charakterystyka systemu pomocy społecznej	37
1.13. Charakterystyka organizacji pozarządowych	45
2. Diagnoza problemów społecznych w powiecie stargardzkim	46
2.1. Wspieranie rodziny	46
2.2. Piecza zastępcza	49
2.3. Niepełnosprawność	57
2.4. Ochrona zdrowia psychicznego i profilaktyka uzależnień	64
2.5. Aktywizacja seniorów	68
2.6. Bezrobocie	71
2.7. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	74
2.8. Interwencja kryzysowa	78
3. Analiza SWOT	80
4. Misja i cele działań Strategii	84
5. Programy strategiczne	85
6. Sposób realizacji Strategii	85
7. Zakładane rezultaty realizacji Strategii	97
8. Ramy finansowe	97
9. Ocena ryzyka	111
10. Monitoring i ewaluacja Strategii	111
Spis tabel	113
Literatura	116

Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Stargardzkiego na lata 2021-2025 jest dokumentem, który formułuje kierunek i kształt interwencji podejmowanych w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie powiatu stargardzkiego. Co więcej definiuje ona płaszczyzny problemowe, priitarne działania mające na celu niwelowanie negatywnych skutków tychże problemów oraz wytyczne wdrażania planowanych zadań. Projektowanie strategiczne oparte jest na perspektywicznym myśleniu oraz systemowym działaniu, co jest podstawą skutecznego zarządzania, osiągnięcia oczekiwanych rezultatów oraz postawionych celów. W odniesieniu do problemów społecznych wszelkie działania mają na celu wspieranie osób i rodzin zagrożonych marginalizacją społeczną, ubóstwem, uzależnieniami czy bezrobociem. Beneficjenci korzystający z szeroko rozumianej pomocy w ramach prowadzonej polityki społecznej, borykają się często z problemami z różnych sfer funkcjonowania, co wymaga od instytucji i organizacji społecznych stworzenia sieci narzędzi pomocowych o charakterze wielowymiarowym, innowacyjnym i aktywizującym.

Proces tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2025 został podzielony na dwa etapy, tj. diagnozowanie i programowanie. W odniesieniu do pierwszego etapu przeprowadzono analizę gromadzonych danych statystycznych pochodzących od różnych instytucji działających w oparciu o założenia aktualnie prowadzonej polityki społecznej, analizę SWOT z perspektywy różnych instytucji publicznych i pozarządowych funkcjonujących w ramach szeroko rozumianej polityki społecznej. Efektem pierwszego etapu prac nad strategią było określenie sytuacji społecznej w powiecie stargardzkim, z uwzględnieniem problemów i negatywnych zjawisk społecznych dotyczących jego mieszkańców.

Konieczność tworzenia i realizacji ww. dokumentu dla gminy i powiatu reguluje ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Zgodnie z art. 16b ww. ustawy strategia powinna zawierać w szczególności diagnozę sytuacji społecznej i prognozę zmian w zakresie objętym strategią. Niezbędne jest określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków działań oraz sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych i wskaźników realizacji działań. Ponadto dokument zawiera obszary problematyki społecznej, który znajduje odzwierciedlenie w unormowaniach prawnych na poziomie europejskim, krajowym, wojewódzkim i powiatowym. Koherentne działania na tychże poziomach

pozwalają na należyte wykorzystanie środków finansowych oraz spójne działanie różnych instytucji, zarówno z sektora publicznego, jak i pozarządowego.

Podczas przygotowywania Strategii opierano się na następujących aktach prawnych:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920) wraz z aktami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz.821) wraz z aktami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz.1876) wraz z aktami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050) wraz z aktami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176) wraz z aktami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057) wraz z aktami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1398 z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685) wraz z aktami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 23 z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111) wraz z aktami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359) wraz z aktami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 869 z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018 r. poz. 969) wraz z aktami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2020 r. poz. 818) wraz z aktami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327) wraz z aktami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 956).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Stargardzkiego na lata 2021-2025 jest skonstruowana zgodnie z dotychczasowymi kierunkami działań wyznaczanymi przez dokumenty opracowywane na poziomie międzynarodowym, krajowym, wojewódzkim oraz powiatowym. Rok 2020 jest okresem granicznym dla wielu dokumentów dotyczących szeroko rozumianej polityki społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Stargardzkim na lata 2021-2025 ma charakter otwarty, tj. w zależności od zmiany uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, w przypadku istotnych zmian w dokumentach strategicznych opracowywanych na kolejne lata może być odpowiednio dostosowywana do aktualnych potrzeb. Planowane działania w ramach realizacji Strategii będą poddawane stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji, co sprzyja sprawdzaniu efektywności wdrażanych inicjatyw i rozwiązań.

1. Sytuacja społeczno-ekonomiczna powiatu stargardzkiego

1.1. Charakterystyka geograficzna, demograficzna i podział administracyjny

Powiat stargardzki jest szóstym, co do wielkości powiatem województwa zachodniopomorskiego i obejmuje powierzchnię około 1 519, 97 km². Składa się z 10 gmin: miasto Stargard, posiadające status gminy miejskiej, które jest siedzibą władz powiatowych. Pięć kolejnych gmin, tj.: Stara Dąbrowa, Kobylanka, Dolice, Marianowo i Stargard, posiadają status gmin wiejskich, zaś pozostałe: Ińsko, Suchań, Chociwel i Dobrzany, status gmin miejsko-wiejskich. Powiat stargardzki jest dobrze skomunikowany z siecią dróg krajowych i wojewódzkich. W Stargardzie zbiega się kilka linii kolejowych, co umożliwia bezpośrednie połączenie z Gdańskiem, Szczecinem, Poznaniem, Wrocławiem, Krakowem. Miasto Stargard znajduje się 36 km od Szczecina – stolicy województwa zachodniopomorskiego. Dogodne położenie komunikacyjne powiatu stargardzkiego, dobrze rozwinięta infrastruktura komunikacyjna, bliskość strefy przygranicznej i Międzynarodowego Portu Lotniczego w Goleniowie, zalety turystyczne regionu, przynależność miasta Stargard do Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz istnienie Stargardzkiego Parku Przemysłowego zwiększają walory powiatu stargardzkiego zarówno dla mieszkańców, turystów, jak i potencjalnych inwestorów.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31 grudnia 2019 r. ogólna liczba ludności w powiecie stargardzkim wynosiła 120 186 mieszkańców, co oznacza nieznaczny spadek w porównaniu do roku 2016. Jednocześnie od 2017 r. obserwuje się nieznaczny, acz systematyczny wzrost liczby mieszkańców powiatu.

Tabela 1. Liczba ludności w powiecie stargardzkim z podziałem na płeć w latach 2016-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	LATA			
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
MIESZKAŃCY (w osobach)				
OGÓLEM	120 235	120 091	120 112	120 186
KOBIETY				
OGÓLEM	61 270	61 223	61 272	61 284
WIEK PRZEDPRODUKCYJNY (0-14 LAT)	8 739	8 827	8 943	8 975
WIEK PRODUKCYJNY (15-59 LAT)	36 611	35 956	35 456	34 997
WIEK POPRODUKCYJNY (60 LAT I WIĘCEJ)	15 920	16 440	16 873	17 312
MĘŻCZYŹNI				
OGÓLEM	58 965	58 868	58 840	58 902
WIEK PRZEDPRODUKCYJNY (0-14 LAT)	9 163	9 166	9 205	9 272
WIEK PRODUKCYJNY (15-64 LATA)	42 464	41 978	41 495	41 038
WIEK POPRODUKCYJNY (65 LAT I WIĘCEJ)	7 338	7 724	8 140	8 592

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Wśród ogólnej liczby mieszkańców powiatu przeważają kobiety – w 2019 r. powiat zamieszkiwały 61 284 kobiety i 58 902 mężczyzn. Wskaźnik feminizacji w 2019 r. wyniósł 104. Populację powiatu stargardzkiego charakteryzuje ujemny przyrost naturalny. Ponadto obserwuje się spadek wśród osób w wieku produkcyjnym. Z kolei wśród populacji w wieku poprodukcyjnym można zaobserwować wzrost, przy nieznacznym zwiększaniu się również populacji w wieku przedprodukcyjnym.

Tabela 2. Liczba urodzeń i zgonów w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
LICZBA URODZEŃ	1 153	1 204	1 152	1 142
LICZBA ZGONÓW	1 149	1 244	1 204	1 198

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Wskaźnikiem, który dodatkowo charakteryzuje dynamikę zmian struktury demograficznej jest przyrost naturalny wyrażany następującym wzorem:

$$S_p = \frac{U - Z}{N} 1000\%$$

gdzie:

S_p – stopa przyrostu naturalnego

U – liczba urodzeń

Z – liczba zgonów

N – ogólna liczba ludności

Tabela 3. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców powiatu stargardzkiego w latach 2016-2019

LATA	PRZYROST NATURALNY NA 1000 LUDNOŚCI WYRAŻONY W PROMILACH
ROK 2016	-0,03 ‰
ROK 2017	-0,33 ‰
ROK 2018	-0,4 ‰
ROK 2019	-0,46 ‰

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Analiza powyższych danych potwierdza zjawisko starzenia się populacji powiatu, które obserwuje się również wśród całego polskiego społeczeństwa. Obserwowany trend ma swoje uwarunkowania w ujemnym współczynniku przyrostu naturalnego, oraz w szeregu

czynników o charakterze ekonomicznym i społeczno-kulturowym, które są typowe dla krajów wysoko rozwiniętych. Należą do nich te związane z wydłużaniem życia (dbałość o zdrowie, wyższy poziom systemu ochrony zdrowia), z ograniczaniem prokreacji i odracaniem decyzji o rodzicielstwie (wybieranie tzw. modelu rodziny „2+1”, długi okres edukacji, aktywność zawodowa kobiet) oraz promowanie konsumpcyjnego modelu życia. W odniesieniu do tworzenia długofalowej polityki społecznej zwiększający się udział osób w wieku poprodukcyjnym oraz zmniejszający się udział osób w wieku produkcyjnym jest niepokojącym zjawiskiem, które może negatywnie oddziaływać na lokalny rynek pracy oraz sytuację ekonomiczną powiatu. Wszelkie inicjatywy podejmowane w zakresie rozwiązywania problemów społecznych powinny koncentrować się na wspieraniu rodziny – rozbudowie sieci żłobków i przedszkoli oraz innych form opieki nad dziećmi, co umożliwia rodzicom godzenie roli rodzica i pracownika, zwiększając w ten sposób stabilizację ekonomiczną rodzin.

1.2. Charakterystyka rodzin

Rodzina, będąca podstawową i pierwotną komórką społeczną, pozostaje pod ciągłym wpływem zmian społeczno-ekonomicznych, demograficznych i kulturowych. Współczesny kierunek polityki społecznej dostrzega jej znaczenie dla wymiaru makrospołecznego, jak i jednostkowego, tj. jej wkładu na rzecz rozwoju i postępu całego społeczeństwa. Z drugiej strony dostrzega się problemy współczesnych rodzin w realizowaniu jej nadrzędnych zadań opiekuńczo-wychowawczych, problemy finansowe, trudności w łączeniu ról rodzicielskich i zawodowych, zagrożenie jej członków wykluczeniem społecznym, czy różnymi patologiami społecznymi.

Transformacja systemowa, zmiany ekonomiczno-gospodarcze, rozwój przemysłu i urbanizacji, możliwość migracji do państw Europy Zachodniej, które rozpoczęły się w Polsce po 1989 r. były początkiem modernizacji techniczno-ekonomicznej i społeczno-kulturowej, co pośrednio wpływa destabilizująco na współczesną instytucję małżeństwa i rodziny. Ponadto liberalny styl życia, kultura masowa preferowane przez współczesne społeczeństwo doprowadzają nierzadko do rozpadu więzi społecznych i uczuciowych, co w odniesieniu do instytucji małżeństwa doprowadza do negatywnego zjawiska, jakim są rozwody, które niekorzystnie wpływają na jednostki i ich funkcjonowanie w wymiarze osobowym i społecznym. W ostatnich latach w Polsce obserwuje się wzrost liczby rozwodów, które stają się problemem społecznym i generują liczne patologie w obrębie rodziny.

Tabela 4. Liczba zawartych małżeństw i rozwodów wśród mieszkańców powiatu stargardzkiego w latach 2016-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
LICZBA ZAWARTYCH MAŁŻEŃSTW	561	597	610	585
LICZBA ROZWODÓW	185	247	216	247

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Ustalono, że na przestrzeni lat 2016-2019 liczba zawartych małżeństw w powiecie stargardzkim nieznacznie rosła. Najwięcej małżeństw zawarto w 2018 r. – 610 małżeństw, więcej o 49 w porównaniu do 2016 r. W 2019 r. liczba zawartych małżeństw w powiecie wyniosła 585. Wśród mieszkańców powiatu stargardzkiego obserwuje się stopniowy wzrost liczby rozwodów – w 2019 r. liczba rozwodów zwiększyła się o 33,5% w porównaniu do 2016 r., z tym, że w roku 2017 była równie wysoka, jak w 2019 r.

Władze samorządowe stanowią jeden z nadrzędnych filarów tworzących sieć wsparcia systemowego dla rodziny. Ważne jest, by kreując politykę społeczną na rzecz rodziny samorząd wykorzystywał potencjał organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie powiatu, narzędzia i instrumenty ekonomii społecznej oraz aktywnie korzystał z programów i przedsięwzięć inicjowanych na poziomie wojewódzkim, które pozwalają na wykorzystywanie środków z funduszy Unii Europejskiej. W efekcie pozwala to na tworzenie spójnej i skutecznej polityki społecznej.

Tabela 5. Liczba rodzin korzystających w latach 2016-2019 ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych przyznawanych przez ośrodki pomocy społecznej

LICZBA RODZIN				
WYSZCZEGÓLNIENIE	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE	2 275	3 344	2 933	2 720
ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE	1 280	1 372	1 242	1 179

Źródło: Dane ośrodków pomocy społecznej

Powyższe dane pokazują, że w latach 2016-2019 obserwuje się wzrost liczby rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń niepieniężnych przyznawanych przez ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące na terenie powiatu stargardzkiego. W 2019 r. liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych wyniosła 2 720, zwiększając się w porównaniu do 2016 r. o 445. Rodzin korzystających ze świadczeń niepieniężnych było w 2019 r. mniej o 101 niż w 2016 r. Wyjątkowy

w obszarze korzystania rodzin z pomocy ośrodków pomocy społecznej okazał się rok 2017, kiedy w odniesieniu do okresu czteroletniego, najwięcej rodzin korzystało ze wsparcia zarówno finansowego, jak i niematerialnego.

W celu przezwycięzania kryzysów w obrębie funkcjonowania rodzin wprowadzono asystenturę rodzin. Termin „asystent” pochodzi od słowa „asysta”, które jest określeniem na osobę towarzyszącą komuś, współobecną, pomagającą, będącą w pogotowiu. Szczegółowe zadania asystenta określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do których należy m.in. udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, w rozwiązywaniu problemów psychologicznych i wychowawczych z dziećmi, wspieranie rodziców w ich aktywności społecznej i motywowanie ich do podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Ta forma wsparcia jest niezmiernie ważna dla tworzenia skutecznej polityki społecznej, szczególnie dla rozwiązywania problemów związanych z funkcjonowaniem rodzin pozostających w kryzysie.

W latach 2016-2019 na terenie powiatu stargardzkiego obserwowano zbliżoną liczbę rodzin objętych asystenturą. W 2017 r. najwięcej rodzin współpracowało z asystentem rodziny – 172, natomiast najmniej w 2018 r. – 157 rodzin, co prezentuje poniższa tabela.

Tabela 6. Liczba rodzin w gminach powiatu stargardzkiego i mieście Stargard objętych w latach 2016-2019 pomocą asystenta rodziny

NAZWA GMINY	LICZBA RODZIN			
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
STARA DĄBROWA	10	12	10	8
DOBRZANY	14	12	13	12
MARIANOWO	8	9	11	11
DOLICE	23	26	22	19
CHOCIWEL	9	13	10	12
IŃSKO	8	7	10	12
KOBYŁANKA	7	6	6	8
SUCHAŃ	14	13	12	11
STARGARD	21	29	21	27
MIASTO STARGARD	55	45	42	49
OGÓLEM	169	172	157	169

Źródło: Dane ośrodków pomocy społecznej

Tabela 7. Liczba asystentów rodziny zatrudniona w poszczególnych ośrodkach pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu stargardzkiego na dzień 31.12.2019 r.

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ	LICZBA ASYSTENTÓW RODZINY
STARA DĄBROWA	1
KOBYLANKA	1
MARIANOWO	1
SUCHAŃ	1
DOLICE	2
IŃSKO	1
GMINA STARGARD	2
MIASTO STARGARD	3
DOBRZANY	1
CHOCIWEL	1
OGÓLEM	14

Źródło: Dane ośrodków pomocy społecznej

Na koniec 2019 r. w ośrodkach pomocy społecznej z terenu powiatu stargardzkiego zatrudnionych było 14 osób na stanowisku asystenta rodziny, co wydaje się niewystarczające do skali problemów, z jakimi zmagają się rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym oraz patologiami społecznymi. W ramach rządowego programu pn. „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej” m.in. jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego, realizujące zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, każdego roku mogą starać się o dofinansowanie do kosztów wynagrodzenia asystentów rodziny. Jest to istotne i potrzebne rządowe wsparcie finansowe dla jednostek samorządu terytorialnego. . Poniższa tabela prezentuje kwoty dofinansowania do stanowiska asystenta rodziny w ramach ww. programu rządowego w poszczególnych gminach powiatu stargardzkiego w latach 2016-2019.

Tabela 8. Kwota dofinansowania do stanowiska asystent rodziny w ramach rządowego programu pn. Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej” w gminach powiatu stargardzkiego w latach 2016-2019

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
KOBYLANKA	18 000,00	24 044,00	11 460,64	11 025,00
MARIANOWO	24 300,00	24 400,00	19 080,00	16 737,00
SUCHAŃ	15 111,36	4 164,05	21 004,00	18 126,00
DOLICE	42 600,00	45 399,97	26 486,00	29 858,00
IŃSKO	12 500,00	4 800,00	14 168,00	14 547,00
GMINA STARGARD	39 356,00	32 440,00	29 428,00	34 884,00
MIASTO STARGARD	73 793,00	72 004,00	62 924,00	53 101,00
DOBRZANY	20 404,00	24 924,00	18 307,00	18 942,00
CHOCIWEL	14 461,00	22 635,37	18 207,00	17 700,00
STARA DĄBROWA	0,00	4 244,04	9 949,00	11 286,00
RAZEM	260 525,36	259 055,43	231 013,64	226 206,00

Źródło: Dane ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu stargardzkiego

Znaczącym instrumentem tworzącym sieć wsparcia dla rodzin jest funkcjonowanie Stargardzkiej Karty Dużej Rodziny umożliwiającej korzystanie z pomocy w postaci ulg i zniżek oferowanych przez instytucje samorządu Miasta Stargard oraz przez podmioty, które uczestniczą w realizacji polityki rodzinnej miasta. Do korzystania ze wsparcia uprawnieni są członkowie rodzin zamieszkujących na terenie Stargardu i składających się z rodziców lub jednego rodzica, którzy mają na utrzymaniu troje lub więcej dzieci w wieku do ukończenia 18. roku życia lub do ukończenia 24 roku życia w przypadku, gdy dziecko uczy się lub studiuje. Do rodzin tych zalicza się również rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka. Z uprawnień nie mogą korzystać rodzice, jeżeli sąd odebrał im władzę rodzicielską lub ją ograniczył przez umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej w stosunku do co najmniej trojga dzieci. Ulgi i zniżki, które obowiązują w ramach funkcjonowania ww. Karty obejmują m.in. ulgi w opłatach za pobyt dzieci w publicznych placówkach zapewniających opiekę i wczesną edukację dzieciom (żłobki, przedszkola), zniżki za korzystanie z Miejskiego Zakładu Komunikacji, Stargardzkiego Centrum Kultury, Bastei, Ośrodka Sportu i Rekreacji czy muzeum Archeologiczno-Historycznego.

Na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start” z dniem 1 czerwca 2018 r. wprowadzono ww. program, który ma na celu wspieranie edukacji dzieci poprzez wypłacanie każdego roku jednorazowego świadczenia w wysokości 300 zł, bez względu na dochód rodziny, dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny. Świadczenie „Dobry Start” przysługuje na dziecko uczące się w szkole, aż do ukończenia przez nie 20. roku życia. Dzieci niepełnosprawne, uczące się w szkole, otrzymają świadczenie do ukończenia przez nie 24. roku życia. Świadczenie „Dobry Start” nie przysługuje na dzieci uczęszczające do przedszkola oraz dzieci realizujące roczne przygotowanie przedszkolne, w tzw. zerówce w przedszkolu lub szkole. Program „Dobry Start” nie obejmuje również studentów. Wdrożony program jest jednym z komponentów kompleksowej i długofalowej polityki rodzinnej.

Dane dotyczące liczby dzieci objętych programem „Dobry Start”, jak i kwoty wydatkowanych środków w latach 2018-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Realizacja programu „Dobry Start” w powiecie stargardzkim w latach 2018-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	ROK 2018	ROK 2019
LICZBA DZIECI OBJĘTYCH ŚWIADCZENIEM „DOBRY START”	13 202,00	13 560,00
ŁĄCZNA KWOTA ŚRODKÓW WYDATKOWANYCH NA ŚWIADCZENIE „DOBRY START” W DANYM ROKU	4 058 465,10	4 170 551,80

Zródło: Dane ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu stargardzkiego

Zgodnie z ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dziecka w Polsce od 1 kwietnia 2016 r. realizowany jest państwowy program z zakresu polityki społecznej, mający pomóc rodzinom w wychowaniu dzieci poprzez comiesięczne świadczenia wychowawcze na każde dziecko w rodzinie w wysokości 500 złotych. Poniższa tabela prezentuje wsparcie w ramach ww. programu w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2021-2025

Tabela 10. Liczba dzieci i rodzin objętych świadczeniem wychowawczym w poszczególnych gminach powiatu stargardzkiego w latach 2016-2019

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ	ROK 2016		ROK 2017		ROK 2018		ROK 2019	
	LICZBA DZIECI	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI	LICZBA RODZIN
KOBYLANKA	863	426	802	390	784	377	1177	786
DOLICE	1019	595	1053	635	871	578	1338	810
MIASTO STARGARD	5939	4172	6497	4516	6123	4241	10987	7139
GMINA STARGARD	1652	1069	3043	1996	2921	1938	4169	2771
CHOCIWEL	654	412	705	452	657	408	953	597
SUCHAŃ	486	313	513	344	446	302	664	431
MARIANOWO	406	282	399	276	389	273	421	348
STARA DĄBROWA	541	318	588	339	552	331	704	418
IŃSKO	340	175	338	173	267	160	420	235
DOBRZANY	4194	238	5537	289	5122	251	6210	243
RAZEM	16 094	8 000	19 475	9 410	18 132	8 859	27 043	13 778

Źródło: Dane ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu stargardzkiego

Powyższe dane wskazują, że najwięcej dzieci i rodzin objętych świadczeniem wychowawczym na przestrzeni lat 2016-2019 było w 2019 r. – liczba dzieci wyniosła 27 043, natomiast liczba rodzin 13778.

Tabela 11. Kwota środków wydatkowanych na świadczenie wychowawcze w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
KOBYLANKA	2 224 794,50	3 039 079,30	2 979 245,20	4 747 159,10
DOLICE	4 187 299,00	5 435 121,90	5 053 607,38	6 110 090,59
MIASTO STARGARD	25 033 359,30	33 823 506,44	32 087 795,83	47 744 747,77
GMINA STARGARD	6 648 214,21	8 769 019,84	8 457 859,00	12 095 306,40
CHOCIWEL	2 750 125,86	3 634 419,00	3 430 429,79	4 419 151,63
SUCHAŃ	2 066 092,55	2 701 985,07	2 401 491,16	3 051 519,86
MARIANOWO	1 763 384,00	2 338 472,00	2 197 954,00	2 477 969,00
STARA DĄBROWA	2 274 940,80	3 052 459,68	2 857 901,54	3 330 815,86
IŃSKO	1 501 593,26	1 960 001,78	1 746 127,22	2 165 195,70
DOBRZANY	2 097 430,00	2 768 635,00	2 560 754,00	3 105 184,00
RAZEM	50 547 233,48	67 522 700,01	63 773 165,12	89 247 139,91

Źródło: Dane ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu stargardzkiego

W 2019 r. w powiecie stargardzkim łączna kwota środków wydatkowanych na świadczenie wychowawcze w powiecie stargardzkim wzrosła o 76,6% w porównaniu do 2015 r. – 89 247 139,01 zł.

Istotnym elementem tworzenia systemu wspierania rodzin jest tworzenie właściwej infrastruktury żłobkowej, gdzie dzieci do 3 roku życia mają zapewnioną opiekę oraz możliwość korzystania z zajęć wspomagających indywidualny rozwój i wczesną edukację. Zgromadzone dane pozwoliły ustalić, iż na terenie powiatu stargardzkiego funkcjonują żłobki publiczne i niepubliczne - wyłącznie na terenie Miasta Stargard. Możliwość stworzenia właściwej liczby żłobków jest niezmiernie istotna dla osób, które starają się powrócić na rynek pracy, a nie mogą skorzystać przy opiece nad dziećmi ze wsparcia najbliższej rodziny.

Tabela 12. Infrastruktura żłobkowa na terenie Miasta Stargard w latach 2016-2019

ŻŁOBKI PUBLICZNE				
WYSZCZEGÓLNIENIE	LATA			
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
LICZBA ŻŁOBKÓW	1	1	1	1
LICZBA MIEJSC W ŻŁOBKACH	193	193	193	193
ŻŁOBKI NIEPUBLICZNE				
LICZBA ŻŁOBKÓW	12	13	14	14
LICZBA MIEJSC W ŻŁOBKACH	261	274	329	336

Źródło: Dane urzędów gmin/miasta z terenu powiatu stargardzkiego

Powyższe dane wskazują, że w 2019 r. na terenie miasta Stargardu funkcjonowało 14 żłobków niepublicznych, tj. o 2 więcej w porównaniu do 2016 r. Łączna liczba miejsc w żłobkach niepublicznych w latach 2016-2019 stale rosła, zwiększając się o 29% w porównaniu do 2016 r.

1.3. Charakterystyka zasobów i warunków mieszkaniowych

W szerokim ujęciu polityka mieszkaniowa stanowi jeden z obszarów polityki społecznej, gdyż społeczny obszar mieszkalnictwa jest instrumentem polityki społecznej, a częściowo pokrywa się z polityką gospodarczą w zakresie funkcjonowania rynków mieszkaniowych, finansowych oraz kapitałowych. Posiadanie mieszkania jest istotną kwestią społeczną, gdyż będąc podstawowym dobrem obywateli, spełnia funkcję ekonomiczną, socjalizacyjną i społeczną. Z perspektywy społecznej polityka mieszkaniowa ma na celu

przede wszystkim umożliwienie nabycia lub najmu mieszkania przez osoby o niskim statusie ekonomicznym. Mieszkalnictwo w dużym stopniu zależne jest od czynników lokalnych, dlatego też ma na nie wpływ prowadzenie polityki mieszkaniowej przez państwo, jak i samorządy. Odpowiednio kreowana polityka mieszkaniowa pozwala na zapewnienie mieszkań o godziwym, wystarczającym standardzie i niedużych kosztach utrzymania najuboższym obywatelom lokalnej społeczności oraz osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym (osoby starsze, samotne matki z dziećmi, osoby niepełnosprawne). Za politykę mieszkaniową na poziomie powiatu stargardzkiego odpowiadają poszczególne urzędy gmin, przy współpracy z ośrodkami pomocy społecznej oraz Urząd Miasta Stargard w porozumieniu ze Stargardzkim Towarzystwem Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. Poniższa tabela przedstawia zasoby mieszkaniowe poszczególnych gmin powiatu stargardzkiego.

Tabela 13. Charakterystyka zasobów mieszkaniowych gmin powiatu stargardzkiego w latach 2016-2019

LP.	WYSZCZEGÓLNIENIE	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
GMINA STARGARD					
1.	Liczba mieszkań komunalnych	13	12	11	11
2.	Liczba osób oczekujących na lokal z zasobów komunalnych	166	182	183	185
3.	Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	1	1	1	1
4.	Liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne	2	3	2	2
5.	Liczba dłużników czynszowych	6	6	5	5
6.	Liczba spraw przekazanych do eksmisji	0	0	0	0
7.	Liczba mieszkań dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	0	0	0	0
GMINA CHOCIWEL					
1.	Liczba mieszkań komunalnych	43	41	40	37
2.	Liczba osób oczekujących na lokal z zasobów komunalnych	14	14	13	12
3.	Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	10	10	10	10
4.	Liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne	4	3	4	7
5.	Liczba dłużników czynszowych	33	33	39	36
6.	Liczba spraw przekazanych do eksmisji	0	0	0	1
7.	Liczba mieszkań dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	0	0	0	0
MIASTO STARGARD					
1.	Liczba mieszkań komunalnych	1893	1827	1771	1731
	+ liczba mieszkań wynajętych od STBS w celu podnajmowania osobom uprawnionym do przydziału komunalnego	+ 302	+ 332	+ 333	+ 357
2.	Liczba osób oczekujących na lokal z zasobów komunalnych	249	263	222	232
3.	Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	236	243	252	289
4.	Liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne	392	381	349	356
5.	Liczba dłużników czynszowych	1163	1104	1054	1058
6.	Liczba spraw przekazanych do eksmisji	52	26	26	30
	+ liczba eksmisji wykonanych przez komornika	+ 7	+ 14	+ 9	+ 10

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2021-2025

7.	Liczba mieszkań dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	56	56	56	56
GMINA DOLICE					
1.	Liczba mieszkań komunalnych	69	65	65	56
2.	Liczba osób oczekujących na lokal z zasobów komunalnych	31	21	22	23
3.	Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	0	0	0	0
4.	Liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne	21	24	26	28
5.	Liczba dłużników czynszowych	40	43	31	23
6.	Liczba spraw przekazanych do eksmisji	0	0	0	0
7.	Liczba mieszkań dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	0	0	0	0
GMINA SUCHAŃ					
1.	Liczba mieszkań komunalnych	39	33	30	28
2.	Liczba osób oczekujących na lokal z zasobów komunalnych	0	1	2	2
3.	Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	2	2	2	2
4.	Liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne	0	0	0	0
5.	Liczba dłużników czynszowych	15	22	24	20
6.	Liczba spraw przekazanych do eksmisji	0	0	0	1
7.	Liczba mieszkań dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	0	0	0	0
GMINA STARA DĄBROWA					
1.	Liczba mieszkań komunalnych	39	39	44	38
2.	Liczba osób oczekujących na lokal z zasobów komunalnych	0	0	5	6
3.	Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	2	2	2	0
4.	Liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne	0	0	0	0
5.	Liczba dłużników czynszowych	22	17	18	12
6.	Liczba spraw przekazanych do eksmisji	0	0	1	0
7.	Liczba mieszkań dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	0	0	0	0
GMINA IŃSKO					
1.	Liczba mieszkań komunalnych	57	52	43	41
2.	Liczba osób oczekujących na lokal z zasobów komunalnych	nie prowadzono statystyk	5	4	5
3.	Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	8	8	8	8
4.	Liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne	nie prowadzono statystyk	5	4	5
5.	Liczba dłużników czynszowych	34	26	29	30
6.	Liczba spraw przekazanych do eksmisji	nie prowadzono statystyk	0	0	2
7.	Liczba mieszkań dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	0	0	0	0
GMINA KOBYLANKA					
1.	Liczba mieszkań komunalnych	7	7	7	7
2.	Liczba osób oczekujących na lokal z zasobów komunalnych	2	2	3	4
3.	Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	0	0	0	2
4.	Liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne	9	13	13	17
5.	Liczba dłużników czynszowych	0	0	0	0
6.	Liczba spraw przekazanych do eksmisji	0	0	0	0
7.	Liczba mieszkań dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	0	0	0	1
GMINA MARIANOWO					
1.	Liczba mieszkań komunalnych	11	11	9	7
2.	Liczba osób oczekujących na lokal z zasobów komunalnych	1	1	1	1
3.	Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	0	0	0	0
4.	Liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne	0	0	0	0

5.	Liczba dłużników czynszowych	3	3	3	3
6.	Liczba spraw przekazanych do eksmisji	0	0	0	0
7.	Liczba mieszkań dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	0	0	0	0
GMINA DOBRZANY					
1.	Liczba mieszkań komunalnych	70	66	63	57
2.	Liczba osób oczekujących na lokal z zasobów komunalnych	18	18	25	30
3.	Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	13	13	13	13
4.	Liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne	0	0	0	0
5.	Liczba dłużników czynszowych	45	37	35	30
6.	Liczba spraw przekazanych do eksmisji	0	0	1	0
7.	Liczba mieszkań dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	1	1	1	1

Źródło: Dane urzędów gmin/miasta z terenu powiatu stargardzkiego

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, iż liczba mieszkań komunalnych w powiecie stargardzkim maleje. W 2019 r. wyniosła 2 370 mieszkań, zmniejszając się o 173 w porównaniu do roku 2016. Natomiast liczba osób oczekujących na lokal z zasobów komunalnych stale wzrasta. Należy stwierdzić, iż jest to negatywny trend, który ujawnia kryzys w zakresie społecznej polityki mieszkaniowej.

Z kolei w odniesieniu do mieszkań socjalnych wzrasta ich liczba w powiecie stargardzkim. W 2016 r. było ich 272, natomiast 2019 r. – 325. Jednocześnie zauważa się spadek liczby osób oczekujących na ten rodzaj mieszkania. W 2019 r. liczba ww. osób wyniosła 415 i zmniejszyła się o 13 w porównaniu do 2016 r.

Ponadto w powiecie stargardzkim zmniejsza się liczba dłużników czynszowych, co należy uznać za pozytywny trend. Analiza wykazuje, że wyłącznie Miasto Stargard kieruje sprawy dłużników czynszowych do właściwego sądu w celu rozstrzygnięcia o eksmisji.

Dokonując analizy powyższych danych należy stwierdzić, iż w latach 2016-2019 mieszkaniami dostosowanymi do potrzeb niepełnosprawnych dysponowały wyłącznie Gmina Kobyłanka (1 mieszkanie w 2019 r.), Gmina Dobrzany (1 mieszkanie rocznie w latach 2016-2019 r.) i Miasto Stargard (56 mieszkań rocznie w latach 2016-2019 r.).

1.4. Charakterystyka gospodarcza

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w rejestrze REGON na terenie powiatu stargardzkiego na dzień 31 grudnia 2019 r. figurowało 12 812 podmiotów gospodarki narodowej. W tym 9 759 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Podmioty gospodarki narodowej z powiatu stargardzkiego stanowiły w 2019 r. 5,61% ogółu podmiotów zarejestrowanych w województwie zachodniopomorskim. W ujęciu czteroletnim

zauważa się wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej powiatu stargardzkiego zarejestrowanych w rejestrze REGON (w 2019 r. o 4,84 % więcej niż w 2016 r.).

Tabela 14. Podmioty gospodarki narodowej powiatu stargardzkiego zarejestrowane w rejestrze REGON w latach 2016-2019 – z wyłączeniem osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwa rolne

LATA	OGÓLEM	PRZEDSIĘBIORSTWA PAŃSTWOWE	SPÓŁKI (AKCYJNE, HANDLOWE, Z O.O., CYWILNE)	SPÓŁDZIELNIE	OSOBY FIZYCZNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ
2016	12 193	0	1 465	56	9 100
2017	12 285	0	1 504	56	9 148
2018	12 387	0	1 381	34	9 392
2019	12 812	0	1 427	33	9 759

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Rozwojowi społeczno-ekonomicznemu oraz społeczno-gospodarczemu w powiecie stargardzkim sprzyja funkcjonowanie Stargardzkiego Parku Przemysłowego oraz Parku Przemysłowego Nowoczesnych Technologii w Stargardzie. Stargardzki Park Przemysłowy powstał w 2004 r. Jest on zlokalizowany w północno-zachodniej części miasta i zajmuje powierzchnię około 150 ha. Park zarządzany jest przez Stargardzką Agencję Rozwoju Lokalnego Sp. z o.o. Na jego terenie znajduje się obecnie około 70 firm oraz biurowiec, w którym swoją siedzibę ma kolejne 55 firm. Inwestorzy pochodzą z różnych branż i usług, m.in. automatyki, logistyki, przemysłu samochodowego, produkcji wyrobów parafinowych, konstrukcji stalowych czy produkcji elementów grzewczych. Wyżej wymieniona aktywność inwestycyjna na terenie Miasta Stargardu sprzyja tworzeniu nowych miejsc pracy z różnych gałęzi przemysłu.

Park Przemysłowy Nowoczesnych Technologii znajduje się na terenie byłego lotniska wojsk radzieckich Kluczewo w Stargardzie. Całkowita powierzchnia Parku to około 850 hektarów. Wyżej wymieniony Park jest bardzo dobrze skomunikowany – w odległości 5 km od niego przebiega obwodnica Miasta Stargardu w ciągu drogi krajowej nr 10, która umożliwia komunikację w kierunku zachodnim z portem w Szczecinie i za pośrednictwem autostrady A6 z zachodnią granicą Polski, natomiast w kierunku wschodnim w stronę Bydgoszczy z siecią dróg krajowych.

Potencjalni inwestorzy i pracodawcy, współpracując z Powiatowym Urzędem Pracy w Stargardzie, mają możliwość wykorzystywania instrumentów rynku pracy, które sprzyjają pozyskiwaniu wykwalifikowanych pracowników.

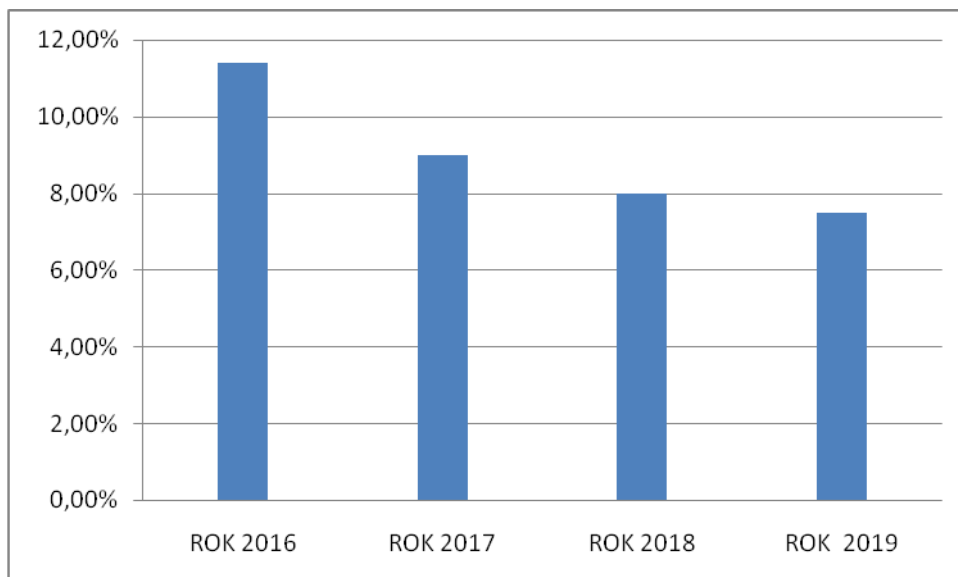
Dzięki wykorzystywaniu potencjału inwestycyjnego na terenie powiatu stargardzkiego dynamicznie rozwija się rynek pracy, co zwiększa atrakcyjność regionu i sprzyja jego rozwojowi ekonomicznemu i gospodarczemu. Są to czynniki, które oddziałują na zmniejszanie się zjawiska bezrobocia w powiecie stargardzkim oraz polepszenie statusu ekonomicznego jego mieszkańców.

1.5. Charakterystyka rynku pracy

Przez rynek pracy należy rozumieć ekonomiczny, społeczny i polityczny obszar z zakresu szeroko definiowanego zatrudnienia i bezrobocia. Jest to szereg form i procesów zatrudnienia pracowników przez pracodawców oraz instytucji, uwarunkowań oraz czynników negocjacji warunków zatrudnienia, pracy i płac.

Analizując rynek pracy i strukturę bezrobocia należy wziąć pod uwagę stopę bezrobocia rejestrowanego, która wyrażona jest w stosunku liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy do liczby ludności aktywnej zawodowo (ogółem oraz danej grupy). Stopa bezrobocia w powiecie stargardzkim w 2019 r. wyniosła 7,5% , zmniejszyła się o 3,9% w porównaniu do 2016 r., co obrazuje poniższy wykres.

Wykres 1. Stopa bezrobocia w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie

Analiza rynku pracy w powiecie stargardzkim wskazuje, iż wiele firm funkcjonujących na rynku lokalnym rozszerzało swoją działalność, powstawały nowe zakłady pracy, co przyczyniło się do powstania nowych miejsc pracy, a w efekcie sprzyjało obniżaniu stopy bezrobocia.

Powiatowy Urząd Pracy wspiera lokalne przedsiębiorstwa w rekrutacji kandydatów na pracowników. W 2019 r. Powiatowy Urząd Pracy sfinansował lub dofinansował szkolenia dla 105 osób. 47 z nich skorzystało ze szkoleń indywidualnych, a 58 ze szkolenia grupowego pn. „ABC przedsiębiorczości”, które było warunkiem koniecznym przy korzystaniu z dofinansowania rozpoczęcia działalności gospodarczej ze środków RPO WZ. Urząd ten zawarł także 179 umów dotyczących organizacji stażu, w ramach których skierowano na staż 179 osób bezrobotnych. Zaś w okresie od 01.01.2019 r. do 31.12.2019 r. zawarł z pracodawcami łącznie 32 umowy dotyczące refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy.

Dzięki podjętym działaniom kilkadziesiąt osób bezrobotnych podjęło zatrudnienie i liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w latach 2016-2019 w Powiatowym Urzędzie Pracy w Stargardzie uległa spadkowi.

Według stanu na koniec grudnia 2019 r. w ewidencji PUP-u zarejestrowanych było 2 827 osób. Osoby bezrobotne z terenu powiatu stargardzkiego stanowiły 6,8% w odniesieniu do ogółu populacji województwa zachodniopomorskiego. Udział kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych z terenu powiatu stargardzkiego, w ujęciu czteroletnim, ciągle się zmniejsza. Liczba osób niepełnosprawnych w odniesieniu do ogółu populacji osób bezrobotnych w latach 2016-2019 stale maleje. Obserwuje się również spadek wśród osób uprawnionych do pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Liczebność tej grupy zmniejszyła o 333 osoby się w stosunku do 2016 r. i wyniosła 409 osób na koniec 2019 r. Dynamikę struktury bezrobocia w powiecie stargardzkim w poszczególnych latach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Struktura bezrobocia w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	LATA			
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
LICZBA BEZROBOTNYCH OGÓLEM	4 038	3 267	2 950	2 827
KOBIETY	2 347	1 986	1 811	1 721
NIEPEŁNOSPRAWNI	257	199	164	127
POBIERAJĄCY ZASIŁEK	742	461	397	409
OSOBY DŁUGOTRWALE BEZROBOTNE	2 120	1 661	1 505	1 382

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie

Analizując dynamikę struktury bezrobocia należy również uwzględnić osoby długotrwale bezrobotne. Zgromadzone dane w ujęciu czteroletnim wskazują, że liczba tych osób stopniowo maleje w powiecie stargardzkim. W 2019 r. zmniejszyła się o 738 w porównaniu do 2016 r. Liczba osób długotrwale bezrobotnych w 2019 r. wynosiła 1 382, co stanowiło 48,9% ogółu populacji osób bezrobotnych. Za długotrwale bezrobotnego uznaje się osobę, która na przestrzeni ostatnich 24 miesięcy była zarejestrowana jako osoba bezrobotna przez okres minimum 12 miesięcy. Do tego okresu nie wlicza się przygotowania zawodowego oraz odbywanego stażu.

W odniesieniu do polityki społecznej aktywizowanie osób długotrwale bezrobotnych stanowi wyzwanie dla podejmowanych działań strategicznych. Odnosząc się do tej populacji istotne jest wykorzystywanie takich instrumentów wsparcia społecznego, jak szkolenia i programy aktywizujące, które umożliwiają również pomoc psychologiczną. Takie działania mają na celu pomóc osobie długotrwale bezrobotnej odbudować poczucie własnej wartości, przywrócić kontrolę nad własnym życiem, a finalnie powrót do aktywności zawodowej.

1.6. Charakterystyka usług zdrowotnych oraz profilaktyki zdrowotnej

Jednym z ważniejszych warunków niezbędnych do realizacji zadawalającego poziomu jakości życia obywateli jest dostęp i jakość usług zdrowotnych. Na terenie powiatu stargardzkiego istnieje rozbudowany system ochrony zdrowia, na który składają się placówki służby zdrowia o różnym profilu działalności. Głównym podmiotem zapewniającym mieszkańcom powiatu stargardzkiego dostęp do stacjonarnej opieki zdrowotnej jest Samodzielny Publiczny Wielospecjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Stargardzie, który tworzą liczne jednostki organizacyjne:

- Oddziały: Szpitalny Oddział Ratunkowy, Blok Operacyjny, Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Chirurgii Ogólnej, Chorób Wewnętrznych, Ginekologiczno-Położniczy, Neonatologiczny, Otolaryngologiczny, Okulistyczny – Zespół Chirurgii Jednego Dnia; Oddział Pediatryczny;
- Poradnie: Chirurgii Ogólnej, Okulistyczna, Alergologiczna, Gastroenterologiczna, Otolaryngologiczna, Diabetologiczna, Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej, Urologiczna, Kardiologiczna, Ginekologiczno-Położnicza, Neonatologiczna, Dermatologiczna, Gruźlicy i Chorób Płuc, Poradnia Nocnej i Świątecznej Opieki Zdrowotnej;

- Pracownie: EKG i ciśnienia tętniczego metodą Holtera, badań wysiłkowych, Audiometrii, Echokardiografii, Endoskopii, RTG, Tomografii Komputerowej, USG, Perymetrii statyczne;
- Szpital Rehabilitacyjny i Ambulatoryjny Opieka Rehabilitacyjna, w którego skład wchodzi: Oddział Rehabilitacji Ogólnoustrojowej, Oddział Rehabilitacji Neurologicznej, Pracownia Fizjoterapii, Ośrodek Rehabilitacji Diennej.

W każdej gminie powiatu stargardzkiego funkcjonują również podmioty lecznicze z zakresu medycyny rodzinnej. Łącznie jest ich 23. System opieki zdrowotnej w powiecie stargardzkim uzupełnia 45 poradni specjalistycznych – funkcjonujących poza SP WZOZ i o różnym profilu działalności. Funkcjonują następujące poradnie: alergologiczne (2), chirurgii dla dzieci (1), chirurgii ogólnej (3), dermatologiczne i wenerologiczne (3), diabetologiczne (2), endokrynologiczną (1), ginekologiczna dla dziewcząt (1), położniczo-ginekologiczne (8), gruźlicy i chorób płuc (2), poradnia gruźlicy i chorób płuc dla dzieci (1), kardiologiczna (1), leczenia wad postawy u dzieci i młodzieży (1), logopedyczna (1), nefrologiczna (1), neurologiczne (5), okulistyczne (3), ortopedii i traumatologii narządu ruchu (2), otolaryngologiczne (5), preluksacyjne (1), urologiczne (1) [8,NFZ, dostęp: 12.08.2020 r.].

Istotnym elementem systemu ochrony zdrowia jest również skuteczne prowadzenie profilaktyki i promocji zdrowia. Przez profilaktykę zdrowia należy rozumieć wszelkie działania, których celem jest zapobieganie pojawieniu się lub rozwojowi chorób lub innych niekorzystnych zjawisk czy zachowań zdrowotnych. Poszukuje się również czynników ryzyka i dąży się do ich eliminowania. Z kolei promocja zdrowia skupia się tworzeniu warunków, które mają motywować społeczeństwo do zdrowego stylu życia. Na terenie powiatu stargardzkiego organizuje się liczne przedsięwzięcia z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia, przy współpracy samorządu terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego oraz organizacji pozarządowych.

Samodzielny Publiczny Wielospecjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Stargardzie w 2018 r. zrealizował program „Miesiąc październik miesiącem walki z rakiem”. W ramach tego programu wykonano 100 badań urologicznych i 50 badań mammograficznych. Kontynuując ww. program w 2019 r. wykonano 140 badań urologicznych. Program finansowany był z budżetu powiatu stargardzkiego.

W 2018 r. w powiecie stargardzkim podejmowano działania w zakresie profilaktyki i ochrony zdrowia poprzez realizację programu pn. „Szkoła Rodzenia – program edukacji przedporodowej dla przyszłych rodziców w mieście Stargard”. Zadanie realizowane było przez Samodzielny Publiczny Wielospecjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Stargardzie.

Od 2009 r. stargardzkie przychodnie w sposób ciągły realizują Program osłonowy z zakresu pomocy osobom zagrożonym wybranymi typami chorób, w ramach którego można zaszczepić się przeciw grypie, wirusowemu zapaleniu wątroby typu B i HPV.

W latach 2016-2019 Poradnia Medycyny Rodzinnej Cztery Pory Roku w Starej Dąbrowie prowadziła dla lokalnej społeczności program Profilaktyki Chorób Układu Krążenia oraz program Profilaktyki Gruźlicy.

Niepubliczny Ośrodek Zdrowia „Asklepios” w Suchaniu w latach 2016-2019 realizował Program bezpłatnych szczepień przeciwko grypie dla mieszkańców gminy w wieku 65 + oraz dzieci w wieku od 3 do 6 lat. Również na terenie tej gminy został przyjęty program Rehabilitacja Lecznicza Mieszkańców Gminy Suchań na lata 2018-2023. Podmiotem realizującym jest ABC Fizjoterapia Alicja Beczek-Chojęta.

Gmina Dolice w latach 2016-2019 prowadziła szereg programów z zakresu profilaktyki zdrowia, tj. badania: chorób układu krążenia, okulistyczne, słuchu, EKG, spirometrię a także diagnostykę obrazową USG.

W 2019 r. z okazji jubileuszowego XV Powiatowego Miesiąca Walki z Rakiem i Promocji Zdrowia, pobity został Rekord Polski na największą liczbę osób z różową wstążką.

Akcja została zorganizowana przez stargardzkie Stowarzyszenie Amazonek „Stokrotka” przy współudziale Starostwa Powiatowego oraz wsparciu władz miasta. W ramach akcji Powiat Stargardzki sfinansował badanie mammograficzne dla mieszkank powiatu stargardzkiego.

Poniższa tabela przedstawia zadania w zakresie ochrony i promocji zdrowia finansowane z budżetu powiatu stargardzkiego, a realizowane przez organizacje pozarządowe w latach 2016-2018. W 2019 r. nie były realizowane programy w zakresie promocji zdrowia.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2021-2025

Tabela 16. Zadania publiczne z zakresie ochrony i promocji zdrowia finansowanych z budżetu powiatu stargardzkiego realizowane przez organizacje pozarządowe w latach 2016-2018

NAZWA ZADANIA PUBLICZNEGO	OBSZAR DZIAŁANIA	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA	LICZBA BENEFICJENTÓW	OKRES REALIZACJI
ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI FIZYCZNEJ KOBIEC PO PORODZIE PN. „AKTYWNA MAMA”	Ochrona i promocja zdrowia, podniesienie świadomości zdrowotnej społeczeństwa	Stowarzyszenie „PROGRESS” Oddział w Stargardzie	21 kobiet do 2 lat po porodzie – mieszkanki Powiatu Stargardzkiego	11.04.-20.12.2016 r.
„SZKOŁA DLA RODZICÓW” – WARSZTATY TRENINGOWE DLA RODZICÓW DZIECI Z ZESPOŁEM DEFICYTU RÓWNOWAGI I NADPOBUDLIWOŚCI PSYCHORUCHOWEJ ADHD	Ochrona i promocja zdrowia, wspieranie zdrowia fizycznego i psychospołecznego dzieci i młodzieży	Fundacja na Rzecz Ochrony Zdrowia Psychicznego „PRACOWNIA”	12 rodziców dzieci z zespołem deficytu równowagi i nadpobudliwości psychoruchowej ADHD – mieszkańcy Powiatu	09.05.-05.08.2016 r.
„SZKOŁA DLA RODZICÓW I NAUCZYCIELI” – WARSZTATY TRENINGOWE DLA RODZICÓW ORAZ NAUCZYCIELI I WYCHOWAWCÓW DZIECI Z ZESPOŁEM DEFICYTU RÓWNOWAGI I NADPOBUDLIWOŚCI PSYCHORUCHOWEJ ADHD	Ochrona i promocja zdrowia, wspieranie zdrowia fizycznego i psychospołecznego dzieci i młodzieży	Fundacja na Rzecz Ochrony Zdrowia Psychicznego „PRACOWNIA”	12 rodziców, nauczycieli i wychowawców dzieci z zespołem deficytu równowagi i nadpobudliwości psychoruchowej ADHD – mieszkańcy Powiatu	01.10.-15.12.2016 r.
ZWIĘKSZENIE WIEDZY I ŚWIADOMOŚCI O SZKODLIWOŚCI SPOŻYWANIA ALKOHOLU	Promocja zdrowia. Edukacja zdrowotna, prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych	Stargardzkie Stowarzyszenie Klub Abstynenta „ALA”	730 uczniów i 25 rodziców uczniów szkół ponadpodstawowych – ZS Nr 1 i ZS Nr 2	01.04.-31.05.2016 r.
				01.06.-31.12.2017 r.
WARSZTATY EDUKACYJNE DLA NAUCZYCIELI I RODZICÓW DZIECI Z ZABURZENIAMI PSYCHORUCHOWYMI, ADHD U DZIECI	Wspieranie zdrowia psychicznego	Fundacja na Rzecz Ochrony Zdrowia Psychicznego „PRACOWNIA”	12 nauczycieli i rodziców dzieci z zaburzeniami psychoruchowymi, ADHD- mieszkańcy Powiatu	06.07.-31.12.2017 r.
WARSZTATY EDUKACYJNE DLA NAUCZYCIELI I RODZICÓW DZIECI Z ZABURZENIAMI ROZWOJOWYMI, AUTYZMEM U DZIECI	Wspieranie zdrowia psychicznego	Stowarzyszenie „Tęczyowy Dialog”	20 rodziców, nauczycieli i wychowawców dzieci z zaburzeniami rozwojowymi, autyzmem – mieszkańcy Powiatu	06.07.-31.12.2017 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2021-2025

ZAJĘCIA TERAPEUTYCZNE DLA DZIECI Z ZABURZENIAMI ROZWOJU – DOGOTERAPIA	Wspieranie zdrowia psychicznego	Stowarzyszenie „Tęczowy Dialog”	40 dzieci z zaburzeniami rozwojowymi	06.07.-31.12.2017 r.
WARSZTATY AKTYWNOŚCI DLA OSÓB PO 60 ROKU ŻYCIA	Promocja zdrowia	Stowarzyszenie „Edukacja-Zdrowie-Aktywność”	24 osoby po 60 roku życia – mieszkańcy Powiatu Stargardzkiego	10.04.-31.12.2018 r.
INTEGRACJA ZMYSŁOWA DLA DZIECI Z ZABURZENIAMI ROZWOJOWYMI	Wspieranie zdrowia psychicznego	Stowarzyszenie „Tęczowy Dialog”	24 dzieci z zaburzeniami rozwojowymi z terenu Powiatu Stargardzkiego	06.04.-31.12.2018 r.
PROMOWANIE ORAZ POPULARYZACJA ZDROWEGO ZBYTU ŻYCIA I AKTYWNOŚCI FIZYCZNEJ	Promocja zdrowia	Klub Piłkarski „Błękitni”	225 osób – dzieci i młodzież z terenu Powiatu Stargardzkiego	16.07.-31.12.2018 r.

Źródło: Dane Biura Polityki Społecznej Starostwa Powiatowego w Stargardzie

W obszarze systemu ochrony zdrowia, będącego jednym z warunków realizacji satysfakcjonującego poziomu jakości życia obywateli, w powiecie stargardzkim należałoby intensyfikować działania w odniesieniu do profilaktyki i promocji zdrowia związanych ze stylem życia wśród różnych grup populacji (dzieci, młodzież, dorośli, osoby starsze, osoby niepełnosprawne). Istotne wydaje się również dostosowywanie świadczeń opieki zdrowotnej, do potrzeb starzejącej się lokalnej społeczności, co jest ogromnym wyzwaniem na przyszłość dla lokalnych władz.

1.7. Charakterystyka infrastruktury edukacyjnej i opiekuńczo-wychowawczej

W 2017 r. w Polsce przeprowadzono reformę systemu oświaty. Nowe uregulowania prawne nałożyły na samorządy obowiązek, aby od 31 marca 2017 r. przyjęły uchwały dotyczące nowej sieci szkół obejmującej docelowo następujące szkoły: wydłużoną o dwa lata szkołę podstawową, wygaszane gimnazja, wydłużone o rok liceum ogólnokształcące oraz inne typy szkół ponadpodstawowych. Aktualna struktura oświaty obowiązująca w Polsce obejmuje wychowanie przedszkolne, ośmioletnią szkołę podstawową, czteroletnie liceum ogólnokształcące, pięcioletnie technikum, trzyletnia branżowa szkoła pierwszego stopnia, dwuletnia branżowa szkoła drugiego stopnia, trzyletnia szkoła specjalna przysposabiająca do pracy, dwupółletnia szkoła policealna. Powiat stargardzki dysponuje rozbudowaną infrastrukturą wychowania przedszkolnego, edukacyjną na poziomie szkoły podstawowej i ponadpodstawowej, co prezentują poniższe tabele.

Tabela 17. Infrastruktura wychowania przedszkolnego i edukacyjna – przedszkola i szkoły podstawowe na terenie powiatu stargardzkiego w roku szkolnym 2019/2020 (stan na miesiąc wrzesień 2019 r.)

TYP PLACÓWKI	ROK SZKOLNY 2019/2020 – STAN NA MIESIĄC WRZESIEŃ 2019 R.			
	PLACÓWKI PUBLICZNE		PLACÓWKI NIEPUBLICZNE	
	LICZBA PLACÓWEK	LICZBA UCZNIÓW	LICZBA PLACÓWEK	LICZBA UCZNIÓW
PRZEDSZKOLA	12	1895	25	1255
PUNKTY PRZEDSZKOLNE	4	88	1	15
ODDZIAŁY PRZEDSZKOLNE W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH	38	733	1	26
SZKOŁY PODSTAWOWE	31	9 008	3	127
SZKOŁY PODSTAWOWE SPECJALNE	1	142	1	112

Źródło: Dane urzędów gmin/miasta z terenu powiatu stargardzkiego, Wydziału Oświaty, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Stargardzie

Zgromadzone dane pozwoliły ustalić, że odniesieniu do infrastruktury wychowania przedszkolnego więcej miejsc w przedszkolach, punktach przedszkolnych, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych jest zapewnionych w placówkach publicznych.

Tabela 18. Infrastruktura edukacji ponadpodstawowej na terenie powiatu stargardzkiego w roku szkolnym 2019/2020 (stan na miesiąc wrzesień 2019 r.)

TYP PLACÓWKI	ROK SZKOLNY 2019/2020 – STAN NA MIESIĄC WRZESIEŃ 2019 R.			
	PLACÓWKI PUBLICZNE		PLACÓWKI NIEPUBLICZNE	
	LICZBA PLACÓWEK	LICZBA UCZNIÓW	LICZBA PLACÓWEK	LICZBA UCZNIÓW
LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE	2	1 341	7	693
TECHNIKUM ZAWODOWE	4	2 151	4	157
SZKOŁY BRANŻOWE I STOPNIA	5	617	1	72
SZKOŁA POLICEALNA	0	0	7	301
SZKOŁA PRZYSPOSABIAJĄCA DO PRACY	1	18	0	0

Źródło: Dane Wydziału Oświaty, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Stargardzie

Do infrastruktury wychowawczej i edukacyjnej w powiecie stargardzkim zalicza się również funkcjonowanie na terenie Miasta Stargard, takich placówek jak Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia im. W Lutosławskiego w Stargardzie, Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy, Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii oraz cztery poradnie psychologiczno-pedagogiczne: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna (placówka publiczna), Specjalistyczna Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „ASK”, Specjalistyczna Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Logopedyczna oraz Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Pod Parasolem”. Ponadto infrastrukturę edukacyjną tworzą placówki na poziomie szkolnictwa wyższego, tj. dwie niepubliczne szkoły wyższe: Stargardzka Szkoła Wyższa Stargardinum z Nauczycielskim Kolegium Języków Obcych oraz Zachodniopomorska Szkoła Biznesu Wydział Przedsiębiorczości – Filia w Stargardzie. Infrastruktura edukacyjna w powiecie stargardzkim tworzy również zaplecze sportowe dla uczniów – szkoły wyposażone są w sale gimnastyczne, hale sportowe boiska, place zabaw, siłownie, korty tenisowe oraz baseny.

W obszarze edukacji i wychowania powiat stargardzki, oprócz w wyżej wymienionych szkół i placówek, dysponuje Bursą Szkolną, Centrum Kształcenia Zawodowego oraz Powiatowym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli, co zdecydowanie wzbogaca zasoby samorządu powiatowego w omawianej dziedzinie.

Placówki oświatowe prowadzą liczne działania w zakresie kształtowania i propagowania postaw prospołecznych, rozwijając liczne kompetencje twarde i miękkie. Polityka edukacyjna stanowi ważny element polityki społecznej, gdyż do jej nadrzędnych celów należy wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, stwarzania warunków do rozwoju zainteresowań i uzdolnień. Skuteczna edukacja jest podstawowym narzędziem przyczyniającym się w wymiarze globalnym do rozwoju ekonomicznego oraz rozwoju kapitału ludzkiego.

1.8. Charakterystyka infrastruktury sportowej i rekreacyjnej

W powiecie stargardzkim funkcjonuje 69 stowarzyszeń sportowych oraz 25 uczniowskich klubów sportowych, do których należą dzieci, młodzież oraz osoby dorosłe lokalnej społeczności. W ramach tychże formacji można uczestniczyć w zajęciach z różnych dyscyplin sportowych, takich jak tenis stołowy, piłka nożna, tenis, lekkoatletyka, karate, zapasnictwo, piłka ręczna, piłka siatkowa, unihokej, kolarstwo, koszykówka oraz pływanie.

Infrastrukturę sportową i rekreacyjną na terenie Miasta Stargard tworzy również Ośrodek Sportu i Rekreacji w Stargardzie, który świadczy usługi w zakresie sportu, rekreacji, turystyki i wypoczynku. Placówka w swojej ofercie zapewnia mieszkańcom możliwość korzystania z różnych form wypoczynku i rekreacji. Ponadto OSiR udostępnia obiekty sportowe i rekreacyjno-wypoczynkowe. Należy nadmienić, iż obecnie trwa modernizacja Ośrodka. Przetarg na przebudowę wygrała firma Erbud z Warszawy. Inwestycja ma kosztować 38 mln złotych. Remont pływalni OSiR-u potrwa do przełomu roku 2020/2021.

Niezmiernie istotne z punktu widzenia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie stargardzkim jest promowanie aktywności fizycznej i rozwoju sportu, gdyż jest to szansa do reintegracji lokalnej społeczności. Promowanie i utrwalanie wśród społeczeństwa wzorców aktywnego trybu życia wpływa na podnoszenie jakości ich życia. Co więcej, promocja sportu staje się platformą integrującą ludzi w innych dziedzinach, takich jak kultura, edukacja, rekreacja i turystyka.

1.9. Charakterystyka infrastruktury kulturalnej

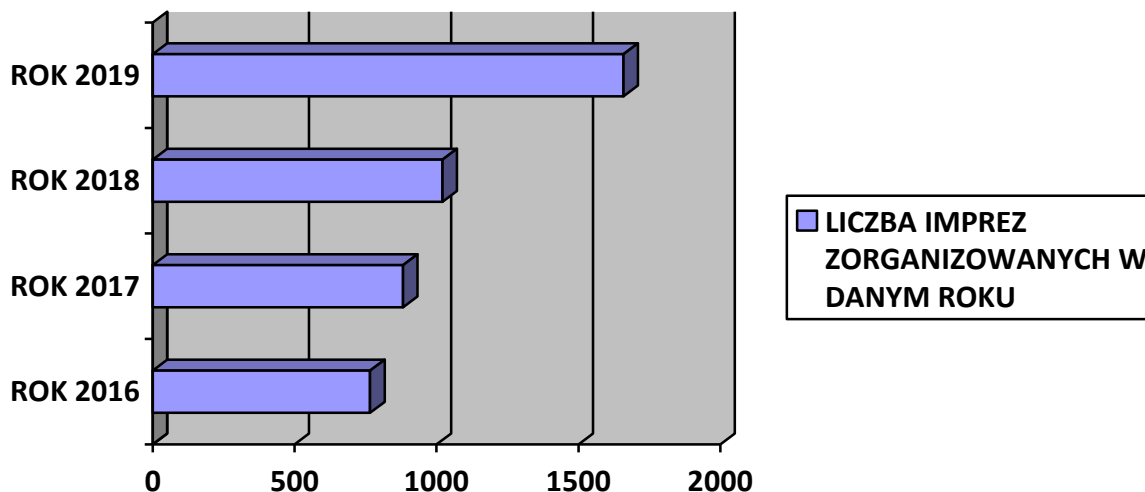
Infrastruktura kulturalna powiatu stargardzkiego jest szeroko rozbudowaną siecią, na które składają się liczne instytucje kultury, obiekty, organizacje pozarządowe zajmujące się upowszechnianiem kultury poprzez podejmowanie rozmaitych przedsięwzięć i inicjatyw o zasięgu lokalnym. Zasoby kulturalne powiatu stargardzkiego tworzą liczne zabytki ruchome, nieruchome, archeologiczne oraz muzealne. Jednostkami zajmującymi się działalnością w tym obszarze są: Gminny Dom Kultury w Suchaniu, Gminne Centrum Integracji Społecznej i Profilaktyki w Dolicach, Gminne Centrum Kultury w Starej Dąbrowie, Gminny Ośrodek Kultury w Kobylance, Ińskie Centrum Kultury w Ińsku. Na terenie Miasta Stargardu ośrodkami działalności kulturalnej są: Muzeum Archeologiczno-Historyczne, Książnica Stargardzka, Stargardzkie Centrum Kultury, Młodzieżowy Dom Kultury.

W powiecie stargardzkim aktywność kulturalną uzupełnia funkcjonowanie publicznych bibliotek: Biblioteka Publiczna Gminy Stargard, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Chociwlu, Gminna Biblioteka Publiczna w Dobrzanach, Gminna Biblioteka Publiczna w Dolicach, Biblioteka Szkolno-Publiczna w Ińsku, Gminna Biblioteka Publiczna w Kobylance Biblioteka Publiczna w Marianowie oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Starej Dąbrowie.

Władze lokalne wspierają liczne imprezy o profilu kulturalnym, które skoncentrowane są na promowaniu dorobku dziedzictwa narodowego oraz wartości artystycznych. Powiat stargardzki, prowadząc skuteczną politykę kulturalną, umożliwia lokalnej społeczności korzystanie z zasobów infrastruktury kulturalnej, aktywizując ją jednocześnie w kontekście obywatelskim. Ekspresja pojedynczych osób, ich przedsiębiorczość i kreatywność oddziałuje na rozwój całej lokalnej społeczności. Do imprez współfinansowanych przez powiat stargardzki należą m.in.: Kaziuki Wileńskie, Powiatowe Konfrontacje Taneczne, Ińskie Lato Filmowe, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Gospel Stargard Gospel Days, Koncert Pieśni Paraliturgicznej, Zachodniopomorski Festiwal Kolęd, Pastorałek i Piosenek Bożonarodzeniowych, Jesienny Jarmark Wsi Zachodniopomorskiej „Złota Dynia”, Koncert Kolęd Wschodniosłowiańskich oraz Jesienny Jazz.

Wykres 2. Liczba imprez zorganizowanych w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019

Źródło: Dane urzędów gmin/miasta z terenu powiatu stargardzkiego

Powyższy wykres wskazuje, że liczba imprez kulturalnych organizowanych w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019 stale rosła – w 2019 r. wyniosła 1659, co oznacza, że wzrosła o 893 w porównaniu do 2016 r.

Działalność i aktywność kulturalna, będąca jednym z wymiarów polityki społecznej, jest ciągle rozwijana przez lokalne władze, co stwarza warunki do dalszych pozytywnych zmian w kontekście wzrostu kapitału społecznego.

1.10. Infrastruktura, transport, komunikacja

Układ drogowy powiatu stargardzkiego tworzą: drogi krajowe o łącznej długości w powiecie 84,3 km, drogi wojewódzkie o łącznej długości w powiecie 83,3 km, drogi powiatowe o łącznej długości 595,749 km oraz drogi gminne o łącznej długości 518 km. Lokalizacja powiatu stargardzkiego powoduje, że jest on elementem ważnego szlaku komunikacyjnego, na jego terenie znajdują się znaczące szlaki międzynarodowej i krajowej komunikacji drogowej oraz kolejowej. W odniesieniu do transportu krajowego częściowo przez powiat stargardzki przebiega droga krajowa nr 10 (S10) Szczecin-Płońsk (posiadająca status drogi ekspresowej) oraz droga krajowa nr 20 Stargard-Gdynia. W skład drogi ekspresowej S10 wchodzi obwodnica obejmująca trzy węzły: Stargard Zachód, Stargard Centrum, Stargard Wschód. Natomiast w transporcie kolejowym istotna jest trasa E-59 Poznań-Szczecin oraz połączenie Stargard Gdańsk.

W celu podnoszenia warunków i standardów w odniesieniu do infrastruktury drogowej powiat stargardzki ponosi wydatki (majątkowe i inwestycyjne) związane z remontami dróg, utrzymaniem ich parametrów technicznych oraz utrzymanie i ochronę – ma to zapewnić bezpośrednie bezpieczeństwo uczestnikom ruchu drogowego.

Tabela 19. Bieżące i inwestycyjne nakłady finansowe powiatu stargardzkiego w sferze drogowej w latach 2016-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	LATA			
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
BIEŻĄCE NAKŁADY FINANSOWE	3 164 567,73 zł	3 329 083,13 zł	2 705 774,94 zł	2 377 260,53 zł
INWESTYCYJNE NAKŁADY FINANSOWE	2 703 855,43 zł	10 598 039,67 zł	15 103 246,07 zł	12 824 550,28 zł

Źródło: na podstawie Raportu o stanie powiatu stargardzkiego za 2018 r. oraz 2019 r.

Transport i komunikację na terenie powiatu stargardzkiego tworzy również 8 przewoźników, którzy realizują usługi w zakresie przewozu osób. Funkcjonują oni na podstawie zezwoleń, których organem właściwym do wydania jest Starosta Stargardzki. Miejski Zakład Komunikacji w Stargardzie wykonuje zadania z zakresu przewozu regularnego w ramach lokalnego transportu zbiorowego w komunikacji miejskiej na terenie Miasta Stargardu i wybranych gmin na podstawie porozumień międzygminnych. MZK obsługuje obecnie 19 linii dziennych.

Od dnia 1 lutego 2019 r. na terenie Miasta Stargardu funkcjonuje Zintegrowane Centrum Przesiadkowe im. S. Pajora, które scala w jednym miejscu trasy przejazdów wielu przewoźników realizujących swoje usługi na obszarze powiatu stargardzkiego i nie tylko. Składa się ono z czterech peronów dla MZK, które umożliwiają obsługę 8 autobusów i czterech peronów – jeden dla autobusów dalekobieżnych i trzech dla busów. W skład kompleksu wchodzi również budynek socjalny z dwiema kasami biletowymi. Ta inwestycja znacznie polepszyła zasoby transportowe i komunikacyjne powiatu stargardzkiego, zwiększając tym samym jego atrakcyjność.

Ważne dla powiatu stargardzkiego z punktu widzenia omawianego obszaru jest lotnisko obsługujące krajowy i międzynarodowy ruch pasażerski, który znajduje się 40 km od Miasta Stargardu, tj. Port Lotniczy Szczecin Goleniów im. NSZZ Solidarność. W powiecie stargardzkim funkcjonuje 7 tras rowerowych, co zwiększa jego atrakcyjność jako regionu zarówno dla lokalnej społeczności, jak i turystów. Dzięki powiększającej się sieci tras rowerowych rower staje się popularnym środkiem transportu w codziennych dojazdach

miejskich. W ten sposób propaguje się ekologiczny i zdrowy styl życia wśród społeczeństwa, co przynosi niewymierne korzyści w kontekście globalnym.

Za właściwy kierunek realizacji polityki społecznej w odniesieniu do transportu publicznego należy uznać to, że lokalne władze inicjują i realizują przedsięwzięcia mające na celu podnoszenie atrakcyjności i funkcjonalności infrastruktury transportowej i komunikacyjnej powiatu stargardzkiego. Niestety niewystarczające są nadal środki finansowe na remonty i przebudowy dróg i infrastruktury drogowej w powiecie stargardzkim.

1.11. Charakterystyka bezpieczeństwa publicznego

Bezpieczeństwo publiczne stanowi jedną z najwyższych wartości społecznych warunkujących bezpieczeństwo życia, zdrowia oraz mienia każdego obywatela. Jest to również stan ogólnie prawny w społeczeństwie umożliwiający jego sprawne funkcjonowanie. To podmioty administracji państwowej oraz samorządowej są odpowiedzialne za kreowanie skutecznej polityki bezpieczeństwa publicznego, w tym zarządzania sytuacjami kryzysowymi. Na poziomie powiatu to Starostwo wraz ze służbami mu podległymi tworzy całościowy system bezpieczeństwa. Na terenie powiatu stargardzkiego są to: Komenda Powiatowa Policji, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego, Powiatowy Inspektor Sanitarny oraz Powiatowy Lekarz Weterynarii. Istotnym elementem tworzącym sieć bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu stargardzkiego jest Powiatowa Rada bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, będąca organem doradczym Starosty. W skład struktury organizacyjnej Komendy Powiatowej Policji – jako instytucji zapewniającej bezpieczeństwo i porządek mieszkańcom lokalnej społeczności – wchodzi: Wydział Prewencji, Wydział Kryminalny, Wydział Ruchu Drogowego, Wydział do walki z Korupcją i Przestępczością oraz Posterunki Policji, tj. PP Chociwel, PP Dobrzany, PP Dolice, PP Ińsko, PP Suchań.

Dokonując analizy danych w ujęciu czteroletnim należy stwierdzić, że najwięcej interwencji policji na terenie powiatu stargardzkiego odnotowano w 2017 r. – 10 962 interwencji, natomiast najmniej w 2016 r. – 10 258 interwencji. W odniesieniu do liczby zakładanych „Niebieskich Kart” należy stwierdzić, iż najwięcej założono ich w latach 2017-2018, co przedstawia tabela nr 21.

Tabela 20. Liczba interwencji Policji w latach 2016-2019

NAZWA GMINY	LICZBA INTERWENCJI			
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
MIASTO STARGARD	5 931	6 121	5 758	6 020
GMINA STARGARD	954	973	836	895
SUCHAŃ	481	619	763	725
STARA DĄBROWA	322	303	430	345
CHOCIWEL	420	407	628	524
KOBYLANKA	372	347	325	370
MARIANOWO	280	250	281	233
DOLICE	688	626	661	819
IŃSKO	406	911	552	401
DOBRZANY	404	405	359	392
RAZEM	10 258	10 962	10 593	10 724

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Stargardzie

Tabela 21. Liczba założonych przez Policję „Niebieskich Kart” w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019

NAZWA GMINY	LICZBA ZAŁOŻONYCH NIEBIESKICH KART			
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
MIASTO STARGARD	72	97	102	71
GMINA STARGARD	32	38	36	25
SUCHAŃ	22	15	20	16
STARA DĄBROWA	12	17	18	15
CHOCIWEL	29	31	31	26
KOBYLANKA	24	27	31	23
MARIANOWO	12	17	18	14
DOLICE	27	27	28	22
IŃSKO	15	18	17	14
DOBRZANY	21	28	30	22
RAZEM	266	315	331	248

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Stargardzie

Jeżeli chodzi o liczbę wypadków drogowych w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019 to utrzymuje się ona na podobnym poziomie. W 2019 r. odnotowano 61 wypadków drogowych. Co do liczby ofiar wypadków drogowych to w 2019 r. spadła ona o 39,5% w porównaniu do 2016 r., co prezentuje poniższa tabela.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2021-2025

Tabela 22. Liczba wypadków drogowych w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019

NAZWA GMINY	LATA							
	ROK 2016		ROK 2017		ROK 2018		ROK 2019	
	LICZBA WYPADKÓW	LICZBA OFIAR	LICZBA WYPADKÓW	LICZBA OFIAR	LICZBA WYPADKÓW	LICZBA OFIAR	LICZBA WYPADKÓW	LICZBA OFIAR
MIASTO STARGARD	28	2	23	3	27	1	18	0
GMINA STARGARD	7	4	7	1	19	4	9	0
SUCHAŃ	5	1	3	0	4	2	11	2
STARA DĄBROWA	5	1	2	0	1	0	2	1
CHOCIWEL	6	1	4	1	5	0	8	1
KOBYŁANKA	6	1	6	0	7	1	5	0
MARIANOWO	2	1	1	0	2	0	4	1
DOLICE	3	1	5	2	2	1	3	1
IŃSKO	2	1	4	1	1	0	0	0
DOBRZANY	4	0	3	1	0	0	1	2
RAZEM	68	13	58	9	68	9	61	8

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Stargardzie

Infrastruktura ochrony przeciwpożarowej w powiecie stargardzkim opiera się na strukturach Państwowej Straży Pożarnej i Ochotniczych Strażach Pożarnych zaliczanych do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego oraz Ochotniczych Strażach Pożarnych, które nie wchodzi w ww. system i mają za zadanie chronić obszar poszczególnych gmin. Spośród ww. jednostek wyróżniamy: jednostkę Państwowej Straży Pożarnej – Komenda Powiatowa wraz z jednostką ratowniczo-gaśniczą, jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej działające operacyjnie i posiadające wpis do KRS: 14 podmiotów włączonych do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, w tym 13 jednostek OSP oraz 1 jednostka Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej; 15 jednostek OSP wyłączonych z krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, które posiadają samochody pożarnicze oraz 5 jednostek OPS, które nie posiadają samochodów pożarniczych.

Tabela 23. Liczba interwencji ratowniczych Straży Pożarnej w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	LATA			
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
LICZBA INTERWENCJI RATOWNICZYCH	19 289	19 745	23 100	22 734

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Stargardzie

W skład struktury organizacyjnej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Stargardzie wchodzi: Oddział Nadzoru Sanitarnego, w tym Sekcja Higieny Pracy, Sekcja Żywności i Przedmiotów Użytku, Sekcja Epidemiologii, Sekcja Higieny Komunalnej, sekcja Pobierania Próbek, Stanowisko ds. Higieny Dzieci i Młodzieży, Stanowisko ds. Nadzoru Zapobiegawczego; Oddział Ekonomiczno-Administracyjny; Samodzielne Stanowisko ds. Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia; Samodzielne Stanowisko Pracy Głównego księgowego; Samodzielne Stanowisko Pracy Głównego Specjalisty ds. Jakości; Samodzielne Stanowisko Pracy Radcy Prawnego.

W 2019 r. w Inspekcji Weterynaryjnej w Stargardzie zatrudnionych było 18 osób, z czego 16 osób w ramach Korpusu Służby Cywilnej oraz 2 osoby poza nim (sekretarka, pracownik gospodarczy).

Jeżeli chodzi o tworzenie systemu bezpieczeństwa i porządku publicznego w powiecie stargardzkim to ważnym podmiotem, który go współtworzy jest Straż Miejska funkcjonująca na terenie Miasta Stargardu. Strukturę organizacyjną Straży Miejskiej w Stargardzie tworzą m. in. Dyżurni Referatu Prewencji oraz Patrole Referatu Prewencji. Jednostka działa w 8 rejonach Miasta Stargardu.

Tabela 24. Liczba interwencji Straży Miejskiej na terenie Miasta Stargard w latach 2016-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	LATA			
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
LICZBA INTERWENCJI	6 209	7 680	7 681	7 518

Źródło: Dane Straży Miejskiej w Stargardzie

W latach 2016-2019 na terenie Miasta Stargardu wzrastała liczba interwencji Straży Miejskiej. W 2019 r. wzrosła o 139 w porównaniu do 2016 r. i wyniosła 7 518.

Budowanie zintegrowanego systemu bezpieczeństwa publicznego na poziomie powiatu wymaga od podmiotów go tworzących ścisłej i skoordynowanej współpracy. Nadrzędnym celem strategicznym w ww. obszarze powinno być przeciwdziałanie wszelkim negatywnym zjawiskom występującym wśród mieszkańców powiatu stargardzkiego. Jest to możliwe poprzez pogłębianie współpracy i partnerstwa pomiędzy instytucjami społecznymi a instytucjami i służbami z obszaru bezpieczeństwa publicznego. Przykładem dobrych praktyk w powiecie stargardzkim jest realizowanie takich akcji profilaktyczno-edukacyjnych, jak „Bezpieczny senior”, „Kręci mnie bezpieczeństwo”, „Bezpieczny powiat”, „Otwarte Strażnice”, „Trzeźwy poranek” czy „Jesteśmy widoczni”. Warto podkreślić, że władze powiatu stargardzkiego wspierają finansowo Komendę Powiatową Policji oraz Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej, dzięki czemu ww. służby mogły zakupić nowy sprzęt. W latach 2017-2019 przekazano z budżetu powiatu środki finansowe w wysokości 220 007,02 zł.

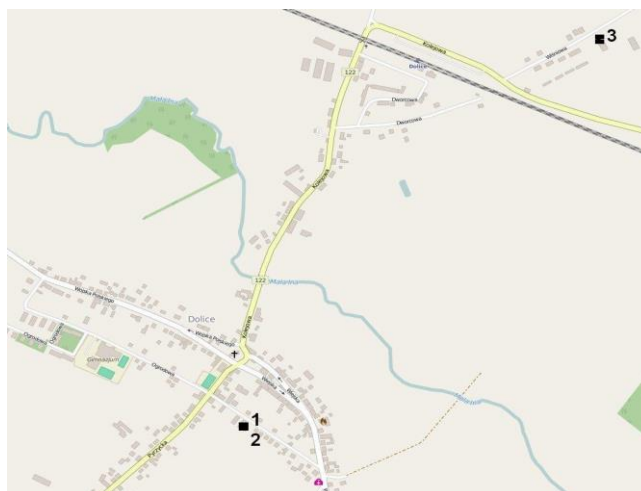
1.12. Charakterystyka systemu pomocy społecznej

Pomoc społeczna stanowi ważny i stały element wsparcia społecznego i systemu społeczno-gospodarczego, który ma być gwarantem wewnętrznej równowagi państwa. W swym podstawowym założeniu zakłada ona pomoc osobom, rodzinom i grupom w przezwyciężaniu istniejących trudności i problemów w różnych obszarach życia, które nie są w stanie tego osiągnąć przy wykorzystaniu własnych zasobów, środków czy uprawnień. Niezmiernie ważnym zadaniem pomocy społecznej jest również pomoc w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych rodzinom i jej członkom oraz umożliwienie egzystowania w warunkach odpowiadającym godności człowieka. Co więcej, instrumenty pomocy społecznej powinny aktywizować te osoby, by umożliwiać im ostatecznie zawodowe, ekonomiczne i społeczne usamodzielnianie się. Obecnie praca socjalna skupia się na aspekcie rozwojowym rozumianym z jednej strony jako praca nad własnym warsztatem zawodowym

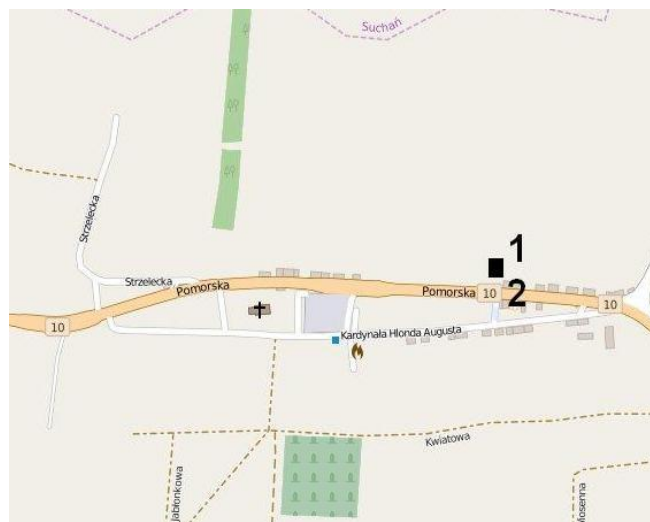
i ciągłym podnoszeniu swoich kwalifikacji, z drugiej strony jako podejmowanie wielowymiarowych działań w odniesieniu do klienta pomocy społecznej. W efekcie umożliwia to odpowiednie diagnozowanie środowiska oraz wdrażanie działań naprawczych. W myśl ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej pomoc społeczna na poziomie powiatu realizowana jest przez miejski, miejsko-gminne i gminne ośrodki pomocy społecznej oraz powiatowe centrum pomocy rodzinie. Instytucje publiczne oraz jednostki pomocy społecznej na terenie powiatu stargardzkiego obrazują poniższe mapki.

Mapa 1. Gmina Dolice

1. Urząd Gminy – ul. Ogrodowa 16, 73-115 Dolice,
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – ul. Ogrodowa 16, 73-115 Dolice,
3. Dom Pomocy Społecznej – ul. Wiśniowa 12, 73-115 Dolice.

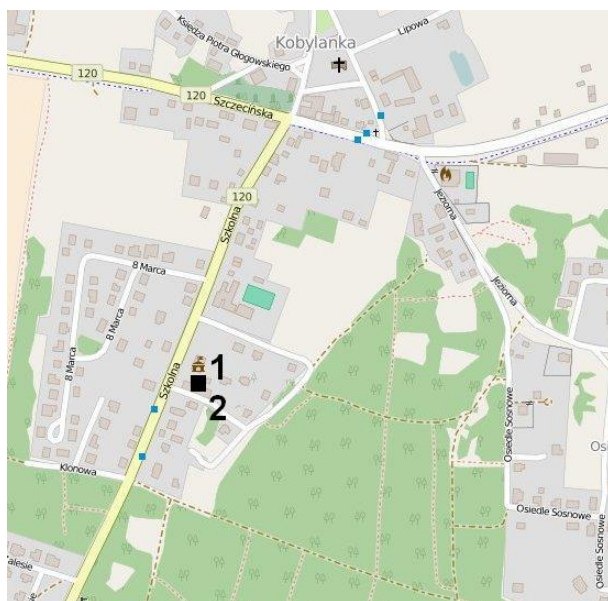
Mapa 2. Gmina Suchań

1. Urząd Miejski – ul. Pomorska 72, 73-132 Suchań,
2. Ośrodek Pomocy Społecznej – ul. Pomorska 72, 73-132 Suchań.

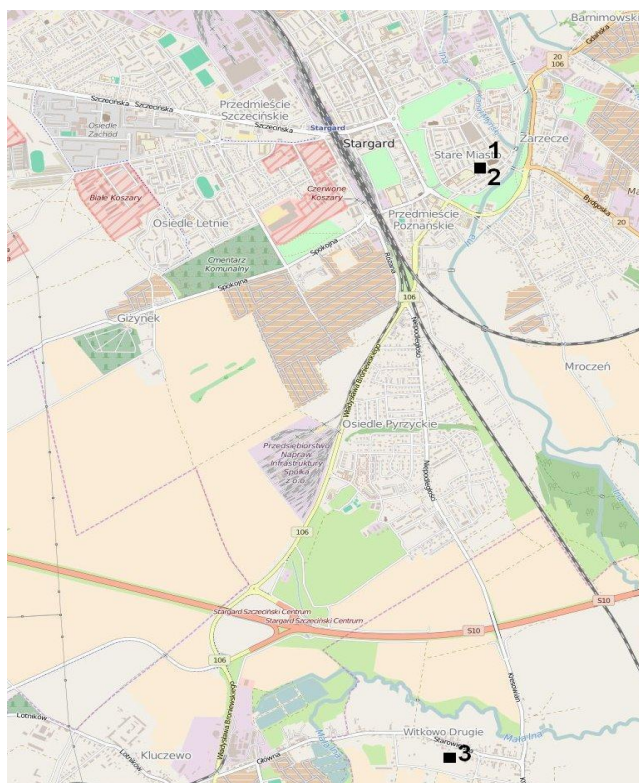

Mapa 3. Gmina Kobyłanka

1. Urząd Gminy – ul. Szkolna 12, 73-108 Kobyłanka,
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – ul. Szkolna 12, 73-108 Kobyłanka.

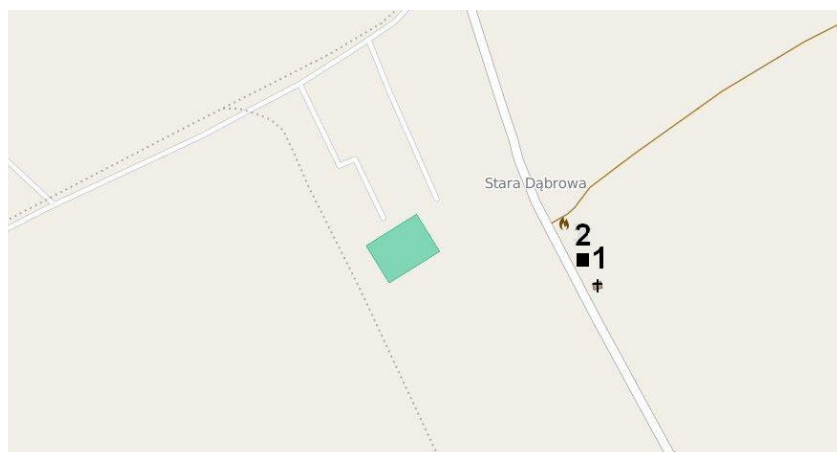
Mapa 4. Gmina Stargard

1. Urząd Gminy – ul. Rynek Staromiejski 5, 73-110 Stargard,
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – ul. Rynek Staromiejski 5, 73-110 Stargard,
3. Placówka Opiekuncko-Wychowawcza Nr 4 – ul. Ogrodowa 17 Witkowo Drugie, 73-102 Stargard.

Mapa 5. Gmina Stara Dąbrowa

1. Urząd Gminy – Stara Dąbrowa 20, 73-112 Stara Dąbrowa,
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – Stara Dąbrowa 20, 73-112 Stara Dąbrowa.

Mapa 6. Gmina Marianowo

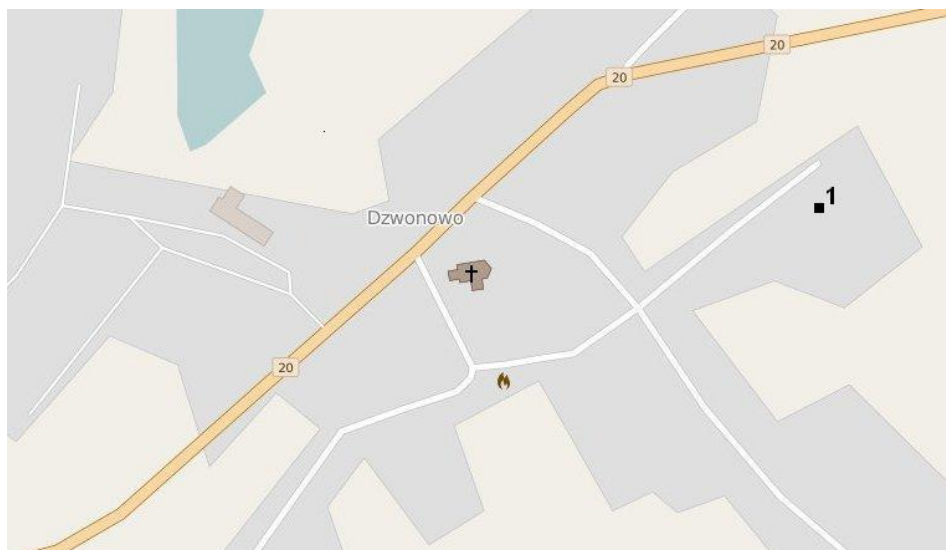

1. Urząd Gminy – ul. Mieszka I 1, 73-121 Marianowo,
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – ul. Mieszka I 2, 73-121 Marianowo.

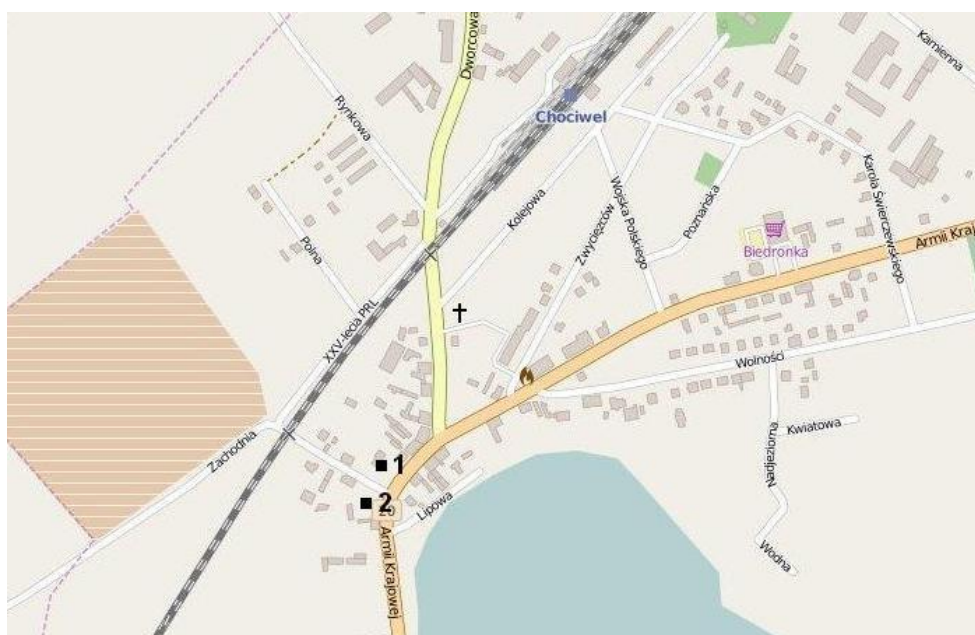

Mapa 7. Gmina Marianowo

1. Warsztat Terapii Zajęciowej – Dzwonowo 62, 73-121 Marianowo.

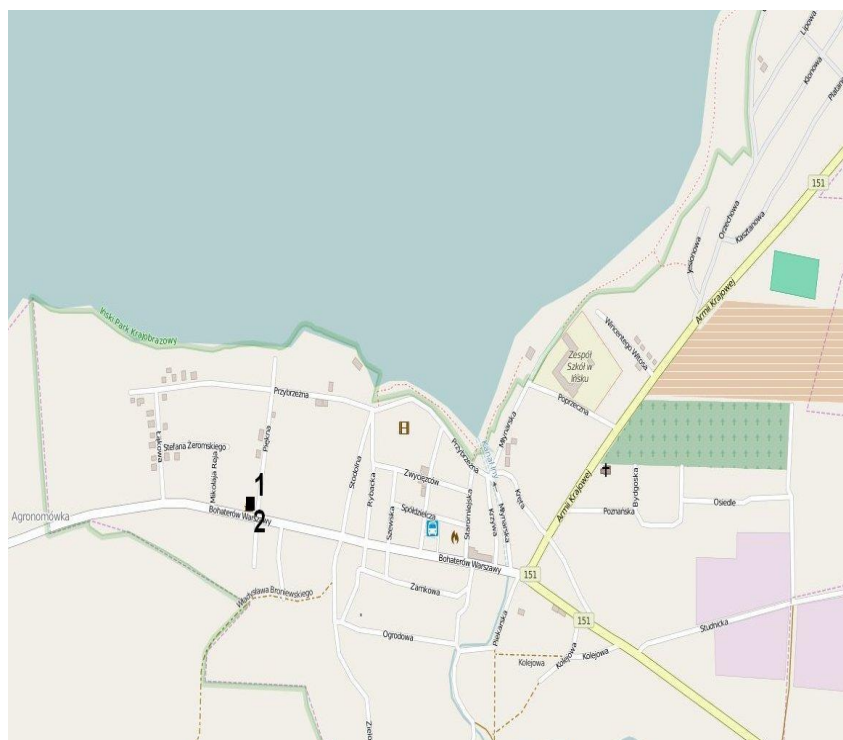
Mapa 8. Gmina Chociwel

1. Urząd Miejski – ul. Armii Krajowej 52, 73-120 Chociwel,
2. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – ul. Armii Krajowej 50 73-120 Chociwel.

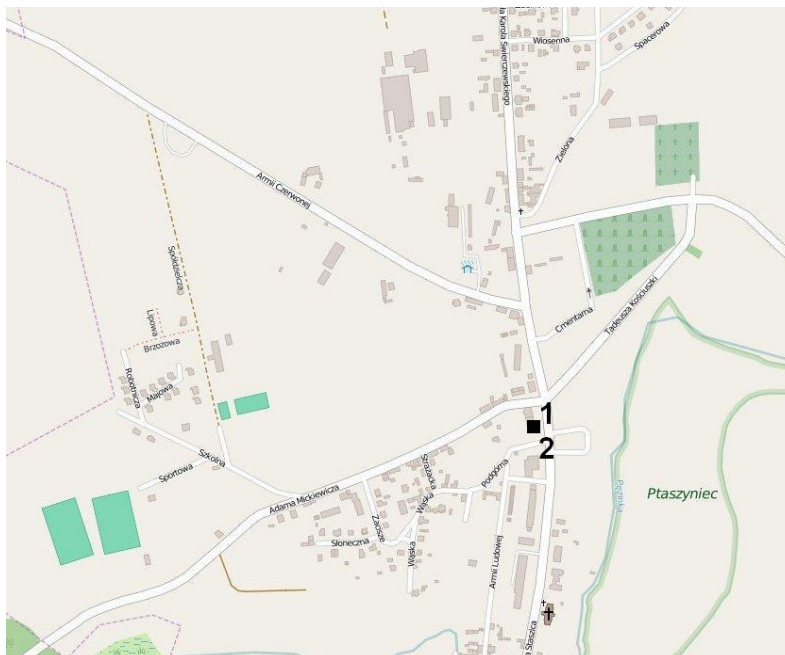

Mapa 9. Gmina Ińsko

1. Urząd Gminy i Miasta – ul. Bohaterów Warszawy 38, 73-140 Ińsko,
2. Ośrodek Pomocy Społecznej – ul. Bohaterów Warszawy 38, 73-140 Ińsko.

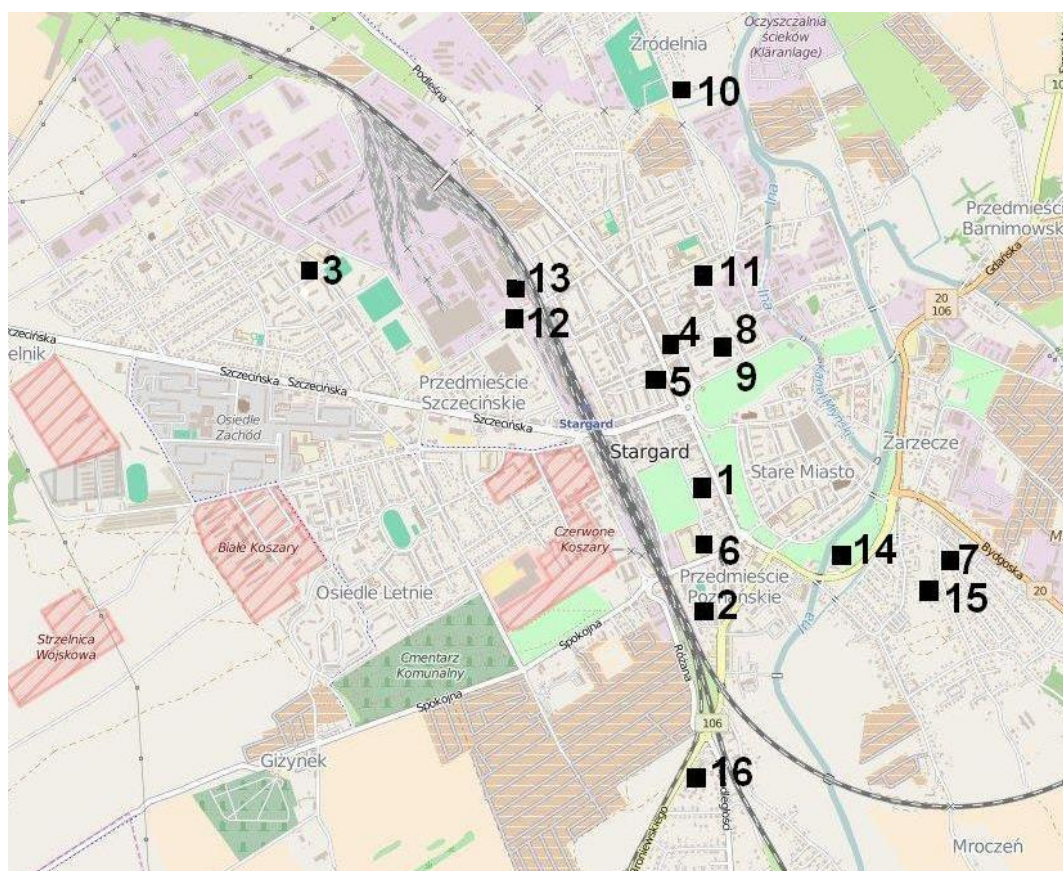
Mapa 10. Gmina Dobrzany

1. Urząd Miejski – ul. Staszica 1, 73-130 Dobrzany,
2. Ośrodek Pomocy Społecznej – ul. Staszica 1, 73-130 Dobrzany.

Mapa 11. Miasto Stargard

1. Urząd Miejski – ul. Czarnieckiego 17, 73-110,
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – ul. Warszawska 9A, 73-110 Stargard,
3. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 1 – ul. Szymanowskiego 56/31, 73-110 Stargard,
4. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 2 – ul. Piłsudskiego 103/1-2-3, 73-110 Stargard,
5. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 3 – ul. Mickiewicza 1A/4, 73-110 Stargard,
6. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie – ul. Skarbowa 1, 73-110 Stargard.
7. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 6 – ul. Andersa 14, 73-110 Stargard,
8. Ośrodek Interwencji Kryzysowej – ul. Krasińskiego 19, 73-110 Stargard,
9. Centrum Socjalne Caritas – ul. Krasińskiego 19, 73-110 Stargard prowadzone przez Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej,
10. Środowiskowy Dom Samopomocy – ul. Brzozowa 26, 73-110 Stargard,
11. Środowiskowy Dom Samopomocy Typu AC – ul. Limanowskiego 24, 73-110 Stargard,
12. Powiatowy Urząd Pracy – ul. Pierwszej Brygady 35, 73-110 Stargard,
13. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna – Plac Majdanek 7, 73-110 Stargard,
14. Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy Oddział Krajowego Towarzystwa Autyzmu – ul. J. Kochanowskiego 27, 73-110 Stargard,
15. Warsztat Terapii Zajęciowej – ul. Sikorskiego 16, 73-110 Stargard,
16. Zakład Aktywności Zawodowej „Centralna Kuchnia” – ul. Broniewskiego 2, 73-110 Stargard.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie, jako jednostka organizacyjna pomocy społecznej realizuje zadania w zakresie pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałania przemocy.

Na sieć pomocy społecznej na terenie powiatu stargardzkiego składają się również:

- **Dom Pomocy Społecznej w Dolicach** przeznaczony dla osób przewlekle somatycznie chorych, dysponujący 60 miejscami.
- **Placówki opiekuńczo-wychowawcze** – 4 placówki funkcjonują na terenie Miasta Stargard, 1 w Witkowie Drugim przy ul. Ogrodowej 17. W placówkach zabezpieczono 70 miejsc.
- **Warsztaty Terapii Zajęciowej** zapewniają osobom niepełnosprawnym intelektualnie udział w rehabilitacji społecznej i zawodowej poprzez terapię zajęciową. Na terenie powiatu stargardzkiego funkcjonują dwa Warsztaty, tj. w Stargardzie dla 45 uczestników – prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną w Stargardzie oraz w Dzwonowie dla 40 uczestników – prowadzony przez Towarzystwo Rozwoju Gminy Marianowo.
- **Ośrodek Interwencji Kryzysowej** dla mieszkańców powiatu stargardzkiego znajdujących się w sytuacji kryzysowej, w tym osób dotkniętych przemocą w rodzinie. W 2019 r. zabezpieczono 3 miejsca, a prowadzenie Ośrodka w ramach zadania publicznego zostało powierzone organizacji pozarządowej Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej w Szczecinie; jednostką organizacyjną bezpośrednio wykonującą ww. zadanie było Centrum Socjalnemu Caritas, mieszczące się przy ulicy Krasińskiego 19 w Stargardzie. Centrum Socjalne Caritas mieści się w dwóch budynkach położonych przy ul. Krasińskiego w Stargardzie, tj. w Domu Św. Jana Pawła II i w Ognisku Św. Brata Alberta, w których funkcjonują następujące jednostki: Gminny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie i Schronisko dla Kobiet (40 miejsc), Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy, Świetlica Socjoterapeutyczna, Jadłodajnia, Bezpieczny Pokój Przesłuchań, „Okno Życia”, Magazyn Odzieży Używanej, Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn (44 miejsca), Ogrzewalnia, Łaźnia. Ponadto Centrum Socjalne Caritas ściśle współpracuje z Centrum Integracji Społecznej oraz realizuje pracę z bezdomnymi na ulicach Miasta Stargardu metodą streetworkingu, przy ścisłej współpracy ze służbami mundurowymi, wymiarem sprawiedliwości, służbą zdrowia, jednostkami pomocy społecznej na terenie całego powiatu stargardzkiego oraz z lokalną społecznością.

1.13. Charakterystyka organizacji pozarządowych

Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się ciągły wzrost znaczenia organizacji pozarządowych (ang. *non-government organization*, skrót NGO) – zaliczanych do sektora niezależnego – w świadczeniu usług społecznych oraz uczestnictwa w procesach politycznych. Dlatego też organizacje pozarządowe stanowią ważny element państwa demokratycznego oraz sieci systemu pomocy społecznej. Ich rola w odniesieniu do zwiększania integracji społecznej, realizacji zasady pomocniczości, dialogu społecznego czy demokracji uczestniczącej jest nieoceniona. Przez wspomniane usługi społeczne należy rozumieć m.in. świadczenia rzeczowe, finansowe, socjalne, medyczne, psychologiczne, edukacyjne, informacyjne czy szkoleniowe. Proces *fundraisingu* (z ang. *fund* – fundusz; *raising* – zbieranie) pozwala organizacjom pozarządowym pozyskiwać fundusze na rzecz danej organizacji czy przedsięwzięcia społecznego. Korzystają one z rozmaitych źródeł finansowania, takich jak fundusze unijne, dotacje, darowizny czy odpis 1% podatku dochodowego od osób fizycznych na rzecz organizacji pożytku publicznego, co odciąża budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Na terenie powiatu stargardzkiego wpisanych do rejestrów i ewidencji jest łącznie 380 organizacji pozarządowych, z czego aktywnie działa około 200. Zakres działalności wielu z nich jest ważnym instrumentem w realizowaniu zadań w obszarze polityki społecznej. Ze względu na formę oraz podstawę rejestracji i działalności wyróżnić można: stowarzyszenia wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego, stowarzyszenia zwykle wpisane do ewidencji prowadzonej przez starostę stargardzkiego, fundacje, kluby sportowe, kluby uczniowskie. Poniższa tabela prezentuje rozkład liczbowy NGO ze względu na formę i podstawę rejestracji, nad którymi nadzór sprawuje starosta stargardzki.

Tabela 25. Organizacje pozarządowe z podziałem na formę oraz podstawę rejestracji i działalności funkcjonujące na terenie powiatu stargardzkiego w 2019 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH
STOWARZYSZENIA KRS	227
STOWARZYSZENIA ZWYKŁE	30
FUNDACJE	29
KLUBY SPORTOWE	72
UCZNIOWSKIE KLUBY SPORTOWE	22
RAZEM	380

Źródło: Dane Biura Polityki Społecznej Starostwa Powiatowego w Stargardzie

W odniesieniu do organizacji pozarządowych i tworzenia skutecznej polityki społecznej zasadnym wydaje się kontynuowanie i dalszy rozwój współpracy i partnerstwa pomiędzy powiatem stargardzkim a III sektorem. Taka forma partnerstwa zwiększa siły społeczne w zakresie kształtowania warunków życia lokalnej społeczności, zaspakajania ich potrzeb oraz rozwiązywania problemów społecznych.

2. Diagnoza problemów społecznych w powiecie stargardzkim

Analiza danych dotyczących różnych obszarów szeroko rozumianej polityki społecznej oraz zasobów powiatu stargardzkiego dokonana w poprzednim rozdziale pozwoliła na dokonanie diagnozy problemów społecznych na poziomie instytucjonalnym, jak i wśród lokalnej społeczności. Identyfikacja trudności w obszarze polityki społecznej pozwala na skuteczniejsze, bezpośrednie bądź pośrednie, zaspokajanie potrzeb członków społeczeństwa, jak i poprawę jakości ich życia. Ponadto proces diagnostyczny umożliwia wypracowanie właściwych standardów współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami tworzącymi sieć pomocy społecznej. Dokonanie analizy posiadanych przez powiat stargardzki zasobów instytucjonalnych, ludzkich i finansowych pozwala na projektowanie inicjatyw i działań, które w sposób skuteczny i efektywny potrafią odpowiadać na potrzeby mieszkańców oraz niwelować dalekosiężne skutki negatywnych zjawisk społecznych.

2.1. Wspieranie rodziny

Ustalono, iż w latach 2016-2017 najczęstszym powodem udzielania pomocy i wsparcia rodzinom ze strony ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu stargardzkiego było ubóstwo, natomiast w latach 2018-2019 długa lub ciężka choroba członków rodziny. W 2019 r. rozkład procentowy powodów udzielania pomocy i wsparcia rodzinom ze strony ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu stargardzkiego z uwzględnieniem tego wsparcia wyglądał następująco: ubóstwo – 24,7% klientów, bezrobocie – 14,1% klientów, długa lub ciężka choroba – 27,3% klientów, niepełnosprawność – 18,4% klientów, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – 6,6% klientów, uzależnienia od substancji psychoaktywnych – 2,1% klientów, potrzeba ochrony macierzyństwa – 2,5% klientów, bezdomność – 2,9% klientów, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego – 0,7% klientów, zdarzenia losowe – 0,3% klientów, sieroctwo – 0,1% klientów oraz przemoc w rodzinie – 0,2% klientów.

Tabela 26. Powody udzielania pomocy i wsparcia rodzinom w latach 2016-2019 przez ośrodki pomocy społecznej

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA RODZIN			
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
UBÓSTWO	2 759	2 281	1 861	1 703
BEZROBOCIE	1 776	1 452	1 153	970
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	1 481	1 406	1 322	1 267
DŁUGA LUB CIĘŻKA CHOROBA	1 970	1 992	1 897	1 878
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH	729	648	572	456
UZALEŻNIENIA OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH	244	220	167	144
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	286	281	247	171
BEZDOMNOŚĆ	229	222	205	202
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	52	50	43	50
ZDARZENIA LOSOWE	16	15	20	20
KŁĘSKI ŻYWIOŁOWE I EKOLOGICZNE	0	143	0	1
SIEROCTWO	36	8	7	8
PRZEMOC W RODZINIE	34	30	26	16
OCHRONA OFIAR HANDLU LUDŹMI	0	0	0	1
RAZEM	9 612	8 748	7 520	6 887

Źródło: Dane ośrodków pomocy społecznej

Obszary problemowe w zakresie wsparcia rodziny

- złożoność problemów, jakie dotyczą rodziny: związane ze zdrowiem i sprawnością, ich funkcjonowaniem (trudności opiekuńczo-wychowawcze, przemoc), trudności socjalno-bytowe,
- brak motywacji ze strony rodzin do podejmowania działań i wykorzystywania dostępnych instrumentów ułatwiających pokonywanie występujących problemów ,
- niedostateczna liczba asystentów rodziny, co do skali problemów występujących wśród rodzin powiatu stargardzkiego,
- ograniczony dostęp do bezpłatnych zajęć edukacyjnych, sportowych i artystycznych przeznaczonych dla dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin o niskim statusie ekonomicznym,
- występowanie zjawiska „wyuczonej bezradności”,
- ograniczony dostęp do kompleksowego wsparcia dla rodzin wieloproblemowych,
- niewystarczająca dostępność do poradnictwa rodzinnego.

Rekomendacje

- zwiększanie liczby asystentów rodziny i rodzin objętych ich wsparciem,
- zwiększanie stopnia spójności systemów pomocowych (socjalnych, zdrowotnych, kulturalnych, edukacyjnych) funkcjonujących w obszarze rodziny, dzieci i młodzieży,
- zacieśnianie współpracy pomiędzy samorządem powiatowym a organizacjami pozarządowymi na rzecz wsparcia rodziny,
- aktywizacja rodzin do korzystania z narzędzi wsparcia w formie niepieniężnej (spotkania ze specjalistami, korzystanie z warsztatów dla rodziców) w celu zwiększania ich umiejętności społecznych i opiekuńczo-wychowawczych,
- zwiększanie dostępności do poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i terapii rodzinnej,
- intensyfikacja działań edukacyjno-informacyjnych na temat możliwych form wsparcia, szczególnie w stosunku do osób, które nie mają wiedzy o przysługujących im możliwościach pomocy i uprawnieniach,
- dalsza realizacja projektów ze środków Unii Europejskiej i ministerialnych na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin,
- dalszy rozwój infrastruktury żłobkowej i przedszkolnej,
- pogłębianie współpracy pomiędzy instytucjami publicznymi tworzącymi system pomocy społecznej.

2.2. Piecza zastępcza

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej odbywa się na mocy postanowienia sądu. Piecza zastępcza jako forma sprawowania opieki i wychowania dziecka występuje co do zasady w dwóch formach – rodzinnej i instytucjonalnej. Do rodzinnej pieczy zastępczej zalicza się: rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe, zawodowe, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna, rodzinny dom dziecka, natomiast do instytucjonalnej: placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne i interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Celem pieczy zastępczej jest zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem jego potrzeb bytowych, emocjonalnych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych. Ponadto ma ona za zadanie przygotować wychowanków do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania życiowych trudności zgodnie z zasadami etyki. W wymiarze funkcjonowania społecznego piecza zastępcza ma umożliwić dziecku nawiązywanie i podtrzymywanie bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami. Wobec rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, w myśl obowiązujących przepisów, piecza zastępcza ma przede wszystkim zapewnić pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub, gdy jest to niemożliwe – dążyć do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym.

Za realizację zadań związanych z pieczą zastępczą odpowiedzialne jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie. W dokumencie wykorzystano dane z corocznych sprawozdań z działalności Centrum oraz ze sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania przez Powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, które każdego roku przekazywane są do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

W formach rodzinnej pieczy zastępczej przebywają dzieci oraz wychowankowie, którzy pozostali w rodzinach zastępczych po uzyskaniu pełnoletniości (art. 37 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Stan pieczy zastępczej na terenie powiatu stargardzkiego – w ujęciu czteroletnim – reprezentuje poniżej tabela.

Tabela 27. Rodzinne formy pieczy zastępczej funkcjonujące na terenie powiatu stargardzkiego i liczba dzieci wraz z pełnoletnimi wychowankami umieszczonymi w rodzinnych formach pieczy zastępczych w latach 2016-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	ROK 2016		ROK 2017		ROK 2018		ROK 2019	
	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci
RODZINY ZASTĘPCZE SPOKREWNIONE	133	176	129	164	125	156	123	162
RODZINY ZASTĘPCZE NIEZAWODOWE	49	61	43	52	42	49	46	61
RODZINY ZASTĘPCZE ZAWODOWE	7	9	9	26	8	24	8	27
RODZINY ZASTĘPCZE PEŁNIĄCE FUNKCJE POGOTOWIA RODZINNEGO	3	20	3	9	3	7	2	10
RAZEM	192	266	184	251	178	236	179	260
RODZINNE DOMY DZIECKA	2	10	3	19	4	18	3	18
OGÓLNA LICZBA FORM RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ ORAZ LICZBA DZIECI UMIESZCZONYCH W FORMACH RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ	194	276	187	270	182	254	182	278

Źródło: na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, iż ogólna liczba rodzinnej formy pieczy zastępczej nieznacznie zmniejszyła się – w 2019 r. odnotowano 6% spadek w porównaniu do 2016 r. Wśród rodzinnych form pieczy zastępczej dominowały rodziny zastępcze spokrewnione. W 2019 r. stanowiły one 67,6% ogółu. Liczba dzieci umieszczanych w formach rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2016-2019 utrzymywała się na podobnym poziomie, tj. w 2016 r. przebywało 276 dzieci, natomiast w 2019 r. - 278 dzieci.

Powyższe dane wskazują, że w powiecie stargardzkim utrzymuje się ten sam poziom umieszczeń dzieci w rodzinnej formie pieczy zastępczej, co potwierdza, że nadal występuje zapotrzebowanie na utrzymywanie i pozyskiwanie nowych miejsc w ww. formie pieczy zastępczej.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w rodzinnej formie pieczy zastępczej. W oparciu o sprawozdania z działalności PCPR na dzień 31 grudnia 2019. w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów umieszczonych było 15 dzieci pochodzących z terenu powiatu stargardzkiego. Najwięcej dzieci zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie Miasta Szczecin (8 dzieci).

Dane gromadzone przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie wskazują, iż w ciągu 2019 r. zawarto 29 porozumień. Najwięcej wychowanków pochodziło z Miasta Szczecin (7 dzieci) oraz z powiatu pyrzyckiego (5 dzieci).

Tabela 28. Powody umieszczania dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej w 2019 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA DZIECI
SIEROCTWO	13
PÓLSIEROCTWO	18
UZALEŻNIENIA RODZICÓW, W TYM:	117
OD ALKOHOLU	77
PRZEMOC W RODZINIE	27
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH	60
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ CO NAJMNIJ JEDNEGO Z RODZICÓW	7
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA CO NAJMNIJ JEDNEGO Z RODZICÓW	2
UBÓSTWO	0
BEZROBOCIE	0
NIEODPOWIEDNIE WARUNKI MIESZKANIOWE	1
POBYT ZA GRANICĄ CO NAJMNIJ JEDNEGO Z RODZICÓW (PRACA ZAROBKOWA)	1
MAŁOLETNI MATKI	0
INNE	32
RAZEM	278

Źródło: na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie

Powyższa tabela wskazuje, że do głównych przyczyn umieszczenia dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej należą uzależnienia oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

W 2019 r. spośród wszystkich dzieci oraz pełnoletnich wychowanków przebywających w rodzinnej bądź instytucjonalnej pieczy zastępczej ww. formy pieczy opuściło łącznie 48 osób. W odniesieniu do rodzinnej pieczy zastępczej z grupy 29 wychowanków opuszczających rodziny zastępcze jedynie 7 dzieci poniżej 18. roku życia powróciło do rodziny naturalnej, a 4 dzieci poniżej 18. roku życia zostało przysposobionych. Z kolei w instytucjonalnej pieczy zastępczej na 19 wychowanków – 10 małoletnich dzieci powróciło do rodziny naturalnej, a 1 dziecko poniżej 18. roku życia zostało przysposobione.

Przyczyn niewielkiej liczby dzieci, które powracają do rodzin biologicznych należy upatrywać w tym, iż rodzice wychowanków rodzin zastępczych nie wykazują motywacji do podejmowania działań mających ułatwić im przezwyciężanie problemów życiowych, związanych z ich funkcjonowaniem społecznym, zawodowym czy realizowaniem ról rodzicielskich. Ponadto rodzice biologiczni wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej niechętnie korzystają z instrumentów, jakie oferuje im system pomocy społecznej, tj. ze współpracy z asystentami rodzin, którzy mają za zadanie wspierać te osoby w dążeniach do przywrócenia pełnej władzy rodzicielskiej oraz niwelowania nieprawidłowości w obrębie wypełniania obowiązków opiekuńczo-wychowawczych. Dużym wyzwaniem dla instytucji pomocy społecznej są uzależnienia wśród rodziców biologicznych, które są jednym z głównych powodów umieszczenia ich dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, organizator rodzinnej pieczy zastępczej ma obowiązek kwalifikowania i szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Kwalifikacja kandydatów na rodziny zastępcze odbywa się poprzez weryfikację motywacji i predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej, co wynika z zapisów ww. ustawy. Po dokonaniu analizy sytuacji osobistej, rodzinnej, majątkowej oraz przeprowadzeniu badań pedagogicznych i psychologicznych na szkolenie do pełnienia funkcji rodziny zastępczej kieruje się zakwalifikowane osoby, które spełniają podstawowe warunki. Szkolenia organizowane przez PCPR prowadzone są przez profesjonalną kadrę dwóch trenerów.

Tabela 29. Liczba kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej zakwalifikowanych do szkolenia, liczba osób zakwalifikowanych do sprawowania pieczy zastępczej oraz liczba powstałych zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka na terenie powiatu stargardzkiego w latach 2016-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA			
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
KANDYDACI DO SPRAWOWANIA PIECZY ZASTĘPCZEJ ZAKWALIFIKOWANYCH DO SZKOLENIA	9	15	5	5
OSOBY ZAKWALIFIKOWANE DO SPRAWOWANIA PIECZY ZASTĘPCZEJ	5	11	3	5
POWSTAŁE ZAWODOWE RODZINY ZASTĘPCZYCH, W TYM POGOTOWIA RODZINNE ORAZ RODZINNE DOMEK DZIECKA	3	4	1	0

Źródło: na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, iż w powiecie stargardzkim nadal zawiązuje się niewystarczająca liczba zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka. W 2019 r. nie powstała żadna z ww. form pieczy zastępczej, co jest niepokojącym zjawiskiem i w znacznym stopniu utrudnia proces deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej. W 2019 r. zawodowe rodziny zastępcze, pogotowia rodzinne oraz rodzinne domy dziecka stanowiły 7,1% ogółu rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu stargardzkiego.

Zgodnie z § 2 i 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 292 poz. 1720) do placówki kieruje powiat właściwy ze względu na miejsce pobytu dziecka. Jeżeli powiat nie może skierować dziecka do placówki opiekuńczo-wychowawczej lub z powodu braku miejsca w placówce opiekuńczo-wychowawczej na jego terenie, zwraca się do innego powiatu z wnioskiem o skierowanie dziecka do odpowiedniej placówki opiekuńczo-wychowawczej.

W 2019 r. na terenie powiatu stargardzkiego funkcjonowało 5 placówek opiekuńczo-wychowawczych:

1. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 1 przy ul. Szymanowskiego 56/3 w Stargardzie,
2. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 2 przy ul. Piłsudskiego 103/1-2-3 w Stargardzie,
3. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 3 przy ul. Mickiewicza 1A/4 w Stargardzie,
4. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 4 przy ul. Ogrodowej 17 w Witkowie Drugim,
5. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 6 przy ul. Andersa 14 w Stargardzie.

Instytucjonalna piecza zastępcza na terenie powiatu stargardzkiego zabezpiecza dla wychowanków 70 miejsc. Wszystkie placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie powiatu stargardzkiego są typu socjalizacyjnego i specjalistyczno-terapeutycznego, natomiast Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 6 oraz Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 4 dodatkowo pełnią funkcję placówek interwencyjnych.

Tabela 30. Liczba dzieci wraz z pełnoletnimi wychowankami umieszczonymi w instytucjonalnych formach pieczy zastępczych w latach 2016-2019

PLACÓWKĄ OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZĄ	LICZBA DZIECI			
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
Nr 1	13	13	13	12
Nr 2	10	14	14	14
Nr 3	13	14	14	14
Nr 4	22	15	11	15
Nr 6	14	15	12	13
RAZEM	72	71	64	68

Źródło: na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, iż w latach 2016-2019 liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych utrzymywała się na podobnym poziomie, najwięcej dzieci umieszczono w instytucjonalnej formie pieczy zastępczej w 2016 r. – 72 wychowanków.

W stargardzkich placówkach opiekuńczo-wychowawczych umieszczone są również dzieci pochodzące z innych powiatów. W 2019 r. liczba porozumień zawartych z innymi powiatami, zobowiązanymi do ponoszenia kosztów utrzymania dzieci, wyniosła 10. Najwięcej wychowanków pochodziło z Miasta Szczecin (6 dzieci) oraz z powiatu pyrzyckiego (3 dzieci). W 2019 r. umieszczono 3 dzieci z powiatu stargardzkiego w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu goleniowskiego. Na dzień 31 grudnia 2019 r. w placówkach na terenie innych powiatów umieszczonych było 6 dzieci pochodzących z terenu powiatu stargardzkiego.

Po opuszczeniu pieczy zastępczej pełnoletni wychowankowie rozpoczynają proces usamodzielnienia, który jest realizowany do ukończenia przez wychowanka 26 roku życia. Warunkiem rozpoczęcia tego procesu jest sporządzenie wraz opiekunem procesu usamodzielnienia na miesiąc przed ukończeniem pełnoletniości indywidualnego programu usamodzielnienia. Program ten przewiduje różne narzędzia wsparcia dla wychowanków, w zależności od ich potrzeb, a jego opracowanie jest niezbędnym warunkiem korzystania

z przysługujących świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Instytucje pomocy społecznej są zobligowane do udzielania usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej kompleksowego wsparcia (prawne, mieszkaniowe, zdrowotne, rodzinne, psychologiczne). Proces usamodzielnienia ma przygotować wychowanków do uzyskania samodzielności w różnych obszarach życia poprzez uzyskanie wykształcenia, przydział mieszkania (np. inkubatory, mieszkania docelowe, mieszkania socjalne) czy podjęcie pracy.

Tabela 31. Pomoc udzielona usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej w 2019 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	FORMA POMOCY			
	Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	Praca socjalna
POMOC UDZIELONA USAMODZIELNIANYM WYCHOWANKOM Z RODZIN ZASTĘPCZYCH				
LICZBA OSÓB	7	43	6	143
LICZBA ŚWIADCZEŃ	7	396	6	-
WYDATKI NA ŚWIADCZENIA	31 492,00 zł	206 782,85 zł	9 462,00 zł	-
POMOC UDZIELONA USAMODZIELNIANYM WYCHOWANKOM Z PLACÓWEK OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH				
LICZBA OSÓB	3	19	3	33
LICZBA ŚWIADCZEŃ	3	169	3	-
WYDATKI NA ŚWIADCZENIA	17 348,00 zł	87 828,43 zł	4 731,00 zł	-

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie

Pomoc powiatu stargardzkiego usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej w zakresie uzyskania mieszkania docelowego realizowana jest w ramach programu „Na Start”. Został on stworzony w partnerstwie ze Stargardzkim Towarzystwem Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. Zgodnie z zawartymi porozumieniami pomiędzy powiatem stargardzkim a STBS proces dochodzenia do własnego mieszkania składa się dwóch etapów. Pierwszy z nich polega na umieszczeniu usamodzielnianego wychowanka w mieszkaniu wspomaganym tzw. inkubatorze, które ma charakter tymczasowy do momentu uzyskania własnego mieszkania docelowego. W drugim etapie wychowanek otrzymuje mieszkanie docelowe, pod warunkiem braku zadłużenia z tytułu najmu mieszkania wspomaganego oraz podjęcia zatrudnienia. W ramach ww. programu obecnie funkcjonują dwa inkubatory mieszczące się przy ul. Tańskiego 12 B/10 i 14 B/12 w Stargardzie. Łącznie do dyspozycji wychowanków jest 9 lokali mieszkalnych.

Tabela 32. Rotacja osób objętych programem „Na Start” w latach 2016-2019

ROK	LICZBA OSÓB ZAMIESZKUJĄCYCH W MIESZKANIU WSPOMAGANYM NA DZIEŃ 1 STYCZNIA KAŻDEGO ROKU	LICZBA OSÓB, KTÓRE W DANYM ROKU OTRZYMAŁY MIESZKANIE WSPOMAGANE	LICZBA OSÓB, KTÓRE W DANYM ROKU OPUŚCIŁY MIESZKALNICTWO WSPOMAGANE, W TYM:		LICZBA OSÓB ZAMIESZKAŁYCH W MIESZKALNICTWIE WSPOMAGANYM NA DZIEŃ 31 GRUDNIA KAŻDEGO ROKU
			OTRZYMAŁO MIESZKANIE DOCELOWE	REZYGNACJA/EKSMISJA	
2016	8	4	1	2	9
2017	9	2	0	3	8
2018	8	1	2	0	7
2019	7	3	2	0	8

Źródło: na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie

Obszary problemowe w zakresie pieczy zastępczej

- wielopropblemowość rodzin biologicznych dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej (uzależnienia, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemoc w rodzinie),
- brak motywacji rodziców biologicznych dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej do podejmowania działań mających na celu powrót małoletnich do domu rodzinnego,
- przedłużające się postępowania sądowe ws. uregulowania sytuacji prawnej dzieci przebywających w pieczy zastępczej, szczególnie w zawodowych rodzinach zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego,
- niewystarczająca liczba zawiązywanych zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka,
- niskie wynagrodzenie dla zawodowych rodzin zastępczych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka,
- problem z pozyskiwaniem kandydatów spełniających odpowiednie kryteria do pełnienia funkcji zawodowych rodzin zastępczych oraz prowadzenia rodzinnych domów dziecka,
- niski poziom kompetencji społecznych oraz występowanie zjawiska „wyuczonej bezradności” wśród usamodzielnianych wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- niewystarczające wsparcie specjalistyczne dla wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Rekomendacje

- pogłębianie współpracy lokalnych instytucji publicznych i służb na rzecz reintegracji rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- zwiększanie działań w formie kampanii/festynów w zakresie promocji pieczy zastępczej intensyfikacja działań promocyjnych na rzecz promocji pieczy zastępczej oraz pozyskiwania kandydatów do pełnienia funkcji zawodowych rodzin zastępczych i prowadzenia rodzinnych domów dziecka,
- podnoszenie kwalifikacji kadry pracującej z rodzinami zastępczymi oraz osobami usamodzielnianymi,
- motywowanie wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej powyżej 16 roku życia do podejmowania aktywności mających na celu wyposażenie ich w umiejętności niezbędne do samodzielnego życia i prawidłowego przebiegu procesu uspołecznienia,
- wpieranie rodziców zastępczych w podejmowaniu działań związanych ze wczesnym wspomaganie rozwoju dzieci, u których występują różnego rodzaju nieprawidłowości rozwojowe, w szczególności w stosunku do dzieci do 3 roku życia przebywających w pogotowiach rodzinnych,
- motywowanie usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej do korzystania z pomocy w formie mieszkań wspomaganych.

2.3. Niepełnosprawność

Nie istnieje jedna, powszechnie uznana definicja niepełnosprawności. Obecnie obserwuje się odejście od postrzegania niepełnosprawności w kategoriach medycznych, przesuując środek ciężkości w kierunku społecznych konsekwencji tego zjawiska. Sposób definiowania niepełnosprawności jest szczególnie ważny w przypadku struktur, które w oparciu o niego kształtują politykę społeczną realizowaną wobec osób niepełnosprawnych. Mówiąc o niepełnosprawności należy odnosić się do relacji między zdrowiem człowieka, uwzględniając takie kategorie, jak płeć, wiek, wykształcenie a środowiskiem społecznym.

Zgodnie z definicją Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) osoba niepełnosprawna to ta, u której istotne uszkodzenia i obniżenie sprawności funkcjonowania organizmu powodują uniemożliwienie, utrudnienie lub ograniczenie sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie, biorąc pod uwagę takie jak płeć, wiek oraz czynniki zewnętrzne.

W Polsce, w myśl art. 2 pkt 10 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność określa się jako trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Ujęcie czteroletnie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Stargardzie wskazuje, że w populacji osób poniżej 16. roku życia najwięcej orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych wydano w 2017 r. – 282, natomiast najmniej w 2019 r. – 252.

Tabela 33. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla osób poniżej 16 r. ż. w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA WYDANYCH ORZECZEŃ			
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
ORZECZENIA O NIEZALICZENIU DO OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	53	36	53	33
ORZECZENIA O ODMOWIE USTALENIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	4	0	1	1
ORZECZENIA O ZALICZENIU DO OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	236	282	218	252
OGÓLEM	293	318	272	286

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Stargardzie

W odniesieniu do osób powyżej 16. roku życia orzeczenia o niepełnosprawności wydaje się wraz z określeniem stopnia niepełnosprawności, tj. znacznym, umiarkowanym i lekkim stopniem niepełnosprawności. Poniższa tabela przedstawia szczegółowo liczbę wydanych orzeczeń w latach 2016-2019 w ww. populacji.

Tabela 34. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności osób powyżej 16 r. ż. w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA WYDANYCH ORZECZEŃ			
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
ORZECZENIA O NIEZALICZENIU DO OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	66	62	49	27
ORZECZENIE O ODMOWIE USTALENIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	94	70	84	75
ORZECZENIA O ZALICZENIU DO OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, W TYM:	1885	1905	1799	1917
O ZALICZENIU DO STOPNIA ZNACZNEGO	578	620	578	664
O ZALICZENIU DO STOPNIA UMIARKOWANO	878	923	897	966
O ZALICZENIU DO STOPNIA LEKKIEGO	429	362	324	287
OGÓLEM	2045	2037	1932	2019

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Stargardzie

W latach 2016-2019 liczba wydanych orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych w populacji powyżej 16. roku życia utrzymywała się na podobnym poziomie – w 2019 r. wyniosła 2019. Dominowały osoby z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Dokument, jakim jest orzeczenie o niepełnosprawności, określa nie tylko stopień niepełnosprawności, ale również jej przyczynę. Zawarte w nim symbole niepełnosprawności obejmują; 01-U – upośledzenie umysłowe, 02-P – choroby psychiczne, 03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O – choroby narządu wzroku, 05-R – upośledzenie narządu ruchu, 06-E – epilepsja, 07-S – choroby układów oddechowego i krążenia, 08-T – choroby układu pokarmowego, 09-M – choroby układu moczowo-płciowego, 10-N – choroby neurologiczne, 11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenie, choroby układu krwiotwórczego, 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe.

W 2019 r. wśród populacji powyżej 16. roku życia najczęstszą przyczyną niepełnosprawności były schorzenia związane z upośledzeniem narządu ruchu (symbol 05-R) – 782 orzeczeń, zaś wśród osób poniżej 16. roku życia orzeczenia o niepełnosprawności przyznawano ze względu na całościowe zaburzenia rozwojowe (symbol 12-C) – 51 orzeczeń.

Powiat stargardzki działa aktywnie na rzecz osób niepełnosprawnych, realizując m.in. zadania w odniesieniu do rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnienia osób niepełnosprawnych, które zostały uwzględnione m.in. w Powiatowym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w powiecie stargardzkim na lata 2019-2021. Kształt ww. dokumentu stanowi kontynuację kierunków działań określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Stargardzkim na lata 2016-2020.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie realizuje działania w zakresie rehabilitacji społecznej. Dzięki środkom finansowym z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) możliwe jest udzielenie dofinansowania na konkretne cele, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35. Liczba osób niepełnosprawnych, które otrzymały dofinansowanie oraz kwoty dofinansowania ze środków PFRON w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
DOFINANSOWANIE DO TURNUSÓW REHABILITACYJNYCH				
LICZBA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, KTÓRE OTRZYMAŁY DOFINANSOWANIE	261	344	329	229
OPIEKUNOWIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	166	169	138	131
OGÓLEM	427	513	467	360
KWOTA DOFINANSOWANIA	355 612,00	429 833,00	422 574,00	396 207,00
DOFINANSOWANIE DO ZAOPATRZENIA W SPRZĘT REHABILITACYJNY, PRZEDMIOTY ORTOPEDYCZNE I ŚRODKI POMOCNICZE				
LICZBA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, KTÓRE OTRZYMAŁY DOFINANSOWANIE	759	636	661	475
KWOTA DOFINANSOWANIA	425 556,00	418 111,00	466 302,00	492 257,00
DOFINANSOWANIE DO LIKWIDACJI BARIER ARCHITEKTOCZNYCH, W KOMUNIKOWANIU SIĘ I TECHNICZNYCH				
LICZBA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, KTÓRE OTRZYMAŁY DOFINANSOWANIE	74	65	67	82
KWOTA DOFINANSOWANIA	179 553,68	224 631,00	228 740,00	258 489,00
DOFINANSOWANIE DO ORGANIZACJI SPORTU, KULTURY, REKREACJI I TURYSTYKI				
KWOTA DOFINANSOWANIA	57 920,58	64 384,00	76 587,80	92 013,00
OGÓLEM PFRON	2 022 690,26	2 066 786,00	2 182 289,80	2 380 919,00

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie

Warsztat Terapii Zajęciowej to placówka umożliwiająca osobom niepełnosprawnym intelektualnie uczestnictwo w rehabilitacji zawodowej poprzez terapię zajęciową. Na terenie powiatu funkcjonują dwa warsztaty terapii zajęciowej – w Stargardzie i Dzwonowie. Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnienia osób niepełnosprawnych finansowana jest w 90% z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (za pośrednictwem PCPR) i w 10% ze środków budżetu powiatu. Ponadto zgodnie z ww. ustawą w 2019 r. powiat stargardzki podpisał porozumienie z Gminą Miasto Szczecin w sprawie finansowania kosztów rehabilitacji w odniesieniu do mieszkańca powiatu stargardzkiego, będącego uczestnikiem WTZ w Szczecinie w części nieobjętej dofinansowaniem ze środków PFRON. Finansowanie ww. placówek w 2019 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 36. Finansowanie warsztatów terapii zajęciowej funkcjonujących na terenie powiatu stargardzkiego w latach 2016-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
WTZ STARGARD				
PFRON 90%	719 820,00	719 820,00	746 820,00	814 320,00
POWIAT 10%	79 980,00	79 980,00	82 980,00	90 480,00
RAZEM: 100%	799 800,00	799 800,00	829 800,00	904 800,00
WTZ DZWONOWO				
PFRON 90%	639 840,00	639 840,00	663 840,00	723 840,00
POWIAT 10%	71 094,00	71 094,00	73 760,00	80 426,00
RAZEM: 100%	710 934,00	710 934,00	737 600,00	804 266,00
OGÓLEM	1 510 734,00	1 510 734,00	1 567 400	1 709 066

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie

Formą wsparcia dla osób niepełnosprawnych jest pilotażowy program „Aktywny Samorząd” finansowany ze środków PFRON, który dotyczy likwidacji barier utrudniających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych.

Pilotażowy program „Aktywny Samorząd” finansowany ze środków PFRON jest jednym z instrumentów wsparcia dla osób niepełnosprawnych. Program ma na celu likwidację barier utrudniających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych. Dzięki temu samorząd powiatowy ma możliwość stwarzania warunków do inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych.

Tabela 37. Liczba beneficjentów oraz kwota przyznanego dofinansowania w ramach programu pilotażowego „Aktywny Samorząd” w powiecie stargardzkim w lata 2016-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
MODUŁ I – LIKWIDACJA BARIER UTRUDNIAJĄCYCH AKTYWIZACJĘ SPOŁECZNĄ I ZAWODOWĄ				
LICZBA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, KTÓRE OTRZYMAŁY DOFINANSOWANIE	42	42	35	68
KOWTA DOFINANSOWANIA	168 433,00	224 628,80	185 707,00	318 984,49
MODUŁ II – POMOC W UZYSKANIU WYKSZTAŁCENIA NA POZIOMIE WYŻSZYM				
LICZBA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, KTÓRE OTRZYMAŁY DOFINANSOWANIE	40	36	27	36
KOWTA DOFINANSOWANIA	64 192,60	70 546,00	62 399,00	94 646,00

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, iż w latach 2016-2019 w odniesieniu do modułu I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową obserwuje się tendencję wzrostową, jeżeli chodzi o ogólną kwotę dofinansowania. W 2019 r. wzrosła ona o 89,3% w porównaniu do 2016 r. i wyniosła 318 984,49 zł. W odniesieniu do modułu II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym, największą kwotę dofinansowania przyznano w 2019 r. – 94 646,00 zł.

W 2017 r. Starosta Stargardzki wskazał Szkołę Specjalną Podstawową im. J. Tuwima w Stargardzie jako pełniącą funkcję wiodącego Ośrodka Koorodynacyjno-Rehabilitacyjno-Opiekuńczego, którego zadaniem jest realizowanie zadań wynikających z rządowego programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”. Program przewiduje wsparcie dla dzieci ze stwierdzoną niepełnosprawnością oraz tych, które należą do grupy wysokiego ryzyka, tj. zagrożonych zaburzonym rozwojem, niepełnosprawnością lub obniżeniem czynności psychicznych i fizycznych. W celu udzielenia dzieciom i ich rodzinom kompleksowej pomocy od chwili wykrycia zagrożenia niepełnosprawnością, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci do 3 roku życia, prowadzone są w Ośrodku zajęcia dla dzieci oraz instruktaż i wsparcie dla ich rodziców. Ośrodek skupia się przede wszystkim na następujących działaniach: możliwości dokonania diagnozy przez lekarza neurologa dla każdego dziecka, u którego lekarz pierwszego kontaktu lub rodzice stwierdzili taką potrzebę; ułatwienie dostępu do diagnozy, porad i konsultacji psychologicznych; prowadzenie zajęć wczesnego wspomagania rozwoju dla dziecka; instruktaż dla rodziców do pracy w domu – przekazanie informacji dotyczących problemów rozwojowych dziecka, sposobów rozszerzenia działań wspierających w innych instytucjach zajmujących się działalnością rehabilitacyjną, terapeutyczną, fizjoterapeutyczną, psychologiczną, pedagogiczną i logopedyczną w powiecie stargardzkim; współpraca z przychodniami, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi udzielającymi specjalistycznej pomocy dzieciom i rodzicom.

W 2019 r. w Ośrodku wsparciem objęto 80 dzieci i ich rodziców. Każde zgłoszone przez rodziców dziecko miało możliwość skorzystania z konsultacji i diagnozy lekarza neurologa (łącznie zrealizowano 75 godzin) oraz psychologa (łącznie zrealizowano 144 godziny). Kwota wydatkowanej dotacji w 2019 r. wyniosła 218 395,18 zł.

Tabela 38. Liczba dzieci objęta różnymi formami zajęć w ramach Programu „Za Życiem” w powiecie stargardzkim w 2019 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA DZIECI OBJĘTYCH ZAJĘCIAMI
ZAJĘCIA INTEGRACJI SENSORYCZNEJ	26
ZAJĘCIA STYMULACJI WIELOZMYSŁOWEJ	25
ZAJĘCIA LOGOPEDYCZNE	34
ZAJĘCIA REHABILITACJI RUCHOWEJ	19
ZAJĘCIA REHABILITACJI METODĄ VOJTY I BOBATH'ÓW	21
ZAJĘCIA KOREKTY WAD POSTAWY	2

Źródło: Dane Ośrodka Koordynacyjno-Rehabilitacyjno-Opiekuńczego w Stargardzie

W 2017 r. Zarząd Powiatu Stargardzkiego zawarł umowę o dofinansowanie projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020. Projekt pn. „Aktywnie Integrujący się Powiat Stargardzki” realizowany był przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie do 30 września 2019 r. Aktywna integracja opierała się na trzech filarach: społecznym, edukacyjnym i zdrowotnym. Uczestnicy projektu objęci byli zindywidualizowaną formą integracji postaw, motywacji oraz wyposażenie uczestników w różne umiejętności mające na celu ułatwienie im funkcjonowania w życiu społecznym. W 2019 r. w ramach ww. Programu udzielono wsparcia 13 osobom niepełnosprawnym. Ponadto zorganizowano wyjazdy: integracyjno-edukacyjny do Ustronia Morskiego – dla 18 osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów oraz do Mielna – dla 21 osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów. W okresie lipiec-sierpień 2019 r. przeprowadzono w ramach Projektu grupę wsparcia dla osób niepełnosprawnych, w ramach której odbyło się 9 trzygodzinnych spotkań.

Obszary problemowe w zakresie niepełnosprawności

- problemy finansowe osób niepełnosprawnych,
- niewystarczający dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji,
- niewystarczający dostęp do rynku pracy,
- izolacja społeczna,
- bariery architektoniczne,
- bariery w transporcie i komunikacji osób niepełnosprawnych.

Rekomendacje

- zwiększanie dostępności do przestrzeni publicznej dla osób niepełnosprawnych,
- intensyfikacja współpracy interdyscyplinarnej na rzecz osób niepełnosprawnych,
- zwiększanie świadomości pracodawców w zakresie możliwości i form zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
- promowanie działań edukacyjno-informacyjnych na temat niepełnosprawności mających na celu poszerzenie świadomości społecznej i akceptacji wobec osób niepełnosprawnych,
- pogłębianie współpracy sektora publicznego z organizacjami pozarządowymi w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym, inkluzji społecznej osób z niepełnosprawnościami,
- inicjowanie działań kulturalno-sportowych w celu zwiększania integracji społecznej.

2.4. Ochrona zdrowia psychicznego i profilaktyka uzależnień

Zdrowie psychiczne obywateli stanowi jeden z ważniejszych zasobów współczesnego społeczeństwa, co sprawia, że jego ochrona stanowi jedno z ważniejszych wyzwań dla tworzenia skutecznej polityki zdrowotnej oraz społecznej. Współczesna rzeczywistość sprawia, że jednostka jest narażona na działanie wielu czynników w środowisku fizycznym, społecznym czy pracy, które negatywnie oddziałuje na jej dobrostan psychiczny. W ostatnich latach obserwuje się wzrost liczby zachorowań na zaburzenia psychiczne, co jest niepokojącym zjawiskiem zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i społecznym.

Na terenie powiatu stargardzkiego leczeniem dzieci, młodzieży i osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi oraz leczeniem i profilaktyką uzależnień zajmują się następujące placówki: Ośrodek Psychoterapii i Szkoleń „Pracownia” w Stargardzie, Przychodnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Stargardzie, oraz Poradnia Profilaktyczno-Konsultacyjna Stowarzyszenia MONAR w Stargardzie. Należy podkreślić, iż w działania na rzecz profilaktyki i zwalczania uzależnień zaangażowane są również organizacje pozarządowe oraz instytucje publiczne. Samorząd powiatowy uczestniczy w ochronie zdrowia psychicznego i profilaktyki uzależnień w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi, które realizują zadania finansowane z budżetu powiatu stargardzkiego.

Prowadzone analizy pozwoliły ustalić, że w powiecie stargardzkim nadal funkcjonuje niewystarczająca liczba placówek zajmujących się leczeniem psychiatrycznym, a wynika to z ograniczonych funduszy w ramach systemu ochrony zdrowia. Ponadto dostrzega się braki

w dostępie do lekarzy psychiatrów, szczególnie specjalizujących się w psychiatrii dziecięcej. Poniższa tabela obrazuje liczbę wydanych orzeczeń z powodu chorób psychicznych i upośledzenia umysłowego w powiecie stargardzkim w populacji osób poniżej 16. roku życia oraz powyżej 16. roku życia w latach 2016-2019.

Tabela 39. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności u osób poniżej i powyżej 16 r. ż. z powodu chorób psychicznych i upośledzenia umysłowego w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA WYDANYCH ORZECZEŃ							
	ROK 2016		ROK 2017		ROK 2018		ROK 2019	
	osoby poniżej 16 r. ż.	osoby powyżej 16 r. ż.	osoby poniżej 16 r. ż.	osoby powyżej 16 r. ż.	osoby poniżej 16 r. ż.	osoby powyżej 16 r. ż.	osoby poniżej 16 r. ż.	osoby powyżej 16 r. ż.
CHOROBY PSYCHICZNE (SYMBOL 01-U)	13	87	12	82	18	64	18	65
UPOŚLEDZENIE UMYSŁOWE (SYMBOL 02-P)	12	302	31	308	12	250	24	326

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Stargardzie

Poniższa tabela obrazuje liczbę rodzin, którym w ośrodkach pomocy społecznej w okresie trzyletnim udzielono wsparcia psychologicznego.

Tabela 40. Poradnictwo psychologiczne udzielane rodzinom przez ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu stargardzkiego w latach 2016-2019

LICZBA RODZIN			
ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
259	285	235	262

Źródło: Dane ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu stargardzkiego

Powyższe dane wskazują, że w latach 2016-2019 poradnictwo psychologiczne udzielane mieszkańcom powiatu stargardzkiego przez ośrodki pomocy społecznej utrzymywało się na podobnym poziomie.

Uzależnienia od substancji psychoaktywnych oraz uzależnienia behawioralne niosą ze sobą negatywne konsekwencje zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i społecznym. Osoby dotknięte uzależnieniami ponoszą koszty psychiczne, takie jak utrata sensu życia, poczucia własnej wartości, celów i aspiracji życiowych, koszty w obszarze funkcjonowania ekonomicznego-społecznego, tj. obniżenie statusu ekonomicznego (utrata pracy, zadłużenia), koszty interpersonalne, które ujawniają się w relacjach z członkami rodziny. Na poziomie behawioralnym osoby uzależnione przejawiają nierzadko zachowania agresywne i ryzykowne, co w konsekwencji może doprowadzić do konfliktów z prawem.

Tabela 41. Liczba rodzin objętych wsparciem ośrodków pomocy społecznej z powodu uzależnień w latach 2016-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA RODZIN			
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
Z POWODU ALKOHOLIZMU	227	200	156	135
Z POWODU NARKOMANII	17	20	11	9

Źródło: Dane ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu stargardzkiego

Powyższe dane wskazują, że spośród uzależnień będących powodami korzystania przez rodziny z pomocy i wsparcia ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu stargardzkiego jest głównie uzależnienie od alkoholu. W 2019 r. liczba klientów uzależnionych od alkoholu korzystających z pomocy społecznej spadła o 49,5% w porównaniu do 2015 r. i wyniosła 135.

W myśl ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholowi (Dz. U. z 2020 r., poz. 1492) profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych należy do zadań własnych gminy, a podstawą jej działania jest gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, uchwalanych corocznie przez gminy i finansowany ze środków własnych gmin. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację ww. programu odpowiedzialne są ośrodki pomocy społeczne gmin i miast. Istotną rolę w pomocy rodzinom z problemem alkoholowym pełni Gminna/Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Tabela 42. Działalność Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych funkcjonujących na terenie powiatu stargardzkiego w latach 2016-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA			
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
ZGŁOSZONE NOWE WNIOSKI	307	322	243	253
WYWIADY U OSÓB OBJĘTYCH POSTĘPOWANIEM	172	166	83	134
WNIOSKI SKIEROWANE PRZEZ KOMISJE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH DO SĄDU O ZASTOSOWANIE ZOBOWIĄZANIA DO PODJĘCIA LECZENIA ALKOHOLOWEGO	55	42	32	34

Źródło: Dane Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z terenu powiatu stargardzkiego

Obszary problemowe w zakresie ochrony zdrowia psychicznego i profilaktyki uzależnień

- ograniczony dostęp do psychiatrii, zwłaszcza dziecięcej,
- brak specjalistów od uzależnień, zwłaszcza uzależnień behawioralnych,
- niewystarczająca liczba grup wsparcia i klubów samopomocowych dla osób współuzależnionych, DDA,
- niedostateczne oddziaływania profilaktyczne i wczesna pomoc dla młodzieży,
- ograniczony dostęp do terapii uzależnień,
- niewystarczające wsparcie finansowe ze strony państwa dla samorządów na szczeblu powiatowym i gminnym w zakresie ochrony zdrowia psychicznego oraz profilaktyki uzależnień,
- wzrastająca liczba młodzieży i osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi,
- wzrost spożycia alkoholu, narkotyków i nikotyny wśród młodzieży.

Rekomendacje

- intensyfikacja współpracy instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi na rzecz wspierania osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób uzależnionych i współuzależnionych,
- poprawa dostępu do opieki psychiatrycznej,
- prowadzenie w lokalnych mediach kampanii społecznych mających na celu zwiększania wiedzy na temat funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi oraz zwiększania poziomu aprobaty społecznej dla tej populacji powiatu stargardzkiego,
- propagowanie wiedzy na temat zaburzeń psychicznych oraz uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem Internetu i mediów społecznościowych,
- zwiększanie liczby punktów konsultacyjnych dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- intensyfikacja współpracy instytucji publicznych z placówkami służby zdrowia,
- upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylu życia korzystnych dla zdrowia psychicznego.

2.5. Aktywizacja seniorów

Jak wskazują prognozy demograficzne dla Polski do 2050 r. opracowane przez Główny Urząd Statystyczny czeka nas dalszy, stopniowy ubytek liczby ludności oraz znaczące zmiany według struktury wieku. Długotrwały spadek urodzeń zapoczątkowany po 1983 r. i utrzymujące się niskie natężenie urodzeń spowodowały, że w wiek prokreacji wchodzi coraz mniej liczne roczniki. Do 2050 r. będziemy obserwować ujemny przyrost naturalny, a osoby w wieku 65 lat i więcej będą stanowiły prawie 1/3 populacji, a ich liczba wzrośnie o 5,4 mln w porównaniu do 2013 r.

Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej populacji mieszkańców powiatu stargardzkiego w 2016 r. wyniósł – 19,3%, w roku następnym – 20,1%, w 2018 r. - 20,8%, natomiast w 2019 r. – 21,6%. Powyższe dane potwierdzają zjawisko starzenia się populacji powiatu stargardzkiego, co potwierdza również obserwowany trend w strukturze demograficznej całego kraju. W grupie mieszkańców powiatu stargardzkiego w wieku poprodukcyjnym mamy do czynienia ze zjawiskiem feminizacji starości, tj. w 2019 r. kobiet stanowiły 66,8% ww. populacji.

Niepokojące zjawisko starzenia się lokalnej społeczności stawia przed samorządami wyzwania w obszarze prowadzenia skutecznej polityki senioralnej. Polityka społeczna w zakresie wspierania osób starszych powinna koncentrować się przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu tejże grupy lokalnej społeczności oraz zapewnieniu właściwej opieki, w przypadku gdy najbliższa rodzina nie jest w stanie jej zagwarantować.

Tabela 43. Usługi opiekuńcze świadczone w latach 2016-2019 przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania

WYSZCZEGÓLNIENIE	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
LICZBA OSÓB	245	290	305	329
OGÓLNA KWOTA WYDATKÓW NA USŁUGI OPIEKUŃCZE	1 720 793,86	2 187 776,98	2 700 398,07	2 922 554,28

Źródło: Dane ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu stargardzkiego

Powyższe dane wskazują, iż w latach 2016-2019 stale wzrastała liczba osób korzystających z usług opiekuńczych świadczonych przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania. Ogólna kwota wydatkowana na usługi opiekuńcze w powiecie stargardzkim w 2019 r. wyniosła 2 922 554,28 zł.

Osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności trafiają do domów pomocy społecznej. Jednostki te świadczą swoim podopiecznym usługi opiekuńcze, bytowe, edukacyjne oraz wspomagające, w zależności od ich indywidualnych potrzeb. Na terenie powiatu stargardzkiego funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej w Dolicach dla osób przewlekle somatycznie chorych. Przeznaczony jest dla 60 mieszkańców (kobiet i mężczyzn).

Tabela 44. Ruch mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Dolicach w latach 2016-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA OSÓB				
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019	
LICZBA MIESZKAŃCÓW NA DZIEŃ 31 GRUDNIA, W TYM:	60	60	60	59	
KOBIETY	30	28	28	28	
MĘŻCZYŹNI	30	32	32	31	
LICZBA PRZYJĘĆ W CIĄGU ROKU	13	20	9	13	
LICZBA OSÓB OPUSZCZAJĄCYCH DOM, W TYM:	POWRÓT DO RODZINY	4	3	2	2
	ZGONY	10	17	7	12
LICZBA OSÓB OCZEKUJĄCYCH NA UMIESZCZENIE NA DZIEŃ 31 GRUDNIA	14	14	12	11	

Źródło: Dane Domu Pomocy Społecznej w Dolicach

Liczba mieszkańców DPS w Dolicach na ostatni dzień grudnia 2019 r. wynikała z faktu, że procedura umieszczenia nowego mieszkańca była w trakcie realizacji. Relatywnie wysoka liczba osób oczekujących na umieszczenie w domu pomocy społecznej wynika z tego, iż w odniesieniu do osób starszych, cierpiących na liczne schorzenia, nie ma możliwości wyboru innych form wsparcia i opieki nad nimi. Ponadto prowadzony przez powiat stargardzki DPS w Dolicach ma bardzo dobrą opinię i wyrobioną renomę. Na terenach innych powiatów funkcjonują domy pomocy społecznej posiadające wolne miejsca.

Istotnym elementem polityki senioralnej jest aktywność i inicjatywy podejmowane przez organizacje pozarządowe na rzecz osób starszych. Na terenie Miasta Stargardu przy ul. Limanowskiego 21 funkcjonuje Dom Dziennego Pobytu dla Osób Starszych Polskiego Czerwonego Krzyża w Stargardzie. Jest przeznaczony dla 20 osób. Celem działania Domu jest zabezpieczenie dziennej opieki osobom starszym, samotnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu potrzeb życiowych. Dom poza zabezpieczeniem dziennego pobytu zapewnia m.in. podstawową opiekę pielęgnacyjną, wsparcie w codziennym funkcjonowaniu, pomoc

w utrzymaniu kondycji psychicznej, stwarza możliwości korzystania z aktywnych form spędzania czasu oraz zapewnia dostęp do oferty kulturalnej.

Na terenie Miasta Stargard funkcjonuje również Klub Seniora prowadzony przez Oddział Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Domu Kultury Kolejarza. Nadrzędnym celem jego działania jest organizowanie i uatrakcyjnianie czasu wolnego seniorom (wycieczki, zabawy, imprezy). W ramach Klubu funkcjonują 4 koła zainteresowań: brydżowe, recytatorskie, muzyczne i robótek ręcznych. Ponadto prowadzone są zajęcia rehabilitacyjne (wyjścia do grotty solnej, gimnastyka, nordic walking).

Działania na rzecz aktywizacji osób starszych prowadzi również Uniwersytet Trzeciego Wieku w Stargardzie. W ramach ww. organizacji funkcjonuje 21 sekcji: chóralna, plastyczna, językowa (język niemiecki, francuski, angielski), taneczna, brydżowa, teatralna. Wsparcie seniorów przejawia się w organizowaniu dla nich wykładów z różnych dziedzin, wycieczek krajoznawczych czy możliwości uczestniczenia w warsztatach.

Należy nadmienić, iż w dniu 21 stycznia 2016 r. w Suchaniu został otwarty Dzienny Dom Seniora – Wigor przeznaczony dla seniorów z Gminy Suchań. Dom ma na celu aktywizować osoby starsze oraz organizować im czas wolny.

Z kolei Stargardzkie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. dysponuje 11 mieszkaniami wspomaganymi do wynajmu, których beneficjentami są osoby starsze. Mieszkania dostosowane są pod względem architektonicznym do potrzeb seniorów. Zlokalizowane w specjalnym kompleksie, który posiada części wspólne, które mają sprzyjać procesowi integracji.

Obszary problemowe w zakresie aktywizacji seniorów

- niewystarczająca liczba miejsc w Domu Pomocy Społecznej w Dolicach,
- wysoki poziom potrzeb opiekuńczych osób starszych ze względu na ich funkcjonalne ograniczenia i stan zdrowia,
- ograniczony dostęp do świadczeń zdrowotnych, rehabilitacyjnych,
- niski poziom świadomości społecznej dotyczącej funkcjonowania oraz potrzeb osób starszych, stereotypowe postrzeganie seniorów,
- niewystarczająca liczba ośrodków wsparcia dla seniorów oraz klubów seniora,
- niska aktywność społeczna osób starszych,
- ograniczenia w dostępie do świadczeń opiekuńczych udzielanych w miejscu zamieszkania.

Rekomendacje

- rozbudowa systemu świadczeń opiekuńczych udzielanych w miejscu zamieszkania, możliwość korzystania z nich w każdej gminie,
- propagowanie zasad promocji zdrowia i higieny życia, poprawa świadczeń rehabilitacyjnych,
- promowanie wolontariatu osób starszych i dla osób starszych oraz grup samopomocowych,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi w celu tworzenia miejsc aktywności osób starszych, w tym klubów seniora,
- organizowanie kampanii społecznych oraz imprez kulturalnych, rekreacyjnych, mających na celu edukowanie społeczeństwa w zakresie funkcjonowania seniorów oraz sprzyjających reintegracji międzypokoleniowej.

2.6. Bezrobocie

Jednym z ważniejszych obszarów komplementarnych działań polityki społecznej jest zwalczanie negatywnych skutków bezrobocia, które jest uznane za zjawisko jawne, trwałe. Jest to problem społeczny w wymiarze makroekonomicznym i makrosocjalnym Polski. Jest to problem społeczny o charakterze wielowątkowym, dotyczącym sferę życia politycznego, gospodarczego i społecznego kraju. Negatywne skutki bezrobocia w wymiarze indywidualnym dotyczą niskiego statusu ekonomicznego osób bezrobotnych, co niesie ze sobą konsekwencje natury psychologicznej takie poczucie niższości, braku perspektyw na przyszłość, poczucie niepokoju.

W Polsce bardzo rozbudowana i szczegółowa definicja osoby bezrobotnej wynika z art. 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. Na dzień 31 grudnia 2019 r. spośród wszystkich gmin powiatu stargardzkiego najmniejszy wskaźnik bezrobocia odnotowano w Gminie Kobylanka, Gminie Stargard oraz w Mieście Stargard. Największe bezrobocie na koniec 2019 r. było w Gminie Stara Dąbrowa. Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela 45. Stan liczbowy i wskaźnik bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu stargardzkiego na dzień 31.12.2019 r.

NAZWA GMINY	LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH	WSKAŹNIK BEZROBOCIA
MIASTO STARGARD	1377	3,4
GMINA STARGARD	325	3,7
GMINA CHOCIWEL	181	4,8
GMINA DOBRZANY	155	5,1
GMINA DOLICE	222	4,5
GMINA KOBYLANKA	103	3,0
GMINA MARIANOWO	83	4,2
GMINA STARA DĄBROWA	161	6,9
GMINA SUCHAŃ	114	4,2
GMINA IŃSKO	106	5,0

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie

Tabela 46. Struktura bezrobocia w powiecie stargardzkim z uwzględnieniem różnych kryteriów – stan na dzień 31.12.2019 r.

KRYTERIUM	OSOBY BEZROBOTNE	KOBIETY – Z LICZBY OGÓLEM
CZAS POZOSTAWANIA BEZ PRACY W MIESIĄCACH	DO 1	129
	1-3	287
	3-6	264
	6-12	294
	12-24	278
	POWYŻEJ 24	469
	WIEK	18-24
25-34		615
35-44		432
45-54		267
55-59		158
60-64		0
WYKSZTAŁCENIE		WYŻSZE
	ŚREDNIE ZAWODOWE	421
	ŚREDNIE	267
	ZASADNICZE	318
	GIMNAZJALNE I PONIŻEJ	441
STAŻ PRACY OGÓLEM W LATACH	BEZ STAŻU PRACY	211
	DO 1	469
	1-5	484

	5-10	396	234
	10-20	402	207
	20-30	230	86
	30 I WIĘCEJ	103	30

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie

Analiza powyższych danych wskazuje, że największą grupę osób bezrobotnych stanowią osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy. W odniesieniu do wieku osób bezrobotnych najwięcej jest osób z niekorzystnymi cechami w przedziale wiekowym 25-34 lata. Osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej stanowią najliczniejszą grupę w populacji bezrobotnych.

Jak już wskazano w Strategii w powiecie stargardzkim grupa osób długotrwale bezrobotnych w 2019 r. stanowiła 48,9% ogółu populacji osób bezrobotnych (1 38 osób).

I w przypadku bezrobocia staje się ten fakt największym problemem. Jest to bowiem grupa, którą najtrudniej zaktywizować, ponosząc przy tym znaczne koszty. W efekcie może to przynieść negatywne konsekwencje w wymiarze ekonomicznym i psychospołecznym w odniesieniu do mieszkańców powiatu stargardzkiego. Wydłużanie się czasu, kiedy osoba pozostaje bierna zawodowo doprowadzić może do wyuczonej bezradności, rezygnacji z pełnienia ról społecznych i rodzinnych.

Bezrobocie jest jedną z istotnych przyczyn udzielania pomocy i wsparcia osobom i rodzinom ze strony ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu stargardzkiego. Poniższe dane wykazują, że sytuacja w ciągu ostatnich czterech lat ulega zmianie i systematycznie zmniejsza się liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia. W 2019 r. było to o 801 rodzin mniej niż w roku 2016.

Tabela 47. Liczba rodzin powiatu stargardzkiego korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w latach 2016-2019

LATA	LICZBA RODZIN OBJĘTYCH POMOCĄ OŚRODKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ Z TERENU POWIATU STARGARDZKIEGO Z POWODU BEZROBOCIA
ROK 2016	1 694
ROK 2017	1 329
ROK 2018	1 093
ROK 2019	893

Źródło: Dane ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu stargardzkiego

Obszary problemowe w zakresie bezrobocia

- duża liczba osób długotrwale bezrobotnych,
- niewłaściwy sposób funkcjonowania społecznych osób bezrobotnych, tj. brak motywacji do poszukiwania pracy, rezygnacja z ról społecznych i rodzinnych, występowanie patologii społecznych (alkoholizm, narkomania, przestępczość),
- brak bądź niski poziom kwalifikacji zawodowych,
- występowanie zjawiska „wyuczonej bezradności”,
- występowanie zjawiska nielegalnego zatrudnienia,
- nierównomierny rozwój gmin w powiecie, np. pod względem zasobów rynku pracy, infrastruktury,
- brak doświadczenia zawodowego wśród młodszych grup osób bezrobotnych.

Rekomendacje

- intensyfikacja współpracy Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie z ośrodkami pomocy społecznej w zakresie aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych,
- aktywizacja pracodawców do zatrudniania osób,
- promowanie działań z zakresu ekonomii społecznej,
- rozwój dostępu do stażów, praktyk i wolontariatu w celu aktywizacji zawodowej osób bez doświadczenia,
- dobór sposobu i kierunków systemu aktywizacji osób bezrobotnych do potrzeb rynku pracy.
- wykorzystywanie środków Unii Europejskiej do aktywizacji osób bezrobotnych,
- zwiększanie ofert doradztwa zawodowego oraz szkoleń podnoszących kompetencje osób bezrobotnych, dostosowanych do potrzeb rynku pracy,
- rozwój kształcenia ustawicznego w celu aktywizacji osób w wieku 50+,
- zacieśnianie współpracy instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi w celu podnoszenia poziomu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.

2.7. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

W myśl art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zjawisko przemocy w rodzinie należy definiować jako „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste

członków rodziny (w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Wyróżnia się następujące rodzaje przemocy: przemoc fizyczną (naruszenie nietykalności fizycznej), przemoc psychiczną (naruszenie godności osobistej), przemoc ekonomiczną (naruszenie własności), przemoc seksualną (naruszenie intymności) oraz zaniedbanie (naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich).

Przemoc w rodzinie stanowi problem społeczny, który występuje w podstawowej komórce społecznej, jaką jest rodzina. Zjawisko przemocy dotyka osoby, niezależnie od ich wykształcenia, statusu społecznego czy pochodzenia.

Tabela 48. Liczba założonych „Niebieskich Kart” z podziałem na podmiot je zakładający w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019

PODMIOT ZAKŁADAJĄCY „NIEBIESKIE KARTY”	LATA			
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
OŚRODEK POMOC SPOŁECZNEJ	36	47	38	35
POLICJA	242	300	260	268
OŚWIATA	4	7	6	7
OCHRONA ZDROWIA	0	1	1	1
GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	15	0	1	1
RAZEM	297	355	306	312

Źródło: Dane Zespołów Interdyscyplinarnych z terenu powiatu stargardzkiego

Wzrost liczby wszczętych procedur „Niebieskich Kart” jest skorelowany ze zwiększeniem poziomu świadomości społecznej w zakresie zwalczania przemocy w rodzinie, co w efekcie pozwala częściej ujawniać akty przemocy. To z kolei jest sprzężone z intensyfikacją działań zespołów interdyscyplinarnych oraz grup roboczych, gdyż założona „Niebieska Karta” zostaje następnie skierowana do ww. komórek.

Zespoły interdyscyplinarne mogą powoływać grupy robocze, których prymarnym celem jest niwelowanie problemów związanych z pojawieniem się przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. W ich skład obligatoryjnie wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty oraz ochrony zdrowia.

Tabela 49. Liczba spotkań zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych funkcjonujących na terenie powiatu stargardzkiego w latach 2016-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	LATA			
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
LICZBA SPOTKAŃ GRUP ROBOCZYCH	1168	1246	1283	1290
LICZBA POSIEDZEŃ ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO	60	117	100	71

Źródło: Dane Zespołów Interdyscyplinarnych z terenu powiatu stargardzkiego

Zgromadzony materiał badawczy pozwolił ustalić, iż zespoły interdyscyplinarne funkcjonujące na terenie powiatu stargardzkiego w swej działalności w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie stykają się głównie z problemem przemocy psychicznej i fizycznej oraz z zaniedbaniem.

Tabela 50. Zgłaszanie problemu przemocy w rodzinie zespołom interdyscyplinarnym w latach 2016-2019

ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY	LATA			
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
MIASTO STARGARD	nie prowadzono statystyki			
GMINA STARGARD	59	88	64	62
GMINA DOLICE	59	45	20	30
GMINA SUCHAŃ	6	10	10	9
GMINA IŃSKO	16	13	19	13
GMINA KOBYLANKA	9	9	10	14
GMINA DOBRZANY	20	59	38	29
GMINA STARA DĄBROWA	14	21	11	16
GMINA CHOCIWEL	nie prowadzono statystyki	43	37	21
GMINA MARIANOWO	11	7	8	1

Źródło: Dane Zespołów Interdyscyplinarnych z terenu powiatu stargardzkiego

Istotnym elementem w celu poprawy sytuacji ofiar przemocy w rodzinie jest podejmowanie działań w stosunku do osób stosujących tą przemoc.

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec sprawców przemocy w rodzinie są prowadzone za pomocą programów korekcyjno-edukacyjnych, których obowiązek realizacji przewiduje ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Sprawcy przemocy są kierowani do ww. programów na mocy postanowienia sądu, przez specjalistów lub też w sporadycznych przypadkach dobrowolnie wyrażają chęć uczestnictwa w programie. W powiecie stargardzkim programy realizowane są przez

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie, jako zadanie zlecone z administracji rządowej.

Tabela 51. Uczestnicy programu korekcyjno-edukacyjnego w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
OSOBY, KTÓRE PRZYSTĄPIŁY DO PROGRAMU	9	7	8	8
OSOBY, KTÓRE UKOŃCZYŁY PROGRAM	6	6	6	7

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie

Obszary problemowe w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

- doświadczanie przemocy przez dzieci, osoby niepełnosprawne oraz seniorów,
- zjawisko przemocy w rodzinie jest skorelowane z współwystępowaniem uzależnień od substancji psychoaktywnych wśród sprawców przemocy,
- ograniczony dostęp do poradnictwa specjalistycznego mającego wzmocnić opiekuńcze i wychowawcze kompetencje oraz właściwe wzorce zachowań wśród rodzin zagrożonych przemocą,
- niewystarczający poziom wrażliwości i świadomości społecznej na akty przemocy,
- funkcjonowanie osób doznających przemocy, w tym uwzględnienie psychologicznych mechanizmów przemocy m.in. syndrom sztokholmski, zespół stresu pourazowego PTSD, proces wiktylizacji,
- niewielki odsetek osób stosujących przemoc w rodzinie zobowiązanych sędawnie do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym.

Rekomendacje

- intensyfikacja działań informacyjnych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz możliwości uzyskania specjalistycznej pomocy w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie
- rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- organizowanie konferencji na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wobec dzieci, osób niepełnosprawnych oraz seniorów,
- zwiększanie dostępu do specjalistycznego poradnictwa.

2.8. Interwencja kryzysowa

Z psychologicznego punktu widzenia kryzys jest zjawiskiem złożonym, choć ograniczonym w czasie. Pojęcie to definiuje się jako zaburzenia równowagi psychicznej, które są wynikiem konfrontacji z sytuacją subiektywnie ocenianą przez jednostkę jako skrajnie trudną, nieoczekiwaną i potencjalnie szkodliwą. W dobie kryzysu człowiek narażony jest na odczuwanie bezradności, poczucia zagrożenia czy też lęku. Należy pamiętać, iż kryzysu nie rozpatruje się wyłącznie w negatywnych kategoriach, gdyż potencjalnie może stwarzać okazję do samorozwoju. Przewyciężanie życiowych kryzysów wymaga specjalistycznego wsparcia, które przewiduje interwencja kryzysowa.

Pod pojęciem interwencji kryzysowej należy rozumieć zespół profesjonalnych, interdyscyplinarnych i skoordynowanych oddziaływań, które wykorzystują zasoby jednostki będącej w kryzysie, jego najbliższego otoczenia oraz instytucji wspomagających, których zadaniem jest pomoc w odzyskaniu psychicznej równowagi i poczucia kontroli nad własnym życiem.

W powiecie stargardzkim prowadzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej w ramach zadania publicznego zostało powierzone w latach 2016-2019 Centrum Socjalnemu Caritas znajdującemu się przy ul. Krasieńskiego 19 w Stargardzie. Zabezpiecza on miejsca całodobowego pobytu dla mieszkańców powiatu stargardzkiego znajdujących się w sytuacji kryzysowej, w tym osób doznających przemocy w rodzinie. Osoby te mają zapewnione podstawowe potrzeby socjalno-bytowe oraz zdrowotne. Otrzymują również wsparcie przy załatwianiu wszelkich spraw urzędowych. Przyjęcia do Ośrodka odbywają się całodobowo we wszystkie dni tygodnia, na podstawie skierowania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie. W ramach kierowania do Ośrodka uruchamiana jest współpraca z poszczególnymi gminami powiatu stargardzkiego.

Tabela 52. Liczba osób, którym udzielono całodobowego schronienia w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w latach 2016-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	LATA			
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
LICZBA OSÓB - OGÓŁEM	6	3	9	9
KOBIETY	3	2	3	5
DZIECI	3	1	6	4
MĘŻCZYŹNI	0	0	0	0

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie

Powyższe dane wskazują, iż w latach 2018-2019 w porównaniu do roku 2017 wzrosła liczba osób korzystających z całodobowego schronienia w Ośrodku i wyniosła 9. Z tej formy pomocy korzystały wyłącznie kobiety z dziećmi.

Ponadto w ramach OIK funkcjonuje Punkt Konsultacyjny, w którym udzielane jest bezpłatne poradnictwo prawne, terapeutyczne oraz pomoc pracownika socjalnego. Osoby zgłaszające się do Ośrodka są kierowane do odpowiednich instytucji świadczących pomoc z zakresu psychoterapii, terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia, pomocy socjalnej i prawnej. Prowadzony jest również całodobowy dyżur telefoniczny. Poniżej dane potwierdzają to, iż coraz więcej osób korzysta ze specjalistycznego poradnictwa.

Tabela 53. Liczba osób, którym udzielono wsparcia w ramach działalności Punktu Konsultacyjnego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w latach 2016-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	LATA			
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
POMOC TERAPEUTYCZNA	63	28	19	37
POMOC PRAWNA	31	33	23	59
RAZEM	94	61	42	96

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie

Obszary problemowe w zakresie interwencji kryzysowej

- niewystarczający poziom współpracy interdyscyplinarnej w zakresie interwencji kryzysowej,
- ograniczone zaangażowanie placówek oświatowych w interwencję w przypadku dzieci i młodzieży,
- zbyt słabo rozwinięty system poradnictwa specjalistycznego.

Rekomendacje

- intensyfikacja współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie interwencji kryzysowej,
- organizowanie konferencji edukacyjno-informacyjnych z zakresu interwencji kryzysowej skierowanych do kadry nauczycielskiej,
- rozwijanie systemu poradnictwa specjalistycznego.

3. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z podstawowych technik analitycznych, która pozwala zidentyfikować i sformułować główne problemy i zagadnienia strategiczne przy jednoczesnym uwzględnieniu czynników zewnętrznych oraz własnych możliwości.

Poniżej analiza SWOT stanowi syntezę wiedzy na temat potencjału oraz poszczególnych problemów polityki społecznej powiatu stargardzkiego, a także skutecznych sposobów ich rozwiązywania, w kontekście prowadzenia przez samorzady spójnej polityki społecznej.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • korzystne położenie powiatu stargardzkiego w stosunku do dużych aglomeracji, • posiadanie terenów inwestycyjnych na terenie Miasta Stargard, • stały rozwój ekonomiczno-gospodarczy powiatu stargardzkiego dzięki funkcjonowaniu Stargardzkiego Parku Przemysłowego oraz Parku Przemysłowego Nowoczesnych Technologii w Stargardzie, • współpraca wielu podmiotów oddziałujących na rynek pracy (szkoły, urząd pracy, zarządy samorządów terytorialnych, zrzeszenia pracodawców), • możliwość pozyskiwania środków finansowych z Unii Europejskiej, • tworzenie przepisów prawa lokalnego i warunków sprzyjającym rozwojowi gospodarczemu, • polityka prorodzinna państwa, • wysoka specjalizacja kadr pomocy społecznej, • dostępność do bezzwrotnych lub niskoprocentowych środków finansowych wspierających powstanie nowych miejsc pracy, • współpraca międzyinstytucjonalna w udzielaniu pomocy osobom/rodzinom dotkniętym przemocą, • rozwinięta sieć instytucji wspierających rodzinę, • wymiana doświadczeń interdyscyplinarnych pomiędzy instytucjami pomocy społecznej, • szeroka oferta szkoleń, programów profilaktycznych, terapeutycznych dla dzieci i młodzieży i ich rodzin, • rozbudowana infrastruktura kompleksów edukacyjnych i rekreacyjno-sportowych na terenie powiatu stargardzkiego (świetlice, boiska sportowe, palce zabaw),	<ul style="list-style-type: none"> • niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych, • migracje zarobkowe ludzi młodych i wykształconych, • niski poziom aktywności zawodowej wśród klientów korzystających z różnych świadczeń pomocy społecznej, • ujemny przyrost naturalny wśród populacji powiatu stargardzkiego, • wzrost odsetka ludzi starszych, • brak motywacji i niechęć podnoszenia kompetencji rodzicielskich wśród rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze poprzez udział w różnych szkoleniach, warsztatach, • duży odsetek uzależnień od alkoholu wśród rodzin pozostających w kryzysie, • wielopropblemowość współczesnych rodzin, • niewystarczająca liczba miejsc w żłobkach i przedszkolach, • utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych i leczniczych dla osób niepełnosprawnych i osób starszych, • brak zawodu asystenta osoby starszej, • brak świadomości społecznej dotyczącej potrzeb osób starszych, • brak miejsc opieki wytchnieniowej całodobowej, • niski poziom wykształcenia osób długotrwale bezrobotnych, • brak elastyczności przepisów prawa do dynamicznie zachodzących zmian na rynku pracy, • brak komplementarności przepisów działających prozatrudnieniowo, • malejące zainteresowanie podjęciem pracy w sektorze pomocy społecznej, • brak działających klubów samopomocowych dla osób

- sukcesywny rozwój systemu wsparcia dla osób starszych,
- poszerzanie oferty dostępu do bezpłatnej pomocy prawnej i psychologicznej dla mieszkańców powiatu stargardzkiego,
- środki finansowe pozabudżetowe umożliwiające realizowanie skutecznej polityki społecznej,
- rozwój wolontariatu,
- edukacja społeczna w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych,
- wczesna diagnoza zaburzeń rozwojowych i problemów zdrowotnych w populacji wysokiego ryzyka,
- sukcesywne usuwanie barier architektonicznych w przestrzeni publicznej dla lepszego funkcjonowania społecznego osób niepełnosprawnych,
- współpraca sektora publicznego z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych oraz osób starszych,
- szeroki dostęp do rekomendowanych programów profilaktyki uzależnień,
- poszerzanie oferty usług opiekuńczych realizowanych przez instytucje pomocy społecznej,
- rozwój specjalistycznego transportu dla osób niepełnosprawnych i osób starszych,
- bogata infrastruktura w zakresie pomocy osobom zagrożonym bezdomnością,
- programy służące zdiagnozowaniu i rozwiązywaniu problemów uzależnień,
- zasoby instytucjonalne funkcjonujące na terenie powiatu stargardzkiego w zakresie uzależnień od substancji psychoaktywnych (alkohol, narkotyki).

- współuzależnionych, DDA oraz ofiar przemocy,
- niski poziom środków finansowych na realizację programów profilaktycznych uzależnień,
- ograniczony dostęp do usług lekarzy psychiatrii dziecięcej,
- niewystarczająca infrastruktura mieszkalnictwa socjalnego i komunalnego,
- ograniczony dostęp do specjalistycznej pomocy dla osób z problemami i chorobami psychicznymi,

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • zmiany w systemie edukacyjnym – powstanie szkół branżowych, dostosowanie ofert szkół do potrzeb rynku pracy, współpraca z pracodawcami, doradztwo zawodowe; • zwiększanie zasobów ludzkich w kontekście rynku pracy –możliwość zatrudnienia cudzoziemców, • wzrost mobilności zawodowej wśród mieszkańców powiatu stargardzkiego, • usprawnienie i wzmocnienie profilaktyk uzależnień, • intensyfikacja współpracy rodzin dysfunkcyjnych z asystentami rodziny, • kampanie społeczne zmieniające wizerunek seniorów oraz aktywizujących ich do udziału w życiu społecznym, • zintensyfikowanie współpracy z kościołem i innymi związkami wyznaniowymi na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem, • rozwijanie polityki państwa na rzecz osób niepełnosprawnych, • możliwość intensyfikacji współpracy instytucji samorządowych z organizacjami pozarządowymi, • aktywizacja i integracja społeczna osób niepełnosprawnych, w tym aktywizacja zawodowa, • rozwój instrumentów ekonomii społecznej, • rozszerzanie katalogu wykształcenia osób mogących pracować w obszarze pomocy społecznej, • wzrost zaangażowania lokalnej społeczności na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, • wzrost świadomości i umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia, • podejmowanie zintensyfikowanych działań wobec sprawców przemocy, • podnoszenie poziomu jakości współpracy międzyinstytucjonalnej (OPS, PCPR, PUP, Policja, ochrona zdrowia, oświata)	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, • niekorzystne zmiany regulacji prawnych, mająca wpływ na rozwój przedsiębiorczości i zatrudnienia pracowników, • istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia, • niewystarczająca liczba wykwalifikowanych pracowników na rynku pracy, • braki kadrowe w odniesieniu do lekarzy specjalistów w obszarze geriatry, psychiatrii, • niewystarczające nakłady finansowe na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, • nasilająca się dysfunkcjonalność rodzin pozostających w kryzysie, • utrwalanie negatywnych wzorców w rodzinie, w tym „wyuczonej bezradności”, bierności zawodowej, uzależnień, • przrzucanie odpowiedzialności za wychowanie dziecka na instytucje, • brak spójności przepisów prawa w zakresie leczenia odwykowego, • nasilenie postaw roszczeniowych będących konsekwencją korzystania ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej, • trudności ekonomiczne osób niepełnosprawnych oraz osób starszych, • niekorzystny wizerunek pracowników pomocy społecznej kreowany przez media, • brak spójności w przepisach prawa

4. Misja i cele działań Strategii

Powiat stargardzki, wykorzystując wszelkie dostępne narzędzia i zasoby własne oraz pochodzące ze źródeł zewnętrznych, prowadzi aktywną politykę społeczną. **Misją** tejże polityki i jednocześnie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Stargardzkim na lata 2021-2025 jest **zaspokajanie potrzeb obywateli społeczności lokalnej oraz minimalizowanie zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego.**

Nadrzędne cele strategiczne to:

- 1) **Wspieranie rodziny i rozwój pieczy zastępczej.**
- 2) **Wspieranie i wyrównywanie szans osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.**
- 3) **Przeciwdziałanie patologiom i dysfunkcjom występującym wśród osób i rodzin, w tym przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i uzależnieniom.**

Realizacja Strategii zakłada współpracę różnych instytucji publicznych i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej w celu rozwiązywania problemów społecznych, zmniejszania ich negatywnych skutków oraz do likwidowania przyczyn, które generują występowanie patologii społecznych. Należy przy tym pamiętać, iż interwencja powinna uwzględniać charakter i skalę problemów, przy zachowaniu optymalizacji wykorzystywanych zasobów.

Priorytetowo będzie traktowany rozwój pieczy zastępczej. Działania powinny koncentrować się na zapewnianiu dzieciom pozbawionym opieki i wychowania ze strony rodziców możliwie najlepszych warunków rozwoju. Możliwe jest to jedynie przy zachowaniu wysokiego standardu usług pieczy zastępczej, co wymaga rozwoju i wsparcia rodzinnych form pieczy zastępczej.

Wszelkie działania będą skupiać się również na pomocy i wsparciu oraz przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych i osób starszych, które ze względu na swoje ograniczenia związane z niepełnosprawnościami i upływającym wiekiem napotykać na liczne trudności wynikające z występowania barier środowiskowych, ekonomicznych i społecznych w ich najbliższym otoczeniu.

W celu prowadzenia skutecznej polityki społecznej jako nadrzędne działania należy również potraktować przeciwdziałanie patologiom i dysfunkcjom wśród osób i rodzin powiatu stargardzkiego. System pomocy społecznej musi wychodzić naprzeciw zagrożeniom i kryzysom, przed jakimi stoją współczesne rodziny. Osobom potrzebującym należy zapewnić

różnorodne formy wsparcia. Ważne jest promowanie właściwych postaw społecznych wolnych od negatywnych wzorów zachowań. Przemoc w rodzinie oraz uzależnienia są problemem społecznym, stąd też przed jednostki organizacyjne pomocy społecznej są odpowiedzialne za minimalizowanie skali występowania tych zjawisk oraz niwelowanie negatywnych konsekwencji ich występowania.

5. Programy strategiczne

Decydujące znaczenie w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Starogardzkiego na lata 2021-2025 mają programy strategiczne Powiatu Starogardzkiego, które prezentuje poniższa tabela.

Tabela 54. Programy strategiczne powiatu starogardzkiego

LP.	PROGRAM
1.	POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2021-2024
2.	POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2021-2023
3.	POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2019-2021

Źródło: opracowanie własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Starogardzie

6. Sposób realizacji Strategii

W celu właściwego i rzetelnego zobrazowania głównych działań dążących do realizacji Strategii określono cele operacyjne, które zależne są od przeprowadzonej diagnozy aktualnej sytuacji społecznej powiatu i w efekcie mają doprowadzić do osiągnięcia zamierzonych 3 nadrzędnych celów strategicznych. Celom operacyjnym przyporządkowano kierunki działania, tj. aktywizujące, interwencyjne lub prewencyjne, efekty działań, podmioty odpowiedzialne za ich realizację oraz wskaźniki realizacji działań. Taka konstrukcja sposobu realizacji Strategii na wpływ na jej właściwy monitoring.

Legenda skrótów nazw zastosowanych w tabelach dotyczących poszczególnych celów nadrzędnych – strategicznych:

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,

BPS/SP – Biuro Polityki Społecznej Starostwa Powiatowego,

PZOON – Powiatowy Zespół d.s. Orzekania o Niepełnosprawności w Starogardzie,

NGO – Organizacje pozarządowe (ang. *non governmental organization*),

COPOW – Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Stargardzie,
PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Stargardzie,
PO – Placówki Oświatowe,
STBS – Stargardzkie Towarzystwo Budownictwa Społecznego,
GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
DPS – Dom Pomocy Społecznej,
PUP – Powiatowy Urząd Pracy,
IZ – Interdyscyplinarne Zespoły ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
OIK – Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
KPP – Komenda Powiatowa Policji w Stargardzie,
KrS – Kuratorzy Sądowi.

Cel strategiczny Nr 1 – Wspieranie rodziny i rozwój pieczy zastępczej

Realizacja tego celu kontynuowana będzie zgodnie z Powiatowym Programem Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Stargardzkim na lata 2021-2023. Cele operacyjne, uzupełnione o analizy i wnioski, które powstały w toku prac nad Strategią, wykorzystane zostaną w dokumencie poświęconym trzyletniej organizacji pieczy zastępczej w powiecie stargardzkim.

CEL STRATEGICZNY NR 1 – WSPIERANIE RODZINY I ROZWÓJ PIECZY ZASTĘPCZEJ				
Lp.	CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ	JEDNOSTKA REALIZUJĄCE
1.	WSPARCIE RODZICÓW W ROZWOJU ICH KOMPETENCJI RODZICIELSKICH	prowadzenie warsztatów/szkoleń/zajęć z zakresu wspierania rodziców w wypełnianiu przez nich obowiązków związanych z realizacją ról rodzicielskich	liczba przeprowadzonych szkoleń/warsztatów/ zajęć liczba uczestników	PCPR, NGO, GOPS, MOPS, PPP, PO, BPS/SP
2.	WSPARCIE DLA RODZIN POZOSTAJĄCYCH W KRYZYSIE	zwiększanie dostępności do wsparcia psychologicznego, pedagogicznego, psychologicznego, prawnego adresowanego do rodzin	liczba udzielonych porad psychologicznych, pedagogicznych, prawnych	PCPR, NGO, GOPS, MOPS, PPP, PO, BPS/SP
3.	REALIZOWANIE PRZEDSIĘWZIĘĆ PROMUJĄCYCH WARTOŚCI I ŻYCIE RODZINNE	zwiększanie liczby przedsięwzięć/wydarzeń promujących wartości i życie rodzinne,	liczba przedsięwzięć/wydarzeń, liczba uczestników	PCPR, NGO, GOPS, MOPS, PPP, PO, BPS/SP

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2021-2025

4.	PROPAGOWANIE IDEI RODZICIELSTWA ZASTĘPCZEGO ORAZ ROZWÓJ PIECZY ZASTĘPCZEJ	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie kampanii i akcji społecznych promujących rodzicielstwo zastępcze • organizowanie imprez promujących rodzicielstwo zastępcze	<ul style="list-style-type: none"> • liczba podejmowanych kampanii i akcji • liczba imprez	PCPR, NGO, GOPS, MOPS, Kościół, Media
		<ul style="list-style-type: none"> • organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze	<ul style="list-style-type: none"> • liczba szkoleń • liczba osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej • liczba zawodowych rodzin zastępczych • liczba niezawodowych rodzin zastępczych • liczba rodzinnych domów dziecka	PCPR
		<ul style="list-style-type: none"> • deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej poprzez przekształcanie placówek opiekuńczo-wychowawczych w rodzinne domy dziecka lub placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przekształconych placówek opiekuńczo-wychowawczych	COPOW, PCPR
5.	UDZIELANIE KOMPLEKSOWEGO WSPARCIA ISTNIEJĄCYM FORMOM PIECZY ZASTĘPCZEJ	<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie wsparcia funkcjonującym rodzinom zastępczym oraz rodzinnym domom dziecka poprzez objęcie ich wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej	PCPR
		<ul style="list-style-type: none"> • organizowanie szkoleń i grup wsparcia dla rodzin zastępczych mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji oraz kompetencji rodzicielskich	<ul style="list-style-type: none"> • liczba szkoleń • liczba spotkań grup wsparcia • liczba osób uczestniczących	PCPR
		<ul style="list-style-type: none"> • rozwój poradnictwa specjalistycznego (psychologiczne, terapeutyczne, prawne) dla osób prowadzących rodzinne formy pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> • liczba udzielonych porad i innych usług • liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego • określenie podmiotów współpracujących z organizatorem pieczy zastępczej na rzecz rozwoju poradnictwa specjalistycznego	PCPR, PPP, BPS/SP, NGO

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2021-2025

		<ul style="list-style-type: none"> organizowanie zespołów ds. pieczy zastępczej w celu intensyfikacji działań na rzecz powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodzin biologicznych lub ich przysposobienia	<ul style="list-style-type: none"> liczba zespołów liczba planów pomocy dziecku liczba asystentów rodziny biorących udział w posiedzeniach liczba rodzin objętych asystenturą rodziny liczba instytucji uczestniczących w zespołach liczba dzieci przysposobionych liczba dzieci powracających do rodzin biologicznych	PCPR, GOPS, MOPS, NGO
		<ul style="list-style-type: none"> pozyskiwanie wolontariuszy do współpracy na rzecz pracy z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> liczba wolontariuszy, jednostki tworzące wolontariat liczba osób korzystających liczba i rodzaje udzielonej pomocy	PCPR, NGO
		<ul style="list-style-type: none"> intensyfikacja współpracy z instytucjami i innymi podmiotami na rzecz rodzicielstwa zastępczego	<ul style="list-style-type: none"> liczba spotkań o charakterze interdyscyplinarnym	PCPR, MOPS, GOPS, PPP, KPP, KrS, NGO
		<ul style="list-style-type: none"> podnoszenie kwalifikacji pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> liczba szkoleń, kursów i konferencji liczba osób uczestniczących w szkoleniach, kursach i konferencjach zakres tematyczny szkoleń, kursów i konferencji	PCPR, PPP, NGO,
6.	UDZIELANIE PEŁNOLETNIM WYCHOWANKOM RODZINNEJ I INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ ADEKWATNEGO DO ICH POTRZEB WSPARCIA W RAMACH	<ul style="list-style-type: none"> przyznawanie usamodzielnianym wychowankom pomocy finansowej na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki	<ul style="list-style-type: none"> liczba usamodzielnianych wychowanków korzystających z pomocy finansowej	PCPR
		<ul style="list-style-type: none"> pomoc usamodzielnianym wychowankom w uzyskaniu mieszkania chronionego	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób umieszczonych w Inkubatorach liczba osób, które opuściły Inkubator liczba osób, które otrzymały mieszkanie docelowe	PCPR, STBS
		<ul style="list-style-type: none"> podnoszenie przez usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji społecznych	<ul style="list-style-type: none"> liczba szkoleń i kursów liczba osób korzystających	PCPR, NGO, PUP

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2021-2025

	PROCESU USAMODZIELNIENIA	<ul style="list-style-type: none"> długofalowe monitorowanie ścieżki edukacyjnej usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> liczba programów usamodzielnienia liczba osób korzystających z pomocy na kontynuowanie nauki	PCPR
		<ul style="list-style-type: none"> udzielanie poradnictwa specjalistycznego (pomoc psychologiczna, porady prawne, doradztwo zawodowe) usamodzielnianym wychowankom rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> liczba udzielonych porad liczba osób korzystających z pomocy określenie obszarów problemowych	PCPR, BPS/SP, NGO, PUP, OIK

Cel strategiczny Nr 2 - Wspieranie i wyrównywanie szans osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób niepełnosprawnych oraz osób starszych

Realizacja tego celu strategicznego zawarta jest po części w Powiatowym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Stargardzkim na lata 2019-2021, a zawarte w nim cele operacyjne i kierunki działań są aktualne i wiążące. Cel strategiczny został uzupełniony o analizy i wnioski, które powstały w toku prac nad Strategią ze względu na postępujące demograficzne zjawisko starzenia się populacji powiatu stargardzkiego. Bieżące i przyszłe działania powinny koncentrować się również na zaspokajaniu potrzeb seniorów, zapewnienia im godnego i zdrowego starzenia się, a także aktywizacji tej grupy lokalnej społeczności, co ma w efekcie przeciwdziałać utracie samodzielności przez osoby starsze.

CEL STRATEGICZNY NR 2 - WSPIERANIE I WYRÓWNYWANIE SZANS OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM, W TYM OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH ORAZ OSÓB STARSZYCH				
Lp.	CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ	JEDNOSTKI REALIZUJĄCE
1.	ZAPEWNIENIE OSOBOM Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ I OSOBOM STARSZYM DOSTĘPU DO WYSOKIEGO POZIOMU FUNKCJONOWANIA SPOŁECZNEGO ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE MARGINALIZACJI	<ul style="list-style-type: none"> bieżąca aktualizacja na stronie internetowej Powiatu Stargardzkiego i PCPR zakładki „NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ – DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ” oraz wykazu organizacji pozarządowych działających w imieniu i na rzecz osób niepełnosprawnych; dostosowanie stron internetowych do możliwości osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> ilość wejść na stronę ilość publikacji ilość organizacji	PCPR, BPS/SP
		<ul style="list-style-type: none"> dostosowanie stron internetowych do możliwości osób niepełnosprawnych i osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> liczba stron internetowych	PCPR, BPS/SP, z NGO, MOPS, GOPS

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2021-2025

		<ul style="list-style-type: none"> wydawanie kart parkingowych dla osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> ilość wydanych kart	PZOON
		<ul style="list-style-type: none"> pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe, szkolenia oraz przekwalifikowanie osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób, które skorzystały z dofinansowania liczba osób, które skorzystały z subsydiowanych form (staże, prace interwencyjne itp.)	PUP
		promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych poprzez pomoc finansową na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej	liczba osób, którym przyznano środki finansowe liczba zawartych umów	PUP
		refundacje kosztów zatrudnienia pracowników niepełnosprawnych, kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej i poniesionych przez pracodawcę kosztów szkolenia osoby niepełnosprawnej	liczba nowych pracodawców osób niepełnosprawnych liczba nowych stanowisk pracy osoby niepełnosprawnej	PUP
2.	REHABILITACJA SPOŁECZNA I ZDROWOTNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej	liczba osób, które w danym roku zostały wykreślone z listy uczestników liczba osób przyjętych w danym roku do warsztatów terapii zajęciowej liczba osób przechodzących do Zakładu Aktywności Zawodowej	PCPR, NGO
		dofinansowanie do: turnusów rehabilitacyjnych, sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, sportu, kultury i turystyki, usług tłumacza migowego	liczba osób objętych wsparciem określenie rodzaju wsparcia określenie kategorii osoby korzystającej z pomocy (płeć, wiek)	PCPR
		likwidacja barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	liczba osób objętych wsparciem określenie rodzaju wsparcia określenie kategorii osoby korzystającej z pomocy (płeć, wiek)	PCPR

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2021-2025

		<p>działania w ramach Programu „Wyrównywanie różnic między regionami” obejmujące następujące obszary:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obszar B – likwidacja barier w urzędach, placówkach edukacyjnych lub środowiskowych domach samopomocy w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania - obszar C – tworzenie spółdzielni socjalnych osób prawnych - obszar D – likwidacja barier transportowych - obszar E – dofinansowanie wymaganego wkładu własnego w projektach dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych - obszar F – tworzenie warsztatów terapii zajęciowej	<p>liczba złożonych wniosków liczba wniosków przyjętych do realizacji przez PFRON, liczba umów podpisanych pomiędzy powiatem stargardzkim a wnioskodawcami liczba umów rozliczonych przez powiat stargardzki i PFRON</p>	<p>PCPR, NGO, gminy powiatu stargardzkiego</p>
3.	PROMOWANIE I WZMACNIANIE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	<p>organizowanie imprez, wydarzeń i spotkań kulturalnych, sportowych oraz rekreacyjnych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych i osób starszych z lokalną społecznością</p>	<p>liczba zorganizowanych imprez, spotkań wyszczególnienie podejmowanych działań określenie charakteru działań liczba instytucji, organizacji podejmujących działania liczba osób uczestniczących</p>	<p>NGO, BPS/SP, PCPR</p>
		<p>intensyfikacja współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz integracji osób starszych i osób niepełnosprawnych z lokalną społecznością</p>	<p>liczba organizacji i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych i osób starszych liczba projektów, inicjatyw zrealizowanych przez instytucje i organizacje na rzecz reintegracji społecznej osób starszych i osób niepełnosprawnych</p>	<p>- PCPR, NGO, PUP, BPS/SP, DPS</p>

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2021-2025

4.	ROZWÓJ DZIAŁAŃ OPIEKUŃCZYCH I WSPIERAJĄCYCH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY NIEPEŁNOSPRAWNEJ ORAZ OSÓB STARSZYCH	wczesne wspomaganie rozwoju dziecka	liczba dzieci objętych wczesnym wspomaganiem	PO
		przeprowadzanie badań pod kątem rozwoju psychoruchowego dzieci w wieku szkolnym	liczba wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego	PPP
		utrzymanie wysokiego standardu usług całodobowej opieki dla osób przewlekle somaticznie chorych	liczba miejsc opieki całodobowej liczba osób korzystających z opieki całodobowej liczba osób oczekujących na skierowanie	DPS

Cel strategiczny Nr 3 - Przeciwdziałanie patologiom i dysfunkcjom występującym wśród osób i rodzin, w tym przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i uzależnieniom

Podstawą realizacji celu strategicznego będzie Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Stargardzkim na lata 2021-2024 a zawarte w nim cele i kierunki działań są aktualne i wiążące. Został on uzupełniony o analizy i wnioski, które powstały w toku prac nad Strategią. Ze względu na nasilanie się takich patologii społecznych, jakimi są uzależnienia i przemoc w rodzinie, szczególnego znaczenia nabiera promowanie właściwych postaw społecznych i efektywna praca z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.

CEL STRATEGICZNY NR 3 - PRZECIWDZIAŁANIE PATOLOGIOM I DYSFUNKCJOM WYSTĘPUJĄCYM WŚRÓD OSÓB I RODZIN, W TYM PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE I UZALEŻNIENIOM				
Lp.	CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ	JEDNOSTKI REALIZUJĄCE
1.	ZAPOBIEGANIE PRZEMOCY W RODZINIE I UZALEŻNIENIOM POPRZEZ ROZWÓJ PROFILAKTYKI	organizowanie kampanii społecznych, konferencji upowszechniających wartości rodzinne, właściwe wzorce zachowań, promocję zdrowego stylu życia wolnego od nałogów	liczba kampanii społecznych, konferencji liczba odbiorców	PCPR, BPS/SP, NGO, KPP, PO, MOPS, GOPS, PPP
		rozwój działań interdyscyplinarnych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz uzależnieniom	liczba wspólnych inicjatyw liczba podmiotów podejmujących wspólne działania	PCPR, BPS/SP, OIK, MOPS, GOPS, IZ, NGO, KPP, KrS, PO, PPP
		opracowywanie i realizacja programów profilaktycznych przeznaczonych dla dzieci i młodzieży dotyczących promocji zachowań wolnych od przemocy oraz zdrowego trybu życia wolnego od uzależnień	liczba programów liczba i rodzaj podmiotów realizujących program liczba osób objętych programem	PCPR, BPS/SP, OIK, MOPS, GOPS, NGO, KPP, PO, PPP

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2021-2025

2.	ROZWÓJ WSPARCIA DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH ORAZ DOTKNIĘTYCH PRZEMOCĄ W RODZINIE	zwiększenie usług w zakresie poradnictwa psychologicznego, terapeutycznej oraz prawnego	liczba udzielonych porad i innych usług wyszczególnienie zakresu wsparcia liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego	PCPR, BPS/SP, OIK, MOPS, GOPS, NGO, PPP, OIK
		podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników instytucji i podmiotów realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i uzależnieniom poprzez uczestnictwo w szkoleniach, konferencjach warsztatach	liczba szkoleń, konferencji, warsztatów liczba osób uczestniczących wskazanie grup zawodowych korzystających z oferty	PCPR, GOPS, MOPS, NGO, KPP, BPS/SP
		rozwijanie systemu informacyjnego dotyczącego form pomocy dla ofiar przemocy i osób uzależnionych	liczba i rodzaj nośników informacyjnych wskazanie podmiotów tworzących bazę informacyjną	PCPR, PPP, MOPS, GOPS, OIK, OZ, NGO, BPS/SP
3.	ZWIĘKSZANIE SKUTECZNOŚCI OCHRONY OFIAR PRZEMOCY	zapewnienie ofiarom przemocy całodobowego schronienia w ośrodku interwencji kryzysowej przy współpracy międzyinstytucjonalnej	liczba miejsc w OIK liczba osób korzystających z pomocy	PCPR, OIK, MOPS, GOPS
4.	INTENSYFIKACJA I ZWIĘKSZANIE SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ WOBEC OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE	podejmowanie inicjatyw mających na celu zwiększanie liczby sprawców przemocy biorących udział w programach korekcyjno-edukacyjnych	liczba osób skierowanych do programu korekcyjno-edukacyjnego przez zespoły interdyscyplinarne, policję, sąd, prokuraturę, ośrodki pomocy społecznej liczba osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny	KPP, IZ, PCPR, GOPS, MOPS, KrS

7. Zakładane rezultaty realizacji Strategii

Zakłada się, iż realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Stargardzkiego na lata 2021-2025 pozwoli:

- wzmocnić na poziomie lokalnym interdyscyplinarną pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym,
- stworzyć odpowiedni system informacyjny z wykorzystaniem nowoczesnych technologii dotyczący usług społecznych z zakresu różnych dziedzin życia, a także skierowany do różnych grup społecznych,
- niwelować skalę występowania patologii społecznych,
- zwiększyć kompetencje wychowawcze rodziców,
- zmniejszyć dysfunkcje w rodzinach, co finalnie ma doprowadzić do zmniejszenia liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej,
- podnieść kompetencje zawodowe pracowników różnych grup zawodowych związanych z działaniami z zakresu pomocy społecznej,
- prowadzić skuteczną politykę senioralną,
- zwiększyć stopień integracji lokalnej społeczności,
- rozwijać narzędzia ekonomii społecznej, które służą rozwojowi potencjału społeczeństwa obywatelskiego.
- stworzyć metody współpracy instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej w celu poprawienia skuteczności prowadzonej polityki społecznej,

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Stargardzkiego na lata 2021-2025 będzie miała istotne znaczenie dla rozwoju powiatu stargardzkiego oraz poprawy jakości życia lokalnej społeczności.

8. Ramy finansowe

Przyjmuje się, iż cele i działania zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Stargardzkim na lata 2021-2025 będą wyznaczały kierunki finansowania polityki społecznej powiatu stargardzkiego i będą uwzględniane przy konstruowaniu budżetu powiatu na kolejne lata. Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu.

Zakłada się, że środki finansowe na realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Stargardzkim na lata 2021-2025 będą pochodzić z następujących źródeł:

- budżet samorządu powiatowego,
- budżet państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych oraz na finansowanie realizacji zadań zleconych,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki zewnętrzne, w tym fundusze europejskie,
- środki pozyskiwane w ramach programów ministerialnych.

Należy mieć na uwadze, że możliwość ubiegania się o środki finansowe ze źródeł zewnętrznych przebiega głównie w trybie konkursowym, co nie gwarantuje ich uzyskania.

W Strategii dokonano analizy i symulacji finansowej w oparciu o faktycznie poniesione wydatki przez powiat stargardzki w konkretnych działach i rozdziałach klasyfikacji budżetowej w zakresie polityki społecznej.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2021-2025

Tabela 55. Wykonanie budżetu powiatu stargardzkiego w poszczególnych działach klasyfikacji budżetowej w latach 2016-2019

DZIAŁ KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ	ROZDZIAŁ KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ	NAZWA ZADANIA	FAKTYCZNIE PONIESIONE WYDATKI W LATACH 2016-2019 (w złotych)			
			ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
801 OŚWIATA I WYCHOWANIE	80195	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ	0,00	30 672,12	243 130,00	218 395,18
851 OCHRONA ZDROWIA	85156	SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE ORAZ ŚWIADCZENIA DLA OSÓB NIEOBJĘTYCH OBOWIĄZKIEM UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO	3 097 003,98	2 128 556,56	2 084 174,92	2 008 598,42
	85195	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ	60 734,96	68 062,15	102 919,94	20 897,91
852 POMOC SPOŁECZNA	85201/85510	PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZA	4 828 485,19	4 603 138,98	4 356 723,01	4 677 354,95
	85202	DOM POMOCY SPOŁECZNEJ	2 353 925,24	2 379 090,30	2 858 323,19	3 199 259,92
	85204/85508	RODZINY ZASTĘPCZE	4 788 984,48	5 498 838,40	5 555 496,63	5 654 267,36
	85205	ZADANIA W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	17 595,50	7 919,37	13 844,00	16 796,00
	85218	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE	830 385,86	921 961,64	955 285,98	1 037 738,17
	85220	JEDNOSTKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA, MIESZKANIA CHRONIONE I OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ	25 000,00	25 000,00	25 000,00	50 000,00
853 POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ	85311	REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	151 074,00	151 074,00	156 740,00	172 604,76
	85321	ZESPOŁY DS. ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	396 389,39	413 784,63	534 748,75	609 362,86
	85324	PAŃSTWOWY FUNDUSZ REHABILITACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	2 741 510,26	3 485 446,00	2 929 109,80	3 919 079,00
	85333	POWIATOWE URZĘDY PRACY	2 938 817,44	3 133 760,63	320 5387,02	3 127 274,89
	85395	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ (REALIZACJA PROJEKTÓW FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH	0,00	189 606,13	1 884 305,48	1 165 512,32

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2021-2025

854 EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA	85401	ŚWIETLICE SZKOLNE	175 814,79	243 300,83	356 560,00	385 464,69
	85404	WCZESNE WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECKA	436 557,01	482 382,35	466 940,00	467 436,14
	85406	PORADNICTWO PSYCHOLOGICZNO- PEDAGOGICZNE, W TYM SPECJALISTYCZNE PORADNICTWO	1 462 548,09	1 472 376,54	1 580 679,84	1 683 482,41
	85410	INTERNATY I BURSYP SZKOLNE	2 260 928,64	5 100 302,21	3 240 286,59	2 600 958,35
	85419	OŚRODKI REWALIDACYJNO- WYCHOWAWCZE	1 861 100,88	2 049 741,68	2 226 297,66	2 342 232,72
	85421	MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII	0,00	0,00	2 748 359,02	4 243 663,
	85446	DOKSZTAŁCANIE I DOSKONALENIE NAUCZYCIELI	15 922,55	12 851,83	12 895,84	17 120,51
RAZEM			27 562 368,88	31 560 773,94	34 834 395,53	35 978 909,73

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania z wykonania budżetu powiatu stargardzkiego za lata 2016-2019

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Stargardzkim na lata 2021-2025 określono trzy cele strategiczne, które wyznaczają kierunki działań. Przyporządkowano do nich odpowiednie działy i rozdziały klasyfikacji budżetowej, z których są wydatkowane środki finansowe na działy z zakresu polityki społecznej. Tak przyjęta forma pozwala na przedstawienie poziomu faktycznie poniesionych wydatków w poszczególnych latach, co umożliwiło opracowanie właściwego wskaźnika, niezbędnego do przeprowadzenia symulacji i prognozy finansowej.

Poniższe tabele prezentują faktycznie poniesione wydatki w latach 2016-2019 w ramach trzech celów strategicznych.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2021-2025

Tabela 56. Faktycznie poniesione wydatki w ramach Celu strategicznego Nr 1 w latach 2016-2019

CEL STRATEGICZNY NR 1 – WSPARCIE RODZINY I ROZWÓJ PIECZY ZASTĘPCZEJ						
DZIAŁ KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ	ROZDZIAŁ KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ	NAZWA ZADANIA	WYDATKI W ZŁOTYCH			
			ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
851 OCHRONA ZDROWIA	85156	SKŁADKI NA UBEZPIECZENIA ZDROWOTNE ORAZ ŚWIADCZENIA DLA OSÓB NIEOBJĘTYCH OBOWIĄZKIEM UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO	52 088,40	44 085,60	40 743,00	49 606,20
852 POMOC SPOŁECZNA	85201/85510	PLACÓWKI OPIEKUŃCZO- WYCHOWAWCZE	4 828 485,19	4603138,98	4 356 723,01	4 677 354,95
	85204/85510	RODZINY ZASTĘPCZE	4 788 984,48	5498838,40	5 555 496,63	5 654 267,36
	85218	POWIATOWE CEMTRUM POMOCY RODZINIE	830 385,86	921961,64	955 285,98	1 037 738,17
853 POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ	85395	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ (REALIZACJA PROJEKTÓW ZE ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH)	0,00	91 558,84	600 576,42	652 885,11
854 EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA	85401	ŚWIETLICE SZKOLNE	175 814,79	243300,83	356 560,00	385 464,69
	85406	PORADNIE PSYCHOLOGICZNO- PEDAGOGICZNE W TYM PORADNIE SPECJALISTYCZNE	1 462 548,09	1472376,54	1 580 679,84	1 683 482,41
	85410	INTERNATY I BURSĄ SZKOLNE	2 260 928,64	5100302,21	3 240 286,59	2 600 958,35
	85421	MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII	0,00	0,00	2 748 359,02	4 243 663,75
	85446	DOKSZTAŁCANIE I DOSKONALENIE NAUCZYCIELI	15 922,55	12851,83	12 895,84	17 120,51
RAZEM			14 415 158,00	17 988 414,87	19 447 606,33	21 002 541,50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu powiatu stargardzkiego za lata 2016-2019

W odniesieniu do rozdziału 85156 *Składki na ubezpieczenia zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego* (dział 851 *Ochrona zdrowia*) w Celu strategicznym Nr 1 uwzględniono wyłącznie wydatki na składki zdrowotne dla wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz dla uczniów nieposiadających innego tytułu do ubezpieczenia zdrowotnego.

W przypadku rozdziału 85395 *Pozostała działalność – realizacja projektów finansowanych ze środków zewnętrznych* (dział 853 *Pozostałe działania w zakresie polityki społecznej*) w Celu strategicznym Nr 1, w którym są uwzględnione wydatki związane z realizowanymi projektami finansowanymi ze środków zewnętrznych, pod uwagę brano wyłącznie te, które dotyczyły następujących projektów:

- 1) *Aktywnie integrujący się Powiat Stargardzki* – projekt finansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020 dla działania 7.1. Programy na rzecz integracji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym ukierunkowanym na aktywizację społeczno-zawodową wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, społecznej i zawodowej; Projekt skierowany był do osób niepełnosprawnych oraz wychowanków pieczy zastępczej. Miał on na celu pomoc w wyjściu z sytuacji wykluczenia społecznego i zagrożenia ubóstwem. Realizowany był poprzez usługi aktywnej integracji ze wskazaniem na podniesienie kompetencji i kwalifikacji uczestników oraz zmotywowania ich do aktywnego poszukiwania zatrudnienia;
- 2) *Kurs na rodzinę* – projekt finansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020 dla działania 7.6. Wsparcie usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym. Liderem projektu jest Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinie, a powiat stargardzki jest jednym z partnerów; Projekt jest adresowany do osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym o niskim poziomie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, z zaburzonym funkcjonowaniem społecznym oraz rodzin zastępczych. Projekt zakłada realizację trzech zadań: Turnusy Aktywizujące dla Rodzin, Regionalne Akademie Rodziny oraz Internetową Akademię Rodziny;
- 3) *Rodzina najlepszą inwestycją* - projekt finansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020 dla działania 7.6. Wsparcie usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym. Jednostkami koordynującymi działanie są Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie oraz

Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Stargardzie. Jego głównymi celami są: zwiększenie grona osób prowadzących rodzinną pieczę zastępczą oraz wzmocnienie istniejących placówek opiekuńczo-wychowawczych. W odniesieniu do rodzinnej pieczy zastępczej przewidziano następujące działania: kampania informacyjna mająca na celu zwalczanie stereotypowego postrzegania rodziny zastępczej, festyny, konferencje oraz promocje w mediach zachęcające do podejmowania przez mieszkańców powiatu stargardzkiego funkcji rodziny zastępczej, prowadzenie szkoleń umożliwiających podnoszenie kompetencji i zdobycie kwalifikacji do prowadzenia rodzinnej pieczy zastępczej, szkolenia stacjonarne i wyjazdowe dla funkcjonujących rodzin zastępczych mających na celu podnoszenie ich umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, organizowanie kursów komputerowych, prawa jazdy oraz zawodowych dla wychowanków mieszkań wspomaganych (inkubatorów). Z kolei wsparcie dla instytucjonalnej pieczy zastępczej w ramach ww. projektu przewiduje: zwiększanie dostępu do specjalistów dla podopiecznych placówek opiekuńczo-wychowawczych, tj. spotkania z psychoterapeutą, psychologiem, zajęcia specjalistyczne, wyjazdy połączone z zajęciami edukacyjnymi. Ponadto placówki opiekuńczo-wychowawcze zostaną wyposażone w narzędzia niezbędne do diagnozowania dzieci i młodzieży oraz inne materiały, niezbędne do realizacji działań projektowych.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2021-2025

Tabela 57. Faktycznie poniesione wydatki w ramach Celu strategicznego Nr 2 w latach 2016-2019

CEL STRATEGICZNY NR 2 - WSPIERANIE I WYRÓWNYWANIE SZANS OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM, W TYM OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH ORAZ OSÓB STARSZYCH						
WYSZCZEGÓLNIENIE			WYDATKI W ZŁ			
DZIAŁ KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ	ROZDZIAŁ KLASYFIKACJI I BUDŻETOWEJ	NAZWA ZADANIA	ROK 2016	RO 2017	ROK 2018	ROK 2019
801 OŚWIATA I WYCHOWANIE	80195	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ	0,00	30 672,12	243 130,00	218 395,18
851 OCHRONA ZDROWIA	85156	SKŁADKI NA UBEZPIECZENIA ZDROWOTNE ORAZ ŚWIADCZENIA DLA OSÓB NIEOBJĘTYCH OBOWIĄZKIEM UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO	3 044 915,58	2 084 470,96	2 043 431,92	1 958 992,22
852 POMOC SPOŁECZNA	85202	DOM POMOCY SPOŁECZNEJ	2 353 925,24	2 379 090,30	2 858 323,19	3 199 259,92
853 POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ	85311	REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	151 074,00	151 074,00	156 740,00	172 604,76
	85321	ZESPOŁY DS. ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	396 389,39	413 784,63	534 748,75	609 362,86
	85324	PAŃSTWOWY FUNDUSZ REHABILITACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	1 861 100,88	2 648 353,59	2 226 297,66	2 342 232,72
	85333	POWIATOWE URZĘDY PRACY	2 938 817,44	3 133 760,63	3 205 387,02	3 127 274,89
	85395	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ (REALIZACJA PROJEKTÓW ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ	0,00	98 047,29	1 283 729,06	450 882,91
854 EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA	85404	WCZESNE WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECKA	436 557,01	482 382,35	466 940,00	467 436,14
	85419	OSRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE	1 861 100,88	2 049 741,68	2 226 297,66	2 342 232,72
RAZEM			13 924 289,80	14 308 469,96	15 947 837,40	16 465 520,60

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu powiatu stargardzkiego za lata 2016-2019

W odniesieniu do rozdziału 85156 *Składki na ubezpieczenia zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego* (dział 851 *Ochrona zdrowia*) w Celu strategicznym Nr 2 uwzględniono wyłącznie wydatki na składki zdrowotne dla osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku. Z kolei w rozdziale 80195 *Pozostała działalność* (dział 801 *Oświata i Wychowanie*) znajdują się wydatki związane z realizacją zadań wynikających z rządowego programu „Za Życiem”. W przypadku rozdziału 85395 *Pozostała działalność – realizacja projektów w ramach programu operacyjnego kapitał ludzki* (dział 853 *Pozostałe działania w zakresie polityki społecznej*) w Celu strategicznym Nr 2, w którym są uwzględnione wydatki związane z realizowanymi projektami finansowanymi ze środków zewnętrznych, pod uwagę brano wyłącznie te, które dotyczyły następujących projektów:

- 1) *Dostosowanie jakości kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy* – projekt finansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020 dla działania 8.6. Wsparcie szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe oraz uczniów uczestniczących w kształceniu zawodowym i osób dorosłych uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia zawodowego. Projekt miał na celu kompleksowe wsparcie uczniów Zespołu Szkół Nr w Stargardzie poprzez realizację staży zawodowych, ponadprogramowe zajęcia specjalistyczne pozwalające rozszerzyć kwalifikacje zawodowe, doradztwo psychologiczno-zawodowe oraz wyposażenie pracowni informatycznej w specjalistyczny sprzęt i oprogramowanie;
- 2) *Staż na 5 ERASMUS+* – projekt finansowany w ramach konkursu Erasmus+ - Mobilność edukacyjna. Mobilność osób uczących się i kadry w ramach kształcenia zawodowego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. Miał on na celu kompleksowe wsparcie uczniów Zespołu Szkół Nr 5 w Stargardzie poprzez realizację praktyk zawodowych w instytucjach zagranicznych, którzy kształcili się w zawodzie technik żywienia i usług gastronomicznych oraz w zawodzie technik pojazdów samochodowych;
- 3) *Uczymy się języków obcych i otwieramy drzwi do Europy* – projekt finansowany w ramach konkursu Erasmus+ - Mobilność kadry edukacji szkolnej w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. Realizatorem projektu jest Liceum Ogólnokształcące Nr w Stargardzie. Jest on skierowany do nauczycieli szkoły,

a jego głównym celem jest podnoszenie kwalifikacji nauczycielskich w ramach wyjazdów międzynarodowych;

- 4) *Ponadnarodowa mobilność uczniów i absolwentów oraz kadry kształcenia zawodowego – ERASMUS+* – projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. Projekt zakładał wzrost umiejętności języków obcych uczniów, kompetencji międzykulturowych, zdobycie praktycznego doświadczenia zawodowego poprzez udział uczniów Zespołu Szkół Budowlano-Technicznych w Stargardzie w praktykach zawodowych w Hiszpanii i Wielkiej Brytanii. Przygotowanie do wyjazdu obejmowały szkolenia pedagogiczno-kulturowe, spotkania organizacyjne oraz szkolenia językowe.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2021-2025

Tabela 58. Faktycznie poniesione wydatki w ramach Celu strategicznego Nr 3 w latach 2016-2019

CEL STRATEGICZNY NR 3 - PRZECIWDZIAŁANIE PATOLOGIOM I DYSFUNKCJOM WYSTĘPUJĄCYM WŚRÓD OSÓB I RODZIN, W TYM PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE I UZALEŻNIENIOM						
WYSZCZEGÓLNIENIE			WYDATKI W ZŁ			
DZIAŁ KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ	ROZDZIAŁ KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ	NAZWA ZADANIA	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
851 OCHRONA ZDROWIA	85195	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ	60 734,96	68 062,15	102 919,94	20 897,91
852 POMOC SPOŁECZNA	85205	ZADANIA W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	17 595,50	7919,37	13 844,00	16 796,00
	85220	JEDNOSTKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA, MIESZKANIA CHRONIONE I OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ	25 000,00	25000,00	25 000,00	50 000,00
RAZEM			103 330,46	100 981,52	141 763,94	87 693,91

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu powiatu stargardzkiego za lata 2016-2019

Wskaźnik, który posłużył do przeprowadzenia symulacji finansowej i określenia średniego przyrostu wydatków na realizację zadań w ramach poszczególnych Celów strategicznych na lata 2020-2025 wyrażony jest wzorem:

$$W = \frac{x+y+z}{3}$$

gdzie poszczególne elementy oznaczają:

- **W** – wskaźnik
- **X** – to stosunek poniesionych wydatków w ramach danego Celu strategicznego w roku 2017 do roku poprzedzającego,
- **y** – to stosunek poniesionych wydatków w ramach danego Celu strategicznego w roku 2018 do roku poprzedzającego,
- **Z** – to stosunek poniesionych wydatków w ramach danego Celu strategicznego w roku 2019 do roku poprzedzającego.

Należy nadmienić, iż symulacja finansowa obejmuje również 2020 r., ponieważ przy opracowywaniu Strategii nie było możliwe, by posługiwać się twardymi danymi (faktycznie poniesione wydatki) ze względu na niezakończony rok sprawozdawczy.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2021-2025

Tabela 59. Wyliczenie wskaźnika do przeprowadzenia symulacji finansowej dotyczącej średniego przyrostu wydatków na realizację zadań w ramach poszczególnych Celów strategicznych w latach 2020-2025

CEL	WYDATKI PONIESIONE W RAMACH CELÓW STRATEGICZNYCH W LATACH 2016-2019 (W ZŁOTYCH)				WSKAŹNIK DLA KAŻDEGO OBSZARU
	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019	
NR 1	14 415 158,00	17 988 414,87	19 447 606,33	21 002 541,50	1,14
NR 2	13 924 289,80	14 308 469,96	15 947 837,40	16 465 520,60	1,06
NR 3	103 330,46	100 981,52	141 763,94	87 693,91	1,00
RAZEM	28 442 778,26	32 397 866,35	35 537 207,67	37 555 756,01	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu powiatu stargardzkiego za lata 2016-2019

Tabela 60. Symulacja dotycząca średniego przyrostu wydatków na realizację zadań w ramach poszczególnych Celów strategicznych w latach 2020-2025

CEL	WYDATKI PONIESIONE W RAMACH CELÓW STRATEGICZNYCH W 2019 R.	WSKAŹNIK DLA KAŻDEGO OBSZARU	SYMULACJA FINANSOWA DOTYCZĄCA ŚREDNIEGO PRZYROSTU WYDATKÓW NA REALIZACJĘ ZADAŃ W RAMACH POSZCZEGÓLNYCH CELÓW STRATEGICZNYCH W LATACH 2020-225 (W ZŁOTYCH)					
			ROK 2020	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023	ROK 2024	ROK 2025
NR 1	21 002 541,50	1,14	23 865 575,77	27 118 894,48	30815700,62	35 016 449,70	39 789 838,46	45 213 928,26
NR 2	16 465 520,60	1,06	17 423 950,52	18 438 169,02	19 511 423,44	20 647 150,18	21 848 985,64	23 120 777,90
NR 3	87 693,91	1,00	87 693,91	87 693,91	87 693,91	87 693,91	87 693,91	87 693,91
RAZEM	37 555 756,01	-	41 377 220,20	45 644 757,41	50414817,97	55 751 293,79	61 726 518,01	68 422 400,07

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu powiatu stargardzkiego za lata 2016-2019

9. Ocena ryzyka

Oceniając ryzyko w kontekście realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Stargardzkiego na lata 2021-2025 należy odnosić się do ryzyka zewnętrznego obejmującego czynniki finansowe i operacyjna, które można eliminować i kontrolować wewnątrz oraz do ryzyka zewnętrznego, które obejmują czynniki ekonomiczne, naturalne czy zmiany polityczne. Przygotowanie Strategii, w tym wyznaczenie kierunków, celów i obszarów działania zostało oparte na analizach różnych obszarów tworzących szeroko rozumianą politykę społeczną. Dlatego dokonano m.in. analizy SWOT, by uporządkować i poddać rzetelniej ocenie zgromadzone informacje. Co więcej dokument ten jest zgodny z powiatowymi programami z zakresu polityki, co zwiększa szansę na realizację zamierzonych działań oraz zmniejsza możliwość wystąpienia znacznych rozbieżności w ocenie skali danego problemu oraz sposobów jego rozwiązania. Pod uwagę brano realne możliwości finansowe powiatu stargardzkiego, co dodatkowo zmniejsza wystąpienie ryzyka w realizacji Strategii. Dynamicznie zmieniająca się rzeczywistość ekonomiczno-gospodarcza, społeczna i kulturowa państwa oraz ciągłe zmiany w przepisach prawa odnoszące się do kluczowych kwestii związanych z pomocą społeczną z pewnością mogą mieć wpływ na stopień realizacji kierunków i działań określonych w Strategii. Prowadzony monitoring i ewaluacja Strategii jest instrumentem, który umożliwia określenie stopnia jej realizacji oraz zidentyfikowanie ryzyka potencjalnych niepowodzeń.

10. Monitoring i ewaluacja Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Stargardzkiego na lata 2021-2025 ma charakter długofalowy, wyznaczając działania na 5 lat. Dlatego też niezwykle istotne monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na stałej i ciągłej obserwacji, systematycznej ocenie oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian. Monitoring będzie odbywał się za pomocą wskaźników oceny efektów realizacji konkretnych celów operacyjnych wskazanych w dokumencie. Podstawowym źródłem danych niezbędnych do pomiaru ww. wskaźników będą dane statystyczne GUS, informacje własne, materiały sprawozdawcze instytucji pomocy społecznej Biura Polityki Społecznej Starostwa Powiatowego w Stargardzie, Wydziału Zarządzania Bezpieczeństwem Starostwa Powiatowego w Stargardzie, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów. Ewaluacja będzie dokonywana w trakcie prac nad ww. raportem. Wnioski formułowane po przeprowadzeniu ewaluacji mogą stanowić przesłanki do ewentualnej aktualizacji Strategii.

Koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Stargardzkiego na lata 2021-2025 jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie ze zgromadzonych danych będzie opracowywało raport z przeprowadzonego monitoringu i ewaluacji Strategii, które przedłoży do oceny Rady Powiatu Stargardzkiego. Głównymi partnerami w realizacji Strategii są: Biuro Polityki Społecznej Starostwa Powiatowego w Stargardzie, Wydział Zarządzania Bezpieczeństwem Starostwa Powiatowego w Stargardzie oraz ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące na terenie powiatu stargardzkiego.

Przed uchwaleniem dokumentu przez Radę Powiatu Stargardzkiego należy go poddać konsultacjom społecznym, które są procesem dialogu pomiędzy samorządem powiatowym a mieszkańcami powiatu stargardzkiego. Ich celem jest zebranie głosów lokalnej społeczności, dzięki czemu można wprowadzić ewentualne zmiany, sprzyjające podjęciu przez władze optymalnych decyzji w sprawach polityki społecznej.

Strategia ma charakter otwarty, co pozwala na jej modyfikację w przypadku istotnych zmian donoszących się do systemu polityki społecznej, a także w celu zaspokajania zmieniających się potrzeb mieszkańców powiatu stargardzkiego.

Spis tabel

Tabela 1.	Liczba ludności w powiecie stargardzkim z podziałem na płeć w latach 2016-2019	6
Tabela 2.	Liczba urodzeń i zgonów w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019	7
Tabela 3.	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców powiatu stargardzkiego w latach 2016-2019	7
Tabela 4.	Liczba zawartych małżeństw i rozwodów wśród mieszkańców powiatu stargardzkiego w latach 2016-2019	9
Tabela 5.	Liczba rodzin korzystających w latach 2016-2019 ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych przyznawanych przez ośrodki pomocy społecznej	9
Tabela 6.	Liczba rodzin w gminach powiatu stargardzkiego i mieście Stargard objętych w latach 2016-2019 pomocą asystenta rodziny	10
Tabela 7.	Liczba asystentów rodziny zatrudniona w poszczególnych ośrodkach pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu stargardzkiego na dzień 31.12.2019 r.	11
Tabela 8.	Kwota dofinansowania do stanowiska asystent rodziny w ramach rządowego programu pn. Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej” w gminach powiatu stargardzkiego w latach 2016-2019	12
Tabela 9.	Realizacja programu „Dobry Start” w powiecie stargardzkim w latach 2018-2019	13
Tabela 10.	Liczba dzieci i rodzin objętych świadczeniem wychowawczym w poszczególnych gminach powiatu stargardzkiego w latach 2016-2019	14
Tabela 11.	Kwota środków wydatkowanych na świadczenie wychowawcze w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019	14
Tabela 12.	Infrastruktura żłobkowa na terenie Miasta Stargard w latach 2016-2019	15
Tabela 13.	Charakterystyka zasobów mieszkaniowych gmin powiatu stargardzkiego w latach 2016-2019	16
Tabela 14.	Podmioty gospodarki narodowej powiatu stargardzkiego zarejestrowane w rejestrze REGON w latach 2016-2019 – z wyłączeniem osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwa rolne	19
Tabela 15.	Struktura bezrobocia w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019	21
Tabela 16.	Zadania publiczne z zakresie ochrony i promocji zdrowia finansowanych z budżetu powiatu stargardzkiego realizowane przez organizacje pozarządowe w latach 2016-2018	25
Tabela 17.	Infrastruktura wychowania przedszkolnego i edukacyjna – przedszkola i szkoły podstawowe na terenie powiatu stargardzkiego w roku szkolnym 2019/2020 (stan na miesiąc wrzesień 2019 r.)	27
Tabela 18.	Infrastruktura edukacji ponadpodstawowej na terenie powiatu stargardzkiego w roku szkolnym 2019/2020 (stan na miesiąc wrzesień 2019 r.)	28
Tabela 19.	Bieżące i inwestycyjne nakłady finansowe powiatu stargardzkiego w sferze drogowej w latach 2016-2019	32
Tabela 20.	Liczba interwencji Policji w latach 2016-2019	34
Tabela 21.	Liczba założonych przez Policję „Niebieskich Kart” w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019	34
Tabela 22.	Liczba wypadków drogowych w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019	35
Tabela 23.	Liczba interwencji ratowniczych Straży Pożarnej w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019	36

Tabela 24.	Liczba interwencji Straży Miejskiej na terenie Miasta Stargard w latach 2016-2019	37
Tabela 25.	Organizacje pozarządowe z podziałem na formę oraz podstawę rejestracji i działalności funkcjonujące na terenie powiatu stargardzkiego w 2019 r.	45
Tabela 26.	Powody udzielania pomocy i wsparcia rodzinom w latach 2016-2019 przez ośrodki pomocy społecznej	47
Tabela 27.	Rodzinne formy pieczy zastępczej funkcjonujące na terenie powiatu stargardzkiego i liczba dzieci wraz z pełnoletnimi wychowankami umieszczonymi w rodzinnych formach pieczy zastępczych w latach 2016-2019	50
Tabela 28.	Powody umieszczania dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej w 2019 r.	51
Tabela 29.	Liczba kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej zakwalifikowanych do szkolenia, liczba osób zakwalifikowanych do sprawowania pieczy zastępczej oraz liczba powstałych zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka na terenie powiatu stargardzkiego w latach 2016-2019	53
Tabela 30.	Liczba dzieci wraz z pełnoletnimi wychowankami umieszczonymi w instytucjonalnych formach pieczy zastępczych w latach 2016-2019	54
Tabela 31.	Pomoc udzielona usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej w 2019 r	55
Tabela 32.	Rotacja osób objętych programem „Na Start” w latach 2016-2019 w latach 2016-2019	56
Tabela 33.	Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla osób poniżej 16 r. ż. w powiecie stargardzkim	58
Tabela 34.	Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności osób powyżej 16 r. ż. w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019	58
Tabela 35.	Liczba osób niepełnosprawnych, które otrzymały dofinansowanie oraz kwoty dofinansowania ze środków PFRON w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019	60
Tabela 36.	Finansowanie warsztatów terapii zajęciowej funkcjonujących na terenie powiatu stargardzkiego w latach 2016-2019	61
Tabela 37.	Liczba beneficjentów oraz kwota przyznanego dofinansowania w ramach programu pilotażowego „Aktywny Samorząd” w powiecie stargardzkim w lata 2016-2019	61
Tabela 38.	Liczba dzieci objęta różnymi formami zajęć w ramach Programu „Za Życiem” w powiecie stargardzkim w 2019 r.	63
Tabela 39.	Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności u osób poniżej i powyżej 16 r. ż. z powodu chorób psychicznych i upośledzenia umysłowego w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019	65
Tabela 40.	Poradnictwo psychologiczne udzielane rodzinom przez ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu stargardzkiego w latach 2016-2019	65
Tabela 41.	Liczba rodzin objętych wsparciem ośrodków pomocy społecznej z powodu uzależnień w latach 2016-2019	66
Tabela 42.	Działalność Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych funkcjonujących na terenie powiatu stargardzkiego w latach 2016-2019	66
Tabela 43.	Usługi opiekuńcze świadczone w latach 2016-2019 przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania	68
Tabela 44.	Ruch mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Dolicach w latach 2016-2019	69
Tabela 45.	Stan liczbowy i wskaźnik bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu stargardzkiego na dzień 31.12.2019 r.	72
Tabela 46.	Struktura bezrobocia w powiecie stargardzkim z uwzględnieniem różnych kryteriów – stan na dzień 31.12.2019 r.	72

Tabela 47.	Liczba rodzin powiatu stargardzkiego korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w latach 2016-2019	73
Tabela 48.	Liczba założonych „Niebieskich Kart” z podziałem na podmiot je zakładający w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019	75
Tabela 49.	Liczba spotkań zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych funkcjonujących na terenie powiatu stargardzkiego w latach 2016-2019	76
Tabela 50.	Zgłaszanie problemu przemocy w rodzinie zespołom interdyscyplinarnym w latach 2016-2019	76
Tabela 51.	Uczestnicy programu korekcyjno-edukacyjnego w powiecie stargardzkim w latach 2016-2019	77
Tabela 52.	Liczba osób, którym udzielono całodobowego schronienia w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w latach 2016-2019	78
Tabela 53.	Liczba osób, którym udzielono wsparcia w ramach działalności Punktu Konsultacyjnego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w latach 2016-2019	79
Tabela 54.	Programy strategiczne powiatu stargardzkiego	85
Tabela 55.	Wykonanie budżetu powiatu stargardzkiego w poszczególnych działach klasyfikacji budżetowej w latach 2016-2019	99
Tabela 56.	Faktycznie poniesione wydatki w ramach Celu strategicznego Nr 1 w latach 2016-2019	102
Tabela 57.	Faktycznie poniesione wydatki w ramach Celu strategicznego Nr 2 w latach 2016-2019	105
Tabela 58.	Faktycznie poniesione wydatki w ramach Celu strategicznego Nr 3 w latach 2016-2019	108
Tabela 59.	Wyliczenie wskaźnika do przeprowadzenia symulacji finansowej dotyczącej średniego przyrostu wydatków na realizację zadań w ramach poszczególnych Celów strategicznych w latach 2020-2025	110
Tabela 60.	Symulacja dotycząca średniego przyrostu wydatków na realizację zadań w ramach poszczególnych Celów strategicznych w latach 2020-2025	110

Literatura

- [1] C. Żołędowski, *Starzenie się ludności – Polska na tle Unii Europejskiej*, „Problemy Polityki Społecznej. Studia i Dyskusje”, Nr 17, 2012, ss. 29-43.
- [2] A. Durasiewicz, *Rodzina jako kategoria polityki społecznej – współczesny kierunek polityki społecznej na rzecz rodziny*, [w:] *Dylematy współczesnych ludzi. Radzenie sobie z wielością ról i zadań*, pod red. H. Liberskiej, A. Maliny, D. Suwalskiej-Barancewicz, Wydawnictwo Dyfin, Warszawa 2015, ss. 128-135.
- [3] A. Kwak, *Współczesna rodzina – czy tylko problem struktury zewnętrznej?*, [w:] *Rodzina wobec wyzwań współczesności. Wybrane problemy*, pod red. I. Taranowicz, S. Grotowskiej, Oficyna Wydawnicza ARBORETUM, Wrocław 2015, ss. 11-26.
- [4] D. Kopczyńska, *Rozpad małżeństw i społeczna percepcja rozwodów w Polsce*, „Zastosowanie metod statystycznych w badaniach naukowych IV. StatSoft”, 2012, s. 365-371.
- [5] W. Kulbat, *Społeczno-kulturowe aspekty rozwodów*, „Łódzkie Studia Teologiczne” Nr 13, 2004, ss. 127-135.
- [6] P. Rydzewski, *Rozwód w perspektywie teorii wymiany społecznej*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny o Socjologiczny”, Nr 2, 1990., ss. 257-266.
- [7] <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/rynek-pracy;3970479.html> [dostęp: 18.11.2020 r.]
- [8] NFZ, <http://www.nfz-szczecin.pl>, [dostęp: 12.08.2020 r.]
- [9] R. Droczek, *System edukacji – teorie socjologiczne, wyzwania współczesności i reforma edukacji w Polsce*, [w:] *Wokół reformy edukacji z 2017 roku. Krytyczna analiza dyskursu*, pod red. R. Dorczaka, Instytut Spraw Publicznych UJ, Kraków 2019, s. 9-31.
- [10] Uchwała Nr XLIII/553/14 Rady Powiatu Stargardzkiego z dnia 29 października 2014 roku ws. przyjęcia *Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego powiatu stargardzkiego*, ss. 15-36.
- [11] I. Szelaąg, *Ochrona porządku i bezpieczeństwa publicznego jako zadanie własne samorządu lokalnego*, „Kwartalnik Naukowy OAP UW e-Politkon”, Nr 6, 2012, s. 162-186.
- [12] A. Osierda, *Prawne aspekty pojęcia bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego*, „Studia Iuridica Lubinensia”, Nr 23, 2014, ss. 89-106.
- [13] M. Łojko, *Pomoc społeczna wczoraj i dziś. Nowe wyzwania – stare problemy*, „Studia Ekonomiczne”, 2014, Nr 179, ss. 206-214.
- [14] M. Piotrowicz, D. Cianciara, *Rola organizacji pozarządowych (NGOs) w życiu społecznym oraz systemie zdrowotnym*, „Przegląd Epidemiologiczny”, Nr 63, 2013, ss. 151-155.

- [1] D. Maison, *Zogniskowane wywiady grupowe. Jakościowa metoda badań marketingowych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001, s. 12.
- [2] A. Sagan, *Badania marketingowe. Podstawowe kierunki*, Wyd. 2, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2004, ss. 145-153.
- [3] A. Nikodemka-Wołowik, *Jakościowe badania marketingowe*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 1999, ss. 139-142.
- [4] M. Angrosino, *Badania etnograficzne i obserwacyjne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010, ss. 100-102.
- [5] J. Michalak, W. Kozłowski, *Przewodnik. Krok po kroku, czyli jak przygotować dobry biznesplan*, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Olsztyn 2010, s. 12.
- [6] S. Juszczyk, *Badania jakościowe w naukach społecznych. Szkice metodologiczne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2013, s. 37.
- [7] G. Lissowski, *Metody ilościowe*, [w:] „Encyklopedia socjologii”, T. 2, Wydawnictwo Oficyna Naukowa, Warszawa 1999, s. 217.
- [8] E. Kryńska, E. Kwiatkowski, *Podstawy wiedzy o rynku*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2013, s. 11.
- [8A] P. Lis, *Spoleczna polityka mieszkaniowa*, „Rocznik Ostrowskiego Towarzystwa Naukowego” 2006, Nr 1, s. 2.
- [9] [[11] *Raport na temat sytuacji osób starszych w Polsce*, pod red. P. Błędowskiego, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa 2012, s. 5.
- [12] Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
- [13] M. Ciesielska, *Rodzaje, formy i cykl przemocy w rodzinie*, „Zeszyty Naukowe Wyższej szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy” 2014, Nr 12(3), s. 9.
- [14] H. Skłodowski, *Psychologiczne wyzwania kryzysu – Psychological challenges of crisis*, [w:] *Człowiek w kryzysie – psychospołeczne aspekty kryzysu*, pod red. H. Skłodowskiego, „Przedsiębiorczość i Zarządzanie” 2010, TOM XI, Zeszyt 1, s. 10-11.
- [15] D. Kubacka-Jasiecka, *Interwencja kryzysowa z perspektywy psychosocjokulturowego paradygmatu kryzysu*, [w:] *Kryzys. Interwencja i pomoc psychologiczna. Nowe ujęcia i możliwości*, pod red. D. Kubacka-Jasiecka, K. Mudyń, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2004, ss. 165-167.

[17] M. Jędrzejko, A. Kowalewska, *Narkomania i uzależnienie – zjawisko i podstawowe pojęcie*, [w:] *Człowiek wobec uzależnień. Współczesne zaburzenia wychowawcze i patologie społeczne*, pod red. M. Jędrzejko, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Poznań 2010, s. 15.

[18] M. Jędrzejko, A. Kowalewska, *Uzależnienia – wybrane pojęcia i definicje*, [w:] *Współczesne teorie i praktyka profilaktyki uzależnień chemicznych i nie chemicznych*, pod red. M. Jędrzejko, Wydawnictwo Fundacji Pedagogium, Warszawa 2009, s. 37.

[19] M. Załuska, *Opieka zdrowotna i wsparcie społeczne dla osób. Informator dla chorujących, ich rodzin i przyjaciół*, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, Warszawa 2015, s. 10.

http://www.parpa.pl/images/file/rekomendacje_srodek_ostateczne.pdf